

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Et Vindiciae B. Richezae Comitissae Palatinae Rheni Reginae Poloniarum

Gelenius, Aegidius

Coloniae Agrippinae, 1649

urn:nbn:de:hbz:466:1-9541

NI
22
65
115
115

04

Kl III. 23.

Ht Th. 2304.

ERZBISCHÖFL.
AKADEMISCHE
BIBLIOTHEK
LEO STR. 21
PADERBORN

Handwritten text in a cursive script, likely a library stamp or inventory record, located in the upper portion of the page. The text is faint and difficult to decipher due to fading and bleed-through from the reverse side of the page.

Exlegato Comi Principis Ferdinandi, Epi Paderb:
et Monaster: Anno 1683

HISTORIA ET VINDICIÆ

B. RICHEZÆ
COMITISSÆ PALATINÆ RHENI
REGINÆ POLONIARUM

cum genuina Genealogia ejusdem, & antiquissimorum Comi-
tum Palatinorum Rheni, atque aliorum Principum & Pro-
cerum Europæ, qui ab Ipsa & LXIV. Beatis in
linea descendente progrediuntur

Collegij Sacerdotii Paderbornensis.
O M N I A

*Ex vetustis MSS. monumentis & diplomatibus, post sexcentos annos,
ex Archivis in lucem producta.*

O P E R A

ÆGIDII GELENII Canonici & Scholastici S. Andreae
Colonienfis.

*Per illustri genere excellentiq; studio nobilissimo Domino
Ferdinando à Furstenbergh, canonico Hildeshemensi et
Paderbornensi* *perobligatissimus Auctior*

COLONIÆ AGRIPPINÆ,

Cum Licentia & Privilegio apud PETRUM GYMNICUM Civem & Biblioposam
juxta portam Flaminiam.

ANNO Christi M. DC. II.

BENEVOLO LECTORI.

Quemadmodum, Beneuole Lector, homines oculorum aciem perspicilio armâtes, existimant eodem, quo vitra, colore omnia tingi, ita calami sinistra scriptorum opinione imbuti, posteritati referunt liuidas censuras: Sic Ælius Lampridius Ethnicus Scriptor pessimo colore Augustissimam Heroïnâ Alexandri Seueri Cæsaris matrem Diuam Mammæam depingens ait: *Cum (Alexander) puer ad Imperium peruenisset fecit cuncta cum matre, ut illa videretur pariter regnare, mulier sancta, sed auara & auri atque argenti cupida.* Ita per hominem à sanctitate Christianæ fidei alienum, quod ab ipsa, quam *sanctam* appellat, de ludorum & spectaculorum immensis sumptibus ad pauperum alimoniam deriuatum fuit, non parsimonix & charitati erga proximos, sed auaritiæ & cupiditati attributum est; proindè Mammeæ honorem iustâ defensione propugnant duo Clarissimi Soc. IESV scriptores Petrus Halloix Leodius in defensione Origenis pag 137. & Hermannus Crumbach Vbius in vindiciis Vrsulanis pag. 332. quorum hic Mammeam non solum ab auaritiæ & ambitionis maculis vindicat, sed etiam pro Christi nomine martyrii lauream adeptam ostendit: Eandem cum Diua Mammæa iniuriam, cum aliæ sæpè Viragines, tum passa est Diua RICHEZA Comes Palatina Rheni & Poloniarum Regina Fundatrix in Vbiis celeberrimi Bravvilerensis monasterii, & cæterarum Ecclesiarum liberalissima dotatrix, cujus honorem ab auaritiæ & ambitionis nota propugnandum ante plures annos suscepi, hortantibus diuersis, imprimis Excellentissimo Abrahamo Bzouio Polono, sed opusculum variis impedimentis ab euulgatione præpeditum, nunc dum omnis Principum reuerentia à rebellibus passim subditis exiuratur, sic vulgandum existimaui, vt vna ostendam, modernos Europæ Proceres Sacrosancti generis sui natiuam vim ab Ipsa & aliis sexaginta quatuor Diuis Maioribus hausisse.

Ex litteris quondam Clarissimi viri Domini ABRAHAMI BZOVII Poloni Bibliothecarii Pontificii, ad D. ÆGIDIUM GELENIVM, &c.

De vestra & nostra RICHEZA, quam Dominatio tua illustrare pergit, non alia potui videre quam quæ nostri Historiographi Polonæ incuriositati prodidere. Illius Integritatem & Innocentiam, si Dominatio tua, à contumeliis atque calumniis vindicauerit, mihi imprimis gratissimum fuerit, qui Regum folia quam sanctissima eminere desiderauerim, à quorum splendore vniuersorum salus. Proinde id quidquid est radiorum in RICHEZAM Dominatio tua contulerit, plusque libens legam. & si qui ex vestris Sanctis Colonienfis in meos quos præ manibus habeo annales Ordinis Prædicatorum poterunt inseri, rapiam atque meos vel inuito Domino faciam. &c.

CENSURA ORDINARII.

EX Commissione Censuræ Ordinarij diligenter perlegi Historiam vitæ B. RICHEZÆ, & pro ea Vindiciam Amplissimi Viri D. ÆGIDII GELENII, Consiliarij Ecclesiastici & Historiographi suæ Electoralis Celsitudinis &c. Canonici & Scholastici S. Andrea: nihil, reperi vllius reprehensione dignum; quin potius magno labore & cura erutam obseruo veritatem, quæ panè sepulta verustatis vitio, calumniis tantum non occumbebat: hanc autem in lucem protrahi & in libertatem vindicari, certe interest Reipublica. Tantoque legi hoc opus auidius maioreque custu, quod nuper inciderim in Auctorem quendam, inter Scriptores Germania, qui odio nationis BLANCAM quoque Reginam Francia, integram & Sanctissimam mulierem, matrem S. LVDOVICI, calumniatus est, non secus ac B. RICHEZÆ contigit. Sed prodeat in lucem veritas, & sese legentium animis insinuet. Datum Colonia. 27. Martii. 1649.

F. IOANNES MANTELIUS S. Th. D. Prior Augustin.

Scree

Serenissimo, Potentissimo, Augustissimo Principi
IOANNI CASIMIRO POLONIARVM,
Sueciæque Regi, Clementissimo Domino meo.

 Vspicato Tuæ Maiestatis throno, inter benè apprecantes, ex Polo, in Poloniam acciui precibus, & calamo ex Rheni partibus in Boristhenis Prouincias reduxi postliminio reducem vindicatamque à calumnijs Beatissimam Poloniarum, ex Rhenana Comite Palatina, Reginam RICHEZAM, Matrem B. CASIMIRI Regis Poloniæ, quem Tuæ Maiestatis Tritauus FRIDERICVS III. Imperator, Tritauis sui Zimouiri Massouix Ducis Atauum, Ipsam Tritauiam censet, Ottonis verò secundi Romani Cæsaris & Theophaniæ Constantinopolitanæ Imperatricis ex Mathilde Filia Neptem, ab Augustissima origine repetitam. Sed cur hanc Tuæ potius Serenissimæ Maiestati quam Inclytæ memoriæ Regi Ladislao patri patriæ dicatam voluit? Paucis dicam. Plura in Tuæ Maiestatis Persona similia & gratiosè cognata agnoui. Præsto est & CASIMIRI nomen, & Germanæ Matris natio, & familia ab Austriacis, Hispanisque Imperatoribus Regibusque deducta, & sicut ille B. CASIMIRVS propagandæ stirpis, & componendi Regni causa ab Religiosæ Sanctimonix claustro ad Sceptrum autoritate Summi Pontificis translatus est, ita Tua Majestas ad Augustissimi generis Regni que conseruationem, commutauit Romanam, in Regiam Sarmatarum purpuram, & Galerum, in Diadema; cui vt vberissima cœlestis benedictio à tot, quot agnosco, Diuis domesticis, affundatur, scripto evocaui ex Tuæ Maiestatis Maioribus integras cohortes Beatorum, qui in carne existentes Ipsam Tuam Maiestatem progenuerunt, & nunc tanto impensius æternum Dei visione & amore fruentes, quicquid Maiestas Tua agit, prospiciunt, & à Deo benedici & prosperari deprecantur, quanto Maiestas Tua illis est sanguine & moribus coniunctior, à qua illi cura etiam non remittent donec Ipsa eorum numerum augeat, quod Maiestati Tuæ certò, sed serò propter subiectos populos & fidei propagationem, opto & precor. Colonia Anno 1649. mense Martio, die sacra B. RICHEZÆ.
TVÆ MAIESTATIS.

Deuotissimus Cultor

ÆGIDIUS GELENIUS Scholasticus
S. Andreæ Coloniensis.

PYRAMIS REGIA
commonstrans Maiores
IOANNIS
CASIMIRI
Poloniarum Regis
Augustissimi.

Coptica Sarmaticis cedant monn-
menta columnis
Et qua priusce tuus Romule mu-
rus habet
Regia dum moles atque augu-
stissima surgis
Enumerans atavos Rex CA-
SIMIRE tuos.

IOAN: CASIMIRVS

Poloniarum & Suec. Rex coronatus 1649. 17. Febr.

Sigismundus III.
Poloniarum & Sue-
ciae Rex

Constantia Archidux
Austriae Regina Po-
loniae.

Ioannes III. Rex
Sueciae & Wanda
liae

Catharina Iagel-
onica Regina Po-
loniae

Carolus Archi-
dux Austriae

Maria Bauariae
Ducissa

Gustauus
Rex Sue-
ciae & c.

Margari-
ta Regina
Suecoru

Sigismu-
dus III.
Rex Polo-
niae

Bona Sfor-
tia Dux
Mediola-
nensis

Ferdinan-
dus I. Aus-
triacus
Caesar
Augustus

Anna Au-
gusta Im-
peratrix

Albertus v.
Bavariae
dux
Comes Pa-
latin. Rhe-
ni

Anna Au-
striae Ar-
chidux

Ericus I. de Trolle Suecicus Alandiae prorex, Filius
Ioannis de Orebeij, & Illustris D. Birgittae Stauriae
& consiliarij Regni

Ericus Filius Abrahami de Loholan equitis & illu-
stris Praeidentis in VVestgothlandia & c.
Domina Cecilia Filia Magni Caroli de Eeka equitis

Casimirus ex magno Duce Lithuaniae R. Pol. F. Vla-
deslai Iagellonis R. Pol. & Sophiae Kiouiae Duc.
Eliabeth Archidux F. Alberti II. Imp. & Eliabethae
Reginae F. Sigismundi Caesaris.

Ioannes Galeacius dux Mediolan. F. Galeacii Vice-
com. & Bonae Ducis Sabaudiae
Eliabeth Archidux F. Alberti II. Imp. & Eliabethae
Reginae F. Sigismundi Caesaris.

Philippus I. Hisp. Rex F. Maximilian Imperatoris &
Mariae Burgundiae & Belgarum Haeredis

Anna F. Gulielmi Comitis de Candolla, & Catharinae
Reginae Navarrae
Ladislaus Rex Hung. & Bohemiae Filius Casimiri R.
& Eliabethae Pol. & Bohemiae Reginae

Gulielmus viriuique Bavariae Dux Filius Alberti Du-
cis, & Cunigundis F. Friderici III. Caesaris.

Maria Eliabeth Filia Ladislai Bohem. & Hung. Regis,
& Reginae Annae de Candolla.
Ferdinandus I. Imp. F. Philippus Hispaniarum Regis,
& Reginae Ioanae Haeredis Hispaniarum
Maria Iacoba Filia Philippi March. Badenensis, & Eli-
abethae Filiae Philippi Palatini Electoris

PARENTES. AVI.

PROAVI.

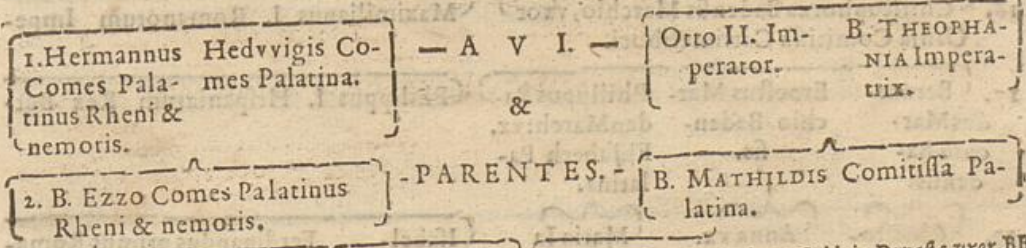
ABAVI

ET

ATAVI.

Schema

Schema Genealogicum exhibens per seriem propagationis Cæsares, Reges, & Proceres Europæ progredientes ex vtero B. RICHEZÆ Reginae Poloniæ Comitissæ Palatinæ Rheni.

INDEX ALPHABETICVS ostendens methodum inferendi Sanctos & Beatos in hoc Genealogicæ arboris Schema.

- S. Adelbertus Comes Vitodurandus. E
- S. Adelheidis Imperatrix lit. A
- B. Adolphus Schavvenburgicus. HH
- S. Agnes Imperatrix. B
- B. Alphonsus I. Rex Lusitania. V
- B. Ansegisus Major domus Francie. A
- B. Amadaus Sabaudus. F
- B. Arnoldus Mart. Comes Hollædia. Q
- S. Arnolphus Dux & Episcopus Me-tensis. A & M & N
- S. Beatrix Atefina Regina Hung. T
- B. Begga Ducissa. A
- B. Bernardus Comes Lippensis, Episcopus. GG
- B. Bertha Clivenfis. BB
- S. Canstus Rex Obotritorum & Dux Selesv. CC & DD
- S. Canstus Rex Dania. EE
- S. Carolus M. Imperator. A
- B. CASIMIRVS Poloniæ Rex. nu. IV. DD
- B. Christina Regina Suecia. N
- S. Clodulphus. M
- S. Clotildis Regina Francorum. AA
- B. David Anglus. A
- B. Doda Ducissa. B
- S. Eadmundus Rex Anglia. FF
- S. Elisabeth Regina Hungaria. B
- B. Editha Imperatrix. T & V
- S. Elisabeth Regina Lusitania. T & V
- S. Ericus Rex Suecia. DD
- B. Everhardus Clivenfis. BB
- S. Euerhardus Comes Cifoniensis. G
- B. Ezzo sine Erenfridus Com. Palatinus. nu. 2

- 3. B. RICHEZA Regina Poloniæ, vxor Miceslai Regis Poloniæ.
- 4. CASIMIRVS Rex Poloniæ vxor Maria alio nomine Dobrogneua Filia VVolodomiri Regis Russorum, soror Ioroslai Principis.
- 5. Vladislaus I. Rex Poloniæ vxor Iudith Fil. Vratislavi Bohemi.
- 6. Boleslaus Crivvoustus, Princ. Polon. vxor Adelheidis Filia Hen. IV. Imperat.
- 7. Casimirus Dux Massouix vx: Helena Bellenfii Princeps.
- 8. Conradus Dux Massouix vx: altera, Agatha Fil. Belz IV. Regis Hungariz.
- 9. Zimovitus Dux Massouix vxor Gertrudis Filia Hentici maioris Polon. Principis.
- 10. Boleslaus Dux Plocensis vxor Præzislava Lithuana Filia Troedemi Ducis.
- 11. Zimovitus Dux Massouix.
- 12. Zimovitus Massouius, vx: N. F. Nicolai Duc. Opauien.
- 13. Zimovitus Dux Plocensis in Massouia, vxor Alexandra Lithuana foro rlagellonis Reg.

- B. Gerberga Geldria Dynasta vxor. BB
- S. Guilielmus Aquitania Dux. K
- S. Guilielmus Comes montu Pessulani. T
- S. Hildegardis Regina Francorum. A
- S. Hedvvigis Ducissa. P
- B. Humbertus Sabaudia Comes. F
- S. Hildegardis Regina Francorum. A
- S. Haraldus Rex Norvegia. H
- B. Ida sine Idubergera Ducissa. A
- B. Ida Suenia Ducissa. B
- S. Itha Lotharingica Com. Bolon. L
- S. Ierdana Imperatrix Byzantina. S
- S. Leopoldus Marchio Austria. B
- B. Lotharius I. Casar. I
- S. Ludimilla Ducissa Bohemia. C
- S. Luduicus Gant. X
- B. Luduicus d. d. g. u. i. v. Thurin-gia. FF
- S. Luthardus Comes Clivia. BB
- S. Margarita Regina Scotia K & AA
- B. Margarita Palatina. T & CC
- S. Mechtildu Imperatrix. A
- B. Mechtildis Othonis II. Filia, vxor Erzonis. num. 2
- S. Megengus Gelria Prefectus. BB
- S. Olau Norvegia Rex. H
- B. Pelagus Rex Austuria & Legionis. R
- B. Pipinus Dux & Maior Domus. A
- S. Ragnildis Suecia Regina. DD
- B. RICHEZA REGINA Poloniæ. num. 3
- B. Rudolphus Rex Burgundia. A
- B. Theodoricus Lotharingus. O
- B. Theophania Imperatrix. num. 1.
- B. Theresia Lusitana. Z
- B. Theobaldus Comes Compania. Y
- B. Vitikindus Rex Saxonum. D

B. Ger ZIM-

14. ZIMBURGIS DVX MASSOVIA VXOR ERNE.

15.	Catharina vxor Caroli Badenſis March:	Fridericus III. Auſtriacus Ro-														
16.	Chriſtophorus Badenſis Marchio, vxor Otilia Comitiffa Cattimeliboci.	Maximilianus I. Romanorum Impe-														
17.	Bernardus Marchio Badenſis.	Erneſtus Marchio Badenſis.	Philippus Badenſis March: vx. Elifabeth Palatina.	Philippus I. Hiſpaniarum Rex Bur-												
18.	Chriſtophorus Marchio Badenſis.	Anna vx. Com. Zollerani.	Maria Iacobe vxor Guil. Bau.	Iſabella.	Ferdinandus primus Roma-											
19.	Eduardus Marchio Badenſis.	Carolus Com. Zolleranus.	Itelius Fridericus Comes Zolleranus.	Chriſtina vxor Ducis Lotharingia.	Elconora vx. Guil: March. Gözagæ.	Carolus Archidux Auſtria, vxor Maria Bauara.										
20.	Wilhelmus Badenſis Marchio.	Henrici Turchiſi.	Maria Iacobe vx. Henrici Turchiſi.	Itelius Frid. Cardinal.	Ioan: Zolleran.	Maria Cleophea nupta Archobischo Duci.	Ioan: Zolleran.	Itelius Frid. Cardinal.	Ioan: Georgius Zolleranus.	Carolos Dux Lotharingia.	Vincen Mantuanus.	Madalena vx. Magni Ducis Heſtruria.	Sigifmundi Regis Poloniae.	Conſtantia vxor Ladislaus Rex Poloniae.	Ferd. II. Caſ. vx. Maria Anna Baſſaria: Ducis.	Ferdinandus III. Caſar Leop. Wilhelmus I.
21.	Ferdinandus Badenſis Marchio.	Ioſeph. Coſtant. & Fratres eius.	Comites Turchiſi.	N. vxor Ioan. Franſ. Com. de Trautſon.	Anna vxor Egonis à Sülſenbergy & Petriſigenberg.	Itelius Frid. &c. Princes Zollerani.	Henricus Francicus.	Margareta.	Ferdinand. & Mathias Duces Heſtruria.	Ladislaus Rex Poloniae.	Ioan: Caſimirus Rex Poloniae.	Carolus &c.	Carolus &c.	Carolus &c.	Carolus &c.	Carolus &c.
22.																
23.																

STI FERREI ARCHIDVCIS AVSTRIÆ.

manorum Imperator, vxor Leonora filia Ferdinandi Catholici Regis Hispaniarum.

rator, vxor Maria Burgundiæ & Belgii hæres.

gundiæ, & Brabantia &c. Dux, vxor Ioanna Filia Emanuelis Portugallia Regis.

norum Imperator.

Carolus V. Imperator.

Anna Archidux vx. Alberti vtriusque Bauariæ Ducis, cuius Parentes Gulielmus Senior Dux & Maria Iacobe Filia Philippi March. Badensis.

Margarita vx. Petri Luiffi Ducis Parmensis.

Philippus II. Hispaniarum Rex.

Guiliel. Dux vtriusque Bauar. Renata Lotharingica Filia Francisci Ducis.

Ferdinan. Dux Bauariæ, vxor Maria Com. de Wartenberg.

Alexander II. D. Parm. vx. Maria Fil. Edwardi Portugali Princ.

Catharina vxor Emanuelis Ducis Sabaudia. Philippus III Rex Hispaniarum.

Ferd. Com. à Wartenberg.
 Frañ. Guliel. S.R.I. Princ. Olnab. M. & Verd.
 Maximil. Soc. Iesu Ernest. Benno Cö. de Wartenberg.

Rentius Dux Odardus Cardinal.

Victor Amadaus, Phil. Thomas &c. Duce Sabaud. Catha. vxor Caroli Ninerfii. Isabel: vxor Alfonso Ducis Mautina.

Philippus IV. Rex Hispaniarum.
 Anna Maria Regina vx. Luduici xiii. Rex Franciæ.

Ferd. Ele. Colontensis. Albertus Dux Bauariæ. Maximilianus Ele. Com. à Wartenberg.
 Ferdin. Ele. Colontensis. Albertus Dux Bauariæ. Maximilianus Ele. Com. à Wartenberg.

Principes Parmenses.

Franc. & Luduicus Mantuanus. Franciscus Dux Mautina.

Luduicus xiv. Rex Gallia.

Ioanes Ferdin. Com. de Wartenberg. Albert. Ernest. Com. de Wartenberg.
 Comit. in Wartenberg & Schauenburgh Domini in Waldt.
 Hæricus Maximilianus Co. adutor Col. Ferdin. Maria. Philipp. Vtil. Palat. Neo. vx. Ana. Cath. Constantia Regalis Princeps Pol.

Reges Hispaniarum.

CATA

CATALOGVS BEATORVM QVI PROGE-
NVERVNT MODERNOS PROCERES

Europæ, seros nepotes Beatæ RICHEZÆ.

PERMULTI, etiam eruditi, Beneuole Lector, sæpè mirantur quid homines impellat tantoperè, vti videmus, in Maiorum suorum ostentationem; & quidem aliqui minus naturæ & rerum vetustarum gnari, eam ostentationem censent esse quandam inutilem vanitatem: Verum si prudentiores rerum æstimatores consulimus, non vanitatem sed censum Nobilitatis id esse deprehendemus, qui quanti semper sit habitus, ex Cicrone audiamus: *Semper, ait, ita censuerunt sapientes in Heroicis familiis vim natura præstantiorem esse quam in reliqua multitudine, & virtutis semina generatione communicari liberis: Imo, vt Idem ait, tantam vim atque necessitatem possidet paternus maternusque sanguis, vt si quod decus ex eo profectum, non intermori, si qua macula inde concepta, non facile elui possit.*]

Merito igitur apud Nobilitatem inoleuit consuetudo ad generis sui reuerentiam conciliandam, vt Maiores suos, sæpè per sexaginta quatuor numero Tritauos demonstrant. Sed ego amplius aliquid hoc meo scripto audeo, quam illi ipsi sui generis demonstratores; nã ad fouendam in sinceris pectoribus æstimationem Principum & Procerum alti in Europa sanguinis, loco sexaginta quatuor Tritauorum, quos solent Magnates in atrijs suis monstrare, collegi pro triginta duobus Atavis totidem Sanctos, totidemque Beatos, in vniuersum sexaginta quatuor Cœlites, nonnullosq; Venerabiles Dei seruos, ex quorum sanguine, & progrediuntur, & natiuam animi vim singulariter trahunt, hodierni Europæ Monarchæ, Principes, & Proceres; quos attexui genealogicæ arbori B. RICHEZÆ ex Palatina Rheni Comite Poloniarum Christianissimæ Reginæ, in Colonia Agrippinensis Basilica B. Mariæ Virginis ad gradus, eleuato supra humum monumento, conditæ.

Porro Beatitatis titulum, in illis quos commemoro, ego primus imponere non præsumpsi, sed inuentum inesse sui, sine præiudicio Apostolicæ Sedis, cuius est de vera sanctitate iudiciũ. Siui, inquam, inesse illis, quibus supra seculum vnum, aut in monumentis, Hagiologiisque, Dyptichis, ac traditione Ecclesiarum ubi requiescunt, aut à probatis Scriptoribus conceditur, licet publicis supremi Ecclesiæ magistratus suffragiis, non omnes sint per Apotheosin in Tabulas SS. relati, neque dubium est quin sint plures in Diuorum numero Beati, quam quibus Ecclesiæ autoritas Cœlitũ venerationem euulgatis Diplomati-
bus indulsit, nisi quod in his omnis absit error, qui in priuatis traditionibus potuisset

tuisset subrepere: si igitur omnes quantumvis Beati, uti & hæc, omniaque mea scripta, Romanæ Ecclesiæ subiecta sunt. Si quis autem plures Sanctos aut suos Venerabiles maiores inferere voluerit, exemplar & methodum locumque facile reperiet, in præsentî Schemate genealogico mihi non licuit propter angustias papyri, auguitiorem deductionem contexere, & hanc metam statueram, ne transirem numerum sexagesimum quartum, cum alioquin in pluteo & sacro apparatu musæi mei plures ex Belgicis, Bauaricis, nostratibus, & externis sacris Factis collegerim Diuos Magnates, à quibus nostri Principes in linea descendenti progrediuntur, utpotè *rektorum generatio, & semen cui benedixit Deus*; & si in collateralî linea, cognatos afferre cuperem, infinitus fierem: Nunc sic mecum progredere, Beneuole Lector, ut quem Alphabeticus index designat Beatum Sanctumue, eius progeniem sub litera, vel numero repertam prosequaris, quo usque deducaris in genealogicæ arboris Schema, & sic ad Sancti, Cæsarei, & Regij sanguinis Magnates in eo comprehensos.

[A] B* PIPINVS LANDENSIS B* IDBERGA coniuges — S* BEGGA Vxor
 B* ANSICISI filij S* ARNVLPHI ex Principe, Metensis postea Episcopi, &
 B* DODÆ coniugum — Pipinus Heristallus & * Alpais Comitissa, postea
 Venerabilis pœnitens — Carolus Martellus, vxor Suanhildis ex gente
 Theodonum Boioariorum — Pipinus Rex Francorum — S* CARO-
 LVVS MAGNVS S* HILDEGARDIS Vxor, Regina Francorum, soror, probabili
 opinione, B* VDALRICI Lausanensis Episcopi — Luduicus Pius Impe-
 rator — Luduicus Rex Germaniæ, cuius mentio in *Bauaria Pia pag. 12.* vxor
 eius Venerabilis * HEMMA Regina, cuius meminit eadem *Bauaria Pia pag. 19.*
 — Carolomannus Rex Boiariæ — Arnulphus Imperator Rex Lo-
 tharingiæ — Luthardis vxor Othonis Ducis Saxonie — Henricus Auiceps
 cuius vxor B* MATHILDIS discipula, & neptis alterius Venerabilis * MATHIL-
 DIS ex filio Theodorico, quæ vidua, Heruordensis in Saxonia monasterij Sacer-
 dos magna, pietatem & latinas litteras docuit (*ex vita MSC. in mea Bibliotheca*) —
 Otto Primus Imperator, vxor eius B* ADELHEIDIS, Imperatrix Filia B* RVDOL-
 PHI II. Burgundiæ Regis — Otto II. Romanorum imperator per quem
 commemoratorum Sanctorum natiua virtus transfunditur ad vltiorem pro-
 paginem Procerum Cæsarei sanguinis uti numero I. in arbore B. RICHEZÆ.
 [B] S* EADMUNDVS Rex Angliæ cum sanctis * ETEFRIDO Filio & * EAD-
 MVNDO nepote ex Filia Sophia Heufde Domina pro fide Christi Martyr —
 B* EDITHA Imperatrix secunda vxor Ottonis primi — Ludolphus Dux
 Sueuiæ cuius vxor B* IDA filia Hermanni Ducis Sueuiæ — Otto Dux Ba-
 uariæ Fundator Asschaffenburgensis Collegii — Henricus Dux —
 Conradus II. Salicus, Imperator — Henricus III. Imperator quem recenset
 **
 Bauaria

Bauaria Piapag. 37. Eius vxor B* AGNES Imperatrix Guilemi Ducis Aquitanix
 Filia ——— Henricus IV. Imperator ——— Agnes vxor S* LEOPOLDI Mar-
 chionis Austriae ——— Henricus Dux Austriae ——— Luduicus virtuosus
 Dux Austriae ——— Leopoldus gloriosus Dux Austriae ——— Henricus de
 Metlinga ——— Gertrudis vxor Hermanni Marchionis Badensis ——— Eli-
 fabeth alius Agnes vxor secunda Meinardi Comitis Tyrolis ——— Elisabeth
 vxor Alberti primi Cæsaris ——— Albertus secundus Cæsar ——— Leopoldus
 probus ——— Ernestus Ferreus Archidux Austriae quo cum in claros nepo-
 tes propagatur sanguis, vti in arbore numero XIV.

[C] S* LVDIMILLA Ducissa Bohemix ——— Vratislaus ——— Boles-
 laus ——— Dambrouca vxor Meficonis ——— Boleslaus ——— Miecislau
 cuius vxor B* RICHEZA &c. prout in arbore genealogica numero 3.

[D] B* WITIKINDVS Rex Saxonum ——— Wigbertus ——— Bru-
 no ——— Ludolphus ——— Henricus Auceps ——— in Ottone primo per
 Ottonem II. propagatur vterius prout num. I.

[E] S* ADELBERTVS Comes Vitoduranus ——— Adelheida vxor Her-
 manni Kyburgensis Comitis ——— Manegoldus Comes ——— Manegoldus
 junior ——— Vlrucus ——— Hartmannus ——— Vlrucus ——— Hedvvigis
 Comes Kyburgensis vxor Alberti Habsburgici ——— Rudolphus primus
 Cæsar ——— Albertus I. Cæsar ——— Albertus II. Cæsar &c. prout lit. B.

[F] B* HUMBERTVS Mauriennæ & Sabaudix Comes, vxor Petronella Bur-
 gundix Comitis Filia, cuius consensu regno se exuens in cœnobium se recepit
 ——— Thomas Sabaudix Comes, ——— Margarita vxor Hermanni senioris Kibur-
 gi Comitis ——— Vlrucus Kiburgi Comes ——— Helvvigis vxor Alberti
 Habsburgici prout lit. E. *Alia etiam sunt series progenerationis à B* HUMBERTO*
hoc modo: B* HUMBERTVS ——— Thomas Com. Sabaudix & Princeps
 Pedemontis ——— Thomas ——— Amadeus IV. vxor Sibilla Beugiaci
 Comes ——— Amadeus V. vxor Iole, Filia Theodori Palæologi Mar-
 chionis Monferratensis ——— Amadeus VI. vxor Bona Petri Borbonij Du-
 cis Filia ——— Amadeus VII. vxor Anna Bituricum Dux ——— B* AMADEVS de-
 signatus quondam Felix V. præfensus Pontifex, deindè ex Cardinale reli-
 giosissimus Asceta ——— Margarita vxor Luduici III. Electoris Palati-
 ni ——— Philippus Elector Palatinus cuius vxor Margareta Luduici diuitis
 Bauariæ ducis Filia ——— Elisabet vxor Philippi Badensis ——— Maria Iaco-
 be vxor Gulielmi Senioris Bauariæ Ducis cuius filius ——— Albertus duxit
 Annam Austriacam Ferdinandi I. Filiam, & stirps vterius propagatur in arbo-
 re genealogica B RICHEZÆ num. XIII. & XIX.

[G] S* EVERHARDVS Comes foro-Iuliensis fundator Cisonij, vxor Gisla
 Luduici

F. Luduici pij Imp. — Berengarius I. Italiae Rex & Imperator — Gisla
vx. Adelberti Marchionis Eporediae — Berengarius II. Rex Italiae —
Rosula vxor Arnulphi II. Flandriae Comitis — Balduinus IV. cogn:
Barbatus Fland. Com. — Balduinus Insulanus Flandriae Comes — Lu-
ditha vxor Guelphi IV. cognomento fortis — Henricus Guelpho cogn:
niger — Wulphildis vxor Rudolphi Brigantini & Rhatici Comitis in
Phullendorff — Itha de Phullendorff vxor Alberti III. Com. Habsbur-
gici cogn: diuitis — Rudolphus Comes Habsburgi — Albertus sa-
piens Pater Rudolphi primi Imperatoris, per cuius progenerationem, Heroica
naturae ac virtutis semina communicantur ulterius uti lit. B. & E.

[H] S* OLAVS — Gisala Filia S* Olai, à Wandalis supplicio affecta,
vxor fuit Ortholphi Bilingi Angriae, Westphaliae, & Saxoniae Ducis & Electo-
ris, huic fuit mater Bertrada Filia S* HARALDI Noruegiae Regis, & pater Ber-
nardus II. Saxoniae Dux, ab ipso Ortholpho autem processit — Magnus
Dux & Elector Saxoniae — Wulphildis vxor Guelphi nigri cogn: For-
tis — Wulffhildis vxor Rudolphi Brigantini & c. prout lit. G.

[I] B* LOTHARIUS, Luduici pij filius, humillimus monachus Prumiensis ex
Imperatore factus, in Menologijs Benedictinorum commemoratur ad diem 28. Septemb.
— Lotharius Rex Lotharingiae — Lotharius Comes Prouin-
ciae — Boso Marchio Tusciae — Willa vxor Berengarij II. Regis Ita-
liae, à quo genita Rosula vxor Arnulphi II. Flandriae Comitis, & sic nativa vis &
gloriae decus deinceps in nunquam degeneraturam sobolem transfunduntur ut
in lit. G.

[K] S* MARGARITA Regina Scotiae vxor Venerabilis * Malcolmi Re-
gis — Mathildis cogn: bona Regina Angliae vxor Henrici I. Regis An-
gliae — Mechtildis Imperatrix vidua Henrici Caesaris, deinde vxor Gode-
fridi Barbati Andegauensis. — Henricus II. Rex Angliae cuius vxor Eleo-
nora S* GVILIELMI ex Aquitania Duce & Pictauiensi Comite rigorosissimi Eremitae
Filia — Mechtildis Anglica vxor celeberrimi in historijs (addo ex Trihemij
Chronico Ducum Bauariae in vulgi fabellis:) Henrici Leonis [Erat u nepos, ex Ger-
trude Filia: Lotharij Saxonis imperatoris & Richezæ ejus coniugis, nam hac, ab illa no-
stra Diua, discreta est, licet ab aliquibus in vnam confundantur errore orto ex nomine Fra-
tris Hermanni III. Archiepiscopi Colonienfis, cognomento Pij & Diuitis, obiit hic
anno 1099. cum sedisset annos decem, & parentes habuit Henricum Crassum Saxoniae
ad Visurgim Ducem, Ottonis Saxoniae Marchionis Filium, Comitem in Northem &
Matrem Gertrudem, quam tradunt Ludolphi Marchionis Saxoniae & Turingia ne-
ptem ex Filio Egberto I. à me commemoratam lib. I. de magnitudine Colonienfi
Synt. VII. Fundatricem nonam, ea ipsa S. AVCTOREM Episcopum ex Treuiratu transtu-
lit in

lit in Saxoniam sed nostra B. RICHEZÆ Frater Hermannus II. Archiepiscopus Coloniensis cognomento Pius & Nobilis, obiit 1055. cum etiam sedisset annis decem, & potuit B. RICHEZA Regina Poloniarum tanquam in Baptismo spondens, fuisse spiritualis mater & nomen suum communicasse Richezæ Imperatrici maritæ Lotharij Cæsaris, si hanc statuamus octogenariam, cum Crantzio referente Augustam obiisse, 1141. Octoginta ferme annis ab obitu Diuæ RICHEZÆ. Mea tamen opinione propior est Synchronismus inter Hermannum pium diuitem, & Hermannum pium Nobilem, Archiepiscopos Colonienses Fratres germanos vtriusque RICHEZÆ nam qui initium matrimonij inter Henricum Craffum Comitem Northemij, & Gertrudem matrem Richezæ Augustæ, referunt ad annum 1090 longè aberrant, cogereturq̄, asserere Hermannum III. Archiepiscopum Coloniensem, inchoasse decennium Episcopatus sui, anno antequam nasceretur, cum obierit, 1099. sepultus Sibergæ, quæ ex archiuis & monumentis loquor. Itaque potuerunt B. HERMANNVS II. Archiepiscopus cognomento nobilis, & B. RICHEZA Regina Poloniarum, nomen in lustralibus vndis reliquisse Hermanno III. Archiepiscopo nostro, & sorori eius Richezæ Augustæ, potuitque (quod Scriptores dicunt) vtraque RICHEZA consanguinea fuisse S* ANNONI Archiepiscopo Coloniensi Hermanni II. successori, illius enim B. RICHEZÆ videtur fuisse executor testamentarius, quia eam sepeliuit, aut potius, si non eleuauit, sane transtulit, & monumento patulo more Beatitatis opinionem habentium, recondidit cum ingenti Cleri & populi frequentia, vti inscripsit S. Anno plumbeæ tabulæ quam infra cap. 12. recitabo & ex eo tempore in monumentis Ecclesiæ B. M. Virginis ad gradus, passim Beata, scribitur, pingitur, & habetur; atque hinc in maioribus solemnitatibus dum Reliquiæ exponuntur, & Coloniæ tumuli Sanctorum Veneratoribus patent, solebant olim frequenter, nunc rarius, patere opercula quibus Diuæ RICHEZÆ corporis Venerabile pignus concluditur. teste Molano ad Martyrol. Vsuardi 20. Martij, licet Historici dicant ibi: eam non Canonizatam: scilicet autoritate Pontificis Romani, cuius Coloniensis Ecclesia est obseruantissima, sic quod B. Brunonis primò Archiepiscopi Coloniensis patruì Magni Diuæ nostræ, patrocinium non iuuocet licet dictus B. Bruno in Tornacensi diœcesi honoretur officio nouem Læctionum. Sed reuertamur ad S. Annonem translatores B. RICHEZÆ qui Comes de Dassele, potuit etiam Richezæ Augustæ consanguineus fuisse, quia popularis erat, nam originem habuit Saxoniam, vt vult Letznerus in chron Dassel. Filius Vvidikindi de Dassele & Sophiæ de Vvoldenbergh, erant que eius Aui 1. Adolphus Filius Luduici de Dassele & Iuttæ de Vvaldeck. 2. Adcla de Freden. 3. Vvichboldus de Vvoldenbergh, & 4. N. de Sonnenbergh Vvolteri & Angelæ Filia, qua pro distinctione Regiarum Richezarū hic inferenda erant: Richezas alias distinguā in ipsa vita cap. 1. & quoq̄, quosdam Cunones, capite 2. dummodo hic mouerim Richezæ Augustæ patruum fuisse Cunonem Palatinum Saxoniam, Comitem Beichlinganum, cuius ego memini inter Dora-

tores

tores Colonienſis diæceſis in lib. 1. de magnitudine Colonienſi Synt. VII. & Crantz-
 zius in Metrop. lib. V. cap. 32. & Saxon. lib. 5. cap. 15. *Habuit iſte Cuno vel Conra-*
dus liberos Sigfridum Palatinum Saxonie, ab Hoiero Mansfeldenſi interfectum, cum
eſſet captiuus Henrici V. Cæſaris, Ottonem Beichlinganum Comitem, & Cune-
gundam coniugem Vviggberti Comitis Goricensis, Burggrauij Leiſnicenſis: Habuit
quoque quantum ex tabulis allatis à me dicto lib. 1. Synt. VII colligitur, Fratrem Lu-
dolphum qui Vverlas & partem Sylvæ Lur diæceſi Colonienſi dedit, dubio procul di-
uerſum à Ludolpho Comite Zutphaniſi Fratre B. RICHEZÆ, atque magis diſtinctum
à Ludolpho Marchione Saxonie patre Egberti primi, auo Gertrudis matris
Richezæ Auguſtæ Hermannique III Archiepiſcopi Colonienſis. Itemque à Ludolpho
Teiſterbantij Comite, quem infra commemorabo ſub lit. BB. Maxime autem diuerſus eſt
à Ludolpho Daſſellenſi patruele S. Annonis Canonico S. Cuniberti, quem in Necrolo-
gio Sibergeniſi obſeruo, Kal. Aprilis: & ruruſus à Ludolpho & Adolpho Fratribus Comi-
tibus Daſſellenſibus, quos in archiuſis reperio, vixiſſe temporibus S. Engelberti, & ſub
Henrico I. Archiepiſcopo Colonienſi dediſſe pagum Linne ſive Kirchlinne ſanctimo-
niolibus Tremonienſibus:] Nunc regredior ad contextum gentis à B. MARGARETÆ
Scotie Regina progreſſæ, in qua Henrici Leonis eſt Filius ——— Henricus iu-
nior Dux Saxonie ——— Irmgardis vxor Hermann Marchionis Badenſis
 ——— Hermannus Marchio Badenſis ex Gertrude Auſtriaca de Metlingen
 parens Elizabethæ Tyrolenſis &c. vti lit. B.

[L] S*ITHA Filia Godefridi Lotharingie Ducis vxor Eustachij Bilionei
 ——— Guilielmus Bolioneus Dux Lotharingie ——— Gerardus Dux, cuius
 vxor Hadevvigis à Carolo Magno oriunda ——— Itha ſoror Theodorici Stre-
 nui, cuius mentio ſub lit. O. vxor Radebodonis Altenbergi Comitis ——— Vver-
 nerus I. Comes Habsburgi ——— Otto Comes Habsburgi ——— Vverne-
 rus II. Comes Habsburgi ——— Vvernerus III. Comes Habsburgi ——— Al-
 bertus Comes Habsburgi ——— Rudolphus Comes Habsburgi ——— Albertus
 ſapiens Comes Habsburgi ——— Rudolphus I. Cæſar &c. prout ſub lit. F.

[M] S.CLOTHILDIS vxor Clodouei I. Regis Francorum ——— Clotharius
 Rex Sueſſionenſis & Auſtraſie ——— Bliithildis vxor Ansberti ——— Arnol-
 dus Princeps ——— S. ARNOLPHVS &c. prout lit. A

[N] S*CLODVLPHVVS aliquibus S. Flodulphus S. ARNVLPHI Filius, ex Moſellano
 Principe Epicoſus, & demum Eremita ——— Martinus Dux Moſellanus
 ——— Chilbrandus Dux Moſellanus ——— Theodoricus Saxonie modera-
 tor pro Carolo Magno ——— Robertus Andium I. Comes ——— Rober-
 tus II. Comes Andium. ——— Hugo magnus Comes Pariſiorum Dux Andiu
 ——— Robertus Dux Francie ——— Adelheida vxor Balduini V. Inſulanu
 Comitis Flandrie &c. prout lit. G.

** 3

[O] Bea-

[O] B*THEODORICVS Strenuus Lotharingæ & Alsatia Dux, obiit sanctus Monachus in Monasterio Mediolacēsi, vxor eius fuerat Gertrudis Filia Roberti Frisij Comitis Flan. — Theodoricus Alsatius Comes Flandriæ (auus matris B*PHILIPPI Comitis Namurcēsis, cuius meminit Casarius 2. l. 18. c.) vxor Sibilla Filia Falconis Andegauenſis Regis Hierolofymarum — Gerardus Comes Egishemij — Vdalricus Comes Egishemij — Henricus primus Comes Egishemij — Simon Comes Egishemij — Henricus secundus Comes Egishemij — N. vxor Alberti Hohenbergensis — Anna Rudolphi primi Cæsaris vxor, ex quibus deinceps à successoribus non degener sanguis procedit vti lit. E.

[P] S* HEDVIGIS duciſſa Poloniæ Andechſiana & limitis Iſtriæ, cum marito Henrico barbato Duce caſtitate, ſeparata thoro, profeſſa eſt, & plures in gente ſua, Beatos ac Venerabiles Dei ſeruos & famulas habuit: [ſed quoniã Auia eius, nomine Mathildis Heinsbergicæ, noſtras fuit, priuſquã ſeriẽ ſtirpis continuem, aliqua minus nota ex Vbiorum hiſtoria interlabor. Nam ODA de Valckenburgh, pientiſſima fundatrix Heinsbergensis Collegij ex marito Gozuino I. Heinsbergicæ Domino, genuit fundatorem Pramonſtratenſis Heinsbergicæ Parthenonis Gozuinum II. proauum S. HEDVIGIS, & ex coniugio Adelheidis Palatinæ Sommersburgicæ, patrem Philippi Archiepiſcopi Coloniensis, & Fratrum ac ſororum eiufdem, videlicet: Gozuini III, Herimanni, Godefridi, Vdæ, Mathildis, Salomæ, quos in diplomate ſcripto A. C. 1183. eo recenſet ordine Philippus Archiepiſcopus, hic ſpiritualem patrem & morum formatorem habuerat, Rhemis in Francia, B Godefridum, ex inſignis Collegij S. Andreæ Coloniensis Scholaſtico viro literatiſſimo, in decrepita ætate monachum Heiſterbacenſem, quem commemorat Menologium Cisterciense ad diem 23. Decemb. & Cæsarius Heiſterbacenſis lib. 4. cap. 49 atque ego in vita B. Enfridi S. Andreæ decanni. Porro Philippus auunculus magnus S. HEDVIGIS, Coloniensis Eccleſiæ præfuit & profuit annis XXIV. ab anno 1167. vſque 1191 quo tempore multa cœnobia fundauit, plura territoria, & ambos Angriæ Vveſtphaliæ que principatus, patrimonio S. Petri acquiſiuit, ſoror vero Philippi Mathildis auia S. HEDVIGIS, nupta Dedoni Comiti Rochlitio, genuit Agnetem matrem S. HEDVIGIS, eiufdemque auunculum Philippum Sanctenſem in noſtra prouincia Præpoſitum, ſub ann. 1290. & c. ſpectabant hæc ex rebus Vbijs ad genus & educationem S. HEDVIGIS, nunc à diuertigio ad lineam progeniei.] S. HEDVIGIS Duciffæ filius fuit venerabilis * HENRICVS cognomēto pius maioris Poloniæ princeps, qui in vita S. HEDVIGIS audit: Vir Deo Deuotus, & bonorum operum ſtudioſus: idemque vt fidelis & ſtrenuus Chriſti miles, Tartaris pro Dei populo conſtanter ſe oppoſuit fuſoque ſanguine mortem oppetijt anno ſalutis 1241. Vnde S. HEDVIGIS dicebat. multum gratulor ei quod profuſo ſanguine, tibi creatori ſuo, iam eſt coniunctus in calis. Vxor eius erat Anna Ottocari Regis Bohemiæ Filia, perchara S. HEDVIGI nurus, quo matrimonio genita

genita est — Gertrudis (Teste Henninges parte posteriore tomi 4. pag. 292.) Zimouiti Massouici Ducis vxor, Conradi Ducis nurus; prout in arbore num. 9.

[Q] B*ARNOLDVS Comes Hollandiæ, & Zelandiæ — Theodoricus Comes Hollandiæ — Florentius Comes Hollandiæ, Zelandiæ, Frisiæ; vxor Gertrudis Filia Bernardi Ducis Saxonie — Berta Batava vxor Philippi I. Regis Galliarum — Luduicus VI. cognomento Crassus Rex Gallie, vxor Alexia Sabauda — Luduicus VII. Rex Gallie, vxor Constantia Filia Alfonsi VII. Hispaniæ Regis — Margarita Regina vxor Belæ III. Regis Hungariæ — Andreas Rex Hungariæ vxor Gertrudis Andechsiana — Bela IV. Rex Hungariæ (cuius soror Constantia vxor Primislai Ottocari Regis Bohemiæ, mater fuit Venceslai Regis, & per eius Filium Othogarum, Proauia Nicolai Opauientis Ducis, cuius Filiam coniugem habuit Zimouitus Massouius auus Zimburgis, reperiendus numero XII. in Schemate Genealogico; sed quod vna progenies sape diuersis viis infundat se in B. Richezæ arborem, & per lineam descendente in seros hodie Nepotes, hinc seriem continuando, Andrea Regi Hungariæ, ex Gertrude sorore S. Heduuigis Filius assignatur) — Bela IV. S* ELISABETÆ Landtgraviæ Thuringiæ Frater, Rex Hungariæ, cuius Filia — Agatha (secundum Hieronymum Henninges parte posteriore tomi 4. pag. 290. in principio) vxor Conradi Massouia Ducis. uti num. VIII.

[R] S*PELAGIVS Rex Asturiarum, Chindasvinti Gothorum in Hispania Regis, & Recibergæ, ex Fasila Cantabriæ Duce, nepos — Ermenesenda vxor Alphonsi casti Regis Catholici — Vimeranus — Veremundus I. — Ranimirus I. Rex Gallitiæ — Ordonius I. Rex Gallitiæ — Alphonfus Magnus Christianissimus Rex — Ordonius II. Rex Asturum & Legionis — Ranimirus II. — Ordonius. III. Rex Legionis & Asturum — Veremundus II. — Rex Alphonfus V. — Sanctia vxor Ferdinandi Magni Regis. — Alphonfus Sextus Rex Legionis & Asturum — Vrraca vxor Raymudi Berengarij Comitis Tolosæ Fratris V*CALIXTI. II. Papæ — Alphonfus VII. Tolosæ Comes, Hispaniæ Imperator — Constantia vxor Luduici VII. Regis Gallie &c. per quos maiorum ingenita honestas splendorque continuantur in posteros uti sub lit. Q.

[S] S*IODANA Marchionissa Montis ferrati, Imperatrix Constantinopolitana, vxor Isaacij Comeni — Irene Imperatrix, vxor Cæsaris Philippi sueui — Cunigunda vxor Venceslai Odoacris Regis Bohemiæ, cuius mentio sub lit. Q. — Primislaus Odoacer Rex Bohemiæ — Nicolaus Dux Opauientis cuius Filia, vxor fuit Zimouiti Massouici, uti in arbore B. RICHEZÆ num. XII.

[T] S*GYLIELMVS ex Domino Montis Pessulani, in monasterio Gradis fyluæ ordinis

ordinis Cisterciensis sanctissimus Monachus ——— Guilielmus Montis
 Pessulani Dominus, vxor Venerabilis * MATHILDIS Odonis Burgundiæ Du-
 cis Fundatoris Archimonasterij Cisterciensis ex Filio Hugone neptis quæ post
 mariti obitum Monialis facta est in monte Ebraldi ——— Guilielmus Montis
 Pessulani Dominus, vxor Eudoxia, soror Alexij Comneni Imperatoris Con-
 stantinopolitani ——— Maria hæres Montis Pessulani vxor Petri Regis Arra-
 gonum ——— Iacobus Arragonum Rex, qui deposito Regno in Populeto fa-
 ctus Ordinis Cisterciensis religiosus octogenarius obiit; vxor Iolenta An-
 dreæ II. Regis Hungariæ, & S* BEATRICE Atestinæ Filia ——— Petrus III.
 Rex Arragoniæ & Valentiniæ, vxor Constantia, Manfredi Siciliæ Regis filia
 ——— S* ELISABETH Vxor Dyonisij Regis Portugalliæ, ——— Alphonfus Rex Por-
 tugalliæ ——— Petrus Rex Portugalliæ ——— Ioannes Lusitaniæ Rex, vxor
 Philippa Landcastria, soror Henrici IV. Regis Angliæ ——— Eduardus Rex
 Lusitaniæ, vxor Leonora filia Ferdinandi Regis Arragonum, ——— Leonora Im-
 peratrix, vxor Frederici III. &c. prout num. XV. *sed quia eodem numero a bor ge-
 nealogica diuarcatur in duos ramos quorum vnus: Friderici tertij Imperatoris posteros
 profert; Alter Caroli Badensis seros Nepotes; quæ ratione etiam in hos S. GVILIELMI
 montis Pessulani Ducis, & sic sæpè in cæteros aliorum sanguis transfundatur, ostendo
 per varias taleolas, aliisque linea Genealogica brachia, nempe: S. GVILIELMVS I. Mon-
 tis Pessulani Dominus ——— Guilielmus II. Monte-Pessulanus ——— Gui-
 lielmus III. Montepessulanus ——— Maria hæres Monte pessulana ——— Ia-
 cobus Rex Arragonum ——— Petrus Rex Arragonum ——— Fridericus Rex
 Siciliæ, vxor Leonora Caroli Regis Neapolitani Filia ——— Petrus Rex Siciliæ,
 vxor Elisabeth Dux Tarentina ——— Beatrix vxor Ruperti Bauari Impera-
 toris Romani ——— B* MARGARITA Palatina vxor Caroli Lotharingiæ Du-
 cis quam scriptores, præsertim Miræus in stemmatibus Principum, & vita M.S. in mea bi-
 bliotheca sanctissimam feminam fuisse docent & inter Beatas censerent miraculis & rigore
 vite clarissimam, quæ à morte gloriosissimi mariti, in hospitali agris & egenis seruiuit per
 quinquennium Vidua, & obiit cum opinione sanctitatis anno 1435. ——— Catharina
 vxor Iacobi Badensis Marchionis ——— Carolus Marchio Badensis &
 Catharina Austriaca coniuges prout num. XV. Et hi duo rursus Aui sunt
 Philippi Marchionis Badensis, per cuius filiam Mariam Iacobam vxorem
 Guilielmi Ducis Bauariæ nobilissimus sanguis reunitur & cum benedictione
 transfunditur in B. RICHEZÆ seros Nepotes Europæos Principes, prout
 videre est lit. F. Quin cum Domus Badensis Heroum sit fœcundissima,
 dicti coniuges Carolus Marchio & Catharina Austriaca, inter sex quos pro-
 creauerunt liberos, habuerunt Filium Christophorum Marchionem, ex Ottilia
 Comite Cattimeliboca progenitorem quindecim liberorum, per quos nume-
 rosos*

rosos nepotes, diversosque familiarum ramos produxit, exempli causa: si per
 rumpos genealogicos & taleolas eamus in diversas stirpes: Sibylla Badensis Mar-
 chionissa Christophori & Otiliæ Filia, nupsit Philippo Comiti Hannoviano
 hinc ——— Joanna Hannoviana uxor Guilielmi Comitis Ebersteinij ———
 Cunigundis Ebersteinia uxor Joannis Christophori Zymmerensis Comitis
 ——— Joanna Zymmerana uxor Comitis Joannis Truchsesij ——— Cuni-
 gundis Truchsesia uxor Georgij Comitis de Koningsegg, Patris ——— Joannis
 Jacobi & Berchtoldi Comitum de Koningsegg, Rottenfeltz, & Aulendorff,
 majoris Ecclesiæ Colonienfis Canonorum & Scholastici, &c. quorum Frater
 Comes Hugo de Koningsegg duxit, Mariam Renatam Filiam Principis Jo-
 annis Georgij de Hohenzolleren, cujus mentio in arbore B. R. ICHÆ numero
 gradus XX.

[V] B*ALPHONSUS I. Rex Lusitaniæ obiit 1185. 22. Novemb. nonagenario ma-
 ior, uxor Mafalda Comitissa Maurienæ ——— Sanctius II. Rex Lusitaniæ,
 uxor Dulcis, Filia Raymundi Comitis Barcinonæ & Ueracæ Arragonensis con-
 jugum ——— Alphonfus II. uxor Ueraca Filia Alphonfi octavi Regis Castellæ
 ——— Alphonfus III. uxor Beatrix Filia Alphonfi X. Castellæ Regis ———
 Dionysius Rex Portugalliæ, & S. ELISABETH uxor &c. prout lit. T.

[X] S*LUDUICUS IX. Franciæ Rex, uxor Margarita Filia Raymundi Berenga-
 rii Comitis Provinciæ Phocensis ——— Philippus III, uxor Isabella Filia Jacobi
 primi Regis Arragoniæ ——— Philippus IV. cognomento Pulcher, Rex Fran-
 ciæ, uxor Joanna hæres Regni Navarrei ——— Isabella uxor Eduardi II. Regis
 Angliæ ——— Eduardus III. Rex Angliæ, uxor Philippa Filia Guilielmi III.
 Comitis Hollandiæ ——— Joannes Gandavenfis, uxor Blanca hæres Henrici
 Comitis Landcastriæ ——— Philippa Landcastria soror Henrici IV. Regis
 Angliæ, mater Eduardi Regis Portugalliæ uti in lit. T.

[Y] B*THEOBALDUS Comes Campaniæ Rex Neapolitanus, uxor Marga-
 rita Filia Archimbaldi Magni Ducis Borboniæ ——— Henricus Comes Cam-
 paniæ Rex Navarræ, uxor Blanca Filia Roberti I. Comitis Arthesiæ ——— Joan-
 na uxor Philippi Pulchri Galliæ & Navarræ Regis prout lit. X.

[Z] B*TERESA Sanctii Lusitaniæ Regis Filia, Alphonfi IX. Legionis Conso-
 brina & uxor, tribus generatis liberis, obiit Lovanii Sancta monialis, ob miracula
 memoriâ celebris 17. Junij ——— Ferdinandus III. Rex Legionis, uxor Joanna
 Filia Simonis Comitis Pontiui ——— Leonora uxor Eduardi I. Regis Angliæ
 ——— Eduardus II. Rex Angliæ &c. prout lit. X.

[AA] B*DAVID Regis Venerabilis *MALCOLMI pii, & S*MARGARITÆ Sco-
 tiæ Reginæ Filius ——— Henricus Nortumbriæ Comes ——— Ada soror Gui-
 lielmi

***

lielmi Regis Scotorum, uxor Florentii III. Comitis Hollandiæ — Guilielmus I. Comes Hollandiæ, uxor Adelheida Ottonis Geldri Filia — Florentius IV. Comes Hollandiæ, uxor Mechtildis Filia Henrici Ducis Brabantiae — Adelheida uxor Joannis Comitis Avennensis — Joannes Avennensis Comes Hannoniæ, Hollandiæ, Zelandiæ, Frisiæ, &c. uxor Philippa Filia Henrici Lutzenburgi — Guilielmus III. cognomento Bonus Comes Hannoniæ, Hollandiæ &c. uxor Joanna Filia Caroli Valesorum Comitis — Philippa uxor Eduardi III Regis Angliæ &c. prout lit. X.

[BB] Venerabilis * LUDOLPHUS alius Lovo Comitis Reinoldi Teisterbantii filius — Joannes Comes Cliviæ — Balduinus Comes Cliviæ & Teisterbantia — B* EVERHARDVS, uxor B* BERTHA, Cliviæ Comites, fundatores Novesienfis & Wischelenfis Collegiorū &c. — S* LUTHARDVS Comes Cliviæ — Balduinus II. Comes Cliviæ — Arnoldus Comes Cliviæ — Adelheida uxor curatoris Geldriæ, Venerabilis Ducis * GODEFRIDI Franconis — B* GERBERGA uxor B* MENGOSI de Ponte & Geldriâ — Wichmanus de Ponte Comes Geldriæ Frater S* ADELHEIDIS Abbatissæ Vilicensis — Wichardus de Ponte, cujus uxor Filia N. Nobilis Domini de Buren in Saxonia — Adelheidis de Ponte hæres Geldriæ (*quomodo ex his Geldrici sanguinis Cœlites, intrent in B. Richeza arborem, & nepotes, per domum Lotharingicâ dicam infra sub lit. DD.*) fuit vero Adelheidis prior Ottonis Nassovii uxor — Gerardus Nassovius Comes Geldriæ, uxor Hedvigis Filia Florentii II. Comitis Hollandiæ — Henricus Comes Geldriæ, uxor Seinara Filia Godefridi III. Brabantiae Ducis — Otto II. Comes Geldriæ, Frater Margaritæ matris S* ENGELBERTI Archiepiscopi Colonienfis & Martyris, uxor Richarda Filia Gerardi Juliæ Comitis — Adelheidis consors Guilielmi I. Comitis Hollandiæ, &c. profequere in lit. AA.

[CC] SANCTUS CANUTUS Dux Schlesvicensis & Rex Obotritorum — Judita uxor Bernardi Electoris Brandenburgici — Albertus I. Dux Saxoniæ, uxor Helena Ottonis IV. Imperatoris Filia — Maria Barnimi Ducis Stetini uxor — Hedvigis uxor Joannis I. Septemviri Brandenburg. Marchionis — Otto Marchio Bandēburgicus, uxor Beatrix Filia Primislai Regis Bohemiæ — Otto Longus Marchio Brandenburgicus — Hermanus Longus Marchio Brandenburgicus, uxor Anna Austriaca Filia Alberti I. Imperatoris — Mechtildis uxor Henrici IV. Ducis Silesiæ — Agnes uxor Loduici Legnicensis Ducis — Margarita uxor Alberti Bavari, Hollandiæ & Zelandiæ Comitis — Margarita uxor Joannis Intrepidi Ducis Burgundiæ — Philippus Bonus Dux Burgundiæ, uxor Isabella Lusitana Regina — Carolus Audax Dux Burgundiæ, uxor Isabella Filia Caroli Borbonij

bonii——Maria hæres Belgii uxor Maximiliani I. Imperatoris, uti in arbore
 B. RICHEZÆ numero gradus XVI. §§§§ Idem S. CANUTUS aliter hoc modo
 transfundit sanguinem suum in posteros B. RICHEZÆ: nam Judita Filia S* CA-
 NUTI alterum generavit Filium Henricum Anhaltinum Principem à quo——
 Heduvigis uxor Boleslai Lignitii Principis——Agnes uxor Udalrici Wir-
 tenbergici Comitis——Agnes uxor Luduici Comitis Ottingensis——
 Irmgardis uxor Adolphi Septemviri Palatini——Robertus Septemvir Pala-
 tinus, uxor Beatrix Filia Frederici Regis Siciliae——Robertus Imperator
 ——B. MARGARITA* PALATINA uxor Caroli Ducis Lotharingiae——
 Catharina uxor Jacobi Marchionis Badensis——Carolus Marchio Baden-
 sis, cujus uxor Catharina Austriaca &c. uti num. XV.
 [DD] S* RAGINILDIS uxor Ingonis Regis Sueciae——S* CHRISTINA
 uxor S* ERICI Regis Sueciae——Canutus Rex Sueciae——Ericus Rex
 Sueciae, cujus uxor Richeza neptis commemorati sub lit. CC. S. CANUTI Obo-
 tritorum Regis ex Filio Waldemaro Rege Daniae——Ingelburgis uxor
 Byrgeri Ducis Ostrogothiae——Magnus cognomento Ladaleos admini-
 strator Regni Daniae——Ingelburgis uxor Erici noni Daniae Regis——
 Sophia uxor Conradi Brandenburgici Marchionis Electoris——Walde-
 marus Marchio Brandenburgicus, uxor Agnes ejus gentilis Filia Hermanni Lon-
 gi Marchionis Brandenburgici & Annæ Austriacæ Filia Alberti I. Cesaris
 ——Catharina uxor Magni Torquati Ducis Brunsvicensis——Catha-
 rina uxor Gerardi quinti Holfatiae Comitis——Heduvigis uxor Theodo-
 rici Comitis Oldenburgii——Christianus I. Daniae & Norvvegiae Rex, uxor
 Dorothea Brandenburgica——Joannes Rex Daniae, Sueciae, Nortvvegiae,
 Gothorum, & Wandalorum; uxor Christina Filia Ernesti Electoris Saxonici
 ——Christianus II. Rex Daniae, uxor Isabella Austriaca Philippi Hispania-
 rum Regis Filia, Caroli V. Imperatoris soror, *quam reperies in arbore B. RICHEZÆ
 sub decimi octavi gradus numero.*——Christina uxor Francisci Ducis Lotha-
 ringiae, qui Antonio & Renata Borbonia Mompenseria Parentibus, Avis vero Rena-
 to & Philippa Geldrâ, Proavis Friderico & Jolanta Andegavensi Filia Renati Re-
 gis Siciliae, natus, Fratrem habuit Nicolaum pientissimum principem Mercurii Ducem,
 mediante HENRICO Filio, Avum Serenissimi & Reverendissimi FRANCISCI Ducis Lotha-
 ringiae, hoc tempore Episcopi Virdunensis, Praepositi & Decani Colonienfis &c. Per Fran-
 cisci autem & Christinae Danæ conjugum liberos, ex Andegavensibus, Geldricis,
 Mompenseriis, & propria felice beatâq; Lotharingica, hereditariis successionebus acceptus
 & haustus sanguis cum benedictione Sanctorum in posteros transfunditur, uti
 in Schemate genealogicæ arboris B. RICHEZÆ num XIX.

[EE] S* CANUTUS Rex Daniae, Suenonis Filius, uxor Ethla Filia Roberti
 Flandriae

*** 2

Flandriæ Comitis ——— Ingelburgis (Soror B* CAROLI DANI Comitis Flandriæ, cognomento Boni, quem D. Aubertus Mireus in Fastis, & Ecclesia Belgica & uti cæsum pro iustitia Martyrem celebrant) uxor Falcungi ——— Canutus Falcungius ——— Byrgerus Dux Ostrogothiæ &c. uti sub lit. DD.

[FF] B* LUDUICUS Landgravius sive Provincialis Comes Thuringiæ, & SANCTA * ELISABETH Filia Andree Regis Hungariæ, Coniuges, Parentes B* GERTRUDIS Aldenburgi Abbatis ——— Sophia Filia S* ELISABETHÆ vxor Henrici II. Brabantini S* ALBERTI Episcopi Leodiensis ex Fratris nepotis. ——— Henricus Infans Hassiæ cognomento magnanimus, uxor Mechtildis Filia Theodorici VI. Comitis Clivensis ——— Mechtildis uxor Godefridi Comitis de Sigenhain/ ——— Sophia uxor Alberti Ducis Saxonie inferioris ——— Sophia uxor Alberti Ducis Brunsvicensis & Lunenburgensis ——— Ericus Dux Brunsvicensis in Grubenhagen & Embece, uxor Elisabeth Filia Ottonis Armipotentis Brunsvigi Ducis & Margaritæ Montensis Ducis ——— Anna uxor Alberti III. Bavarie Ducis ——— Albertus IV. utriusque Bavarie Dux, uxor Venerabilis * CUNIGUNDA AUSTRIACA Filia Friderici III Imperatoris de qua in Bavaria sancta Volumine 2. pag. 348. ——— Guilielmus V. utriusque Bavarie Dux, uxor Maria Jacobe Marchionissa Badensis, &c. uti num. 18. & XIX. & lit. F. item lit. T.

[GG] B* BERNARDUS Lippiensium III. Comes, de consensu Heluvigis conjugis ad bellum sacrum contra Livones profectus, factus est Monachus & Abbas in ordine Cisterciensi, & demum à Filio Ottone Ultrajectino Episcopo, consecratus Lealensis vel Selonensis in Livonia Episcopus, Gerardum Filium suum, Episcopum Bremensem consecravit ——— Hermannus Comes Lippiensis & per uxorem Dominus de Rhede ——— Bernardus Comes Lippiensis, uxor Adelheidis Filia Godefridi Comitis Arnsbergensis, neptis Henrici nobilis Arnsbergi Comitis, proneptis Beatæ memoriæ * HENRICI Comitis Arnsbergi, fundatoris monasterii Widinghausani, in quod contemptis mundi honoribus & delitiis, ingressus & vitam monasticam professus, inferi menologio Præmonstratensi meruit ——— Simon I. Comes Lippiensis ——— Simon II. Comes Lippiensis ——— Margaritæ vxor Joannis XI. Comitis Oldenburgi & Delmenhorstani ——— Conradus Comes Oldenburgus, uxor Cunigundis Comes Diepholtziana ——— Christianus IV. Comes Oldenburgus, uxor Agnes Comes Hönsteinia ——— Theodoricus Comes Oldenburgus, uxor Heduvigis Dux Schlesvigiæ & Holfatiæ, mater Christiani I. Daniæ Regis, prout lit. CC.

[HH] B* ADOLPHUS ex Schauenburgensi Comite rigorosissimus monachus Franciscanus, uxorem habuerat Adelheidem Filiam Burchardi Burggravi Magdeburgensis è Comitibus de Querfort ——— Gerardus I. Comes Schauenburgi

venburgi Holfatiæ & Stormariæ, uxor Princeps Megapolitana —
Henricus I. Comes Schauenburgi, &c. uxor Filia florentii Comitis
de Bronckhorst — Gerardus magnus Comes Holfatiæ &
Schauenburgi, uxor Filia Joannis II. Ducis inferioris Saxonie —
Henricus Ferreus Comes Holfatiæ, uxor Anna Filia Henrici Leonis
Principis Megapolitani — Gerardus V. Comes Holfatiæ, Storm-
ariæ, Wachriæ & Ditmarsæ I. Dux Schlesu vicensis, uxor Catharina
Filia Magni Torquati Ducis Brunsvvigi & Lunenburgi — He-
davigis uxor Theodorici Comitis Oldenburgi, mater Christiani I.
Regis Daniæ &c. prout lit. GG. & lit. CC.

HUjus genealogicæ commentationis BENEVOLE LECTOR om-
nia non omnibus placitura scio: potuissent nonnullæ stirpes
directiores esse & breviores, sed quo pluribus Proceribus ad suæ gen-
tis taleolas & surculos inferendum commodarem, rumpos sæpe con-
nectendo per variantes familiarum traduces circuivi. Ubi discrepare
scriptores genealogicos sciebam, secutus sum monumenta mscæ. hi-
storias, & probatiores authores, inter quos censeo: Reverendissimum
& Illustr: Dominum Bernardum à Mallinckrode Decanum
Cathedralis Monasteriensis, Clarissimos viros Ioannem Gans Socie-
tatis Iesu Theologum, & Joannem Jacobum Chiffletium, Equitem &
archiatrum Regium, amplissimos Dominos Christophorum Böt-
gens S. Salvatoris, & Aubertum Miræum Cathedralis, Antvverpiæ
Prælatos &c. Si tamen erro, quod humanum, & in tanta stirpium
conmixtura pronum est, Eruditorum iudicio, correctioni, & moni-
tioni aures patulas, animumque vacuum præbebo: ne vero libri hu-
jus proœmialis pars, vacuas haberet pagellas, aut ipsa B. RICHEZÆ
Historia cum vindiciis ab averso folii latere inchoanda veniret &c:
ad implendas lacunas papyri, indulgi, Bibliothecæ meæ charo familia-
ri, per illustri genere & ingenio adolescenti nobilissimo, centuriam
extemporalium carminum fabricare & inserere, &c.

*** 3

EUC-

E U C H A R I S T I C O N.

Quod admodum Reverendo Eximio

D. ÆGIDIO GELENIO HISTORICO

Consiliario Electorali, Can:& Scholastico ad D. Andreæ, &c. Sibi amicissimo, Serenissimam Poloniæ Regum Genealogiam recensenti & illustranti, Ferdinandus à Furstenberg Cathedralium Ecclesiarum Hildeshemensis & Paderbornensis Canonicus &c,
Opere jam sub prælo sudante accinebat
Coloniz Ubiorum.

NOx erat, & somni placido mea lumina ramo
Atlantis proles vigili lassata Minervâ
Clauferat. insolitis cum mentem ludere Morpheus
Capit imaginibus, doctoque Gelenius ore
Quæ nuper mihi fatus erat, repetita loquebar
Nescius ipse mei, somnoque animatus amano
Mirabar clausisse virum tot sæcla capaci
Pectore, & immerita dudum caligine noctis
Damnatas animas lucenti reddere Phæbo.

Ille Palatinâ Divam de stirpe RICHEZAM
Sarmatiæ quondam Dominam post sena remotis
Tempora nota Atavis, Rheni prope littus, in Aula
DIVIPARÆ sacra, positam sub marmore vasto
Suscitat, & vitæ renovat monumenta sepulta.

Inclyre Hamaxovium geminam Regnator ad Arcton
Imperioque potens latè Russique Gothique:
Illa Tuis est ex Avibus; ille inde fluentem
Magnatum seriem (genitrix Berecynthia centum
Leta Deum partu quot amat censere Nepotes)
Et Te Materna deducit ab arbore ramum;
Felicem Ramum felici è stipite natum.

Gratari sibi visa fuit decus Austria tantum,
Et cognatus Iber, Bavaræque animosa Leones
Signa Domus, famæque Duces super athera noti,
Et Mitra, & Comites illustres ordine longo.

Lechiadæ ante omnes majori gaudia plausu
Testari, nec jam regno pepulisse feroces,
Regina re ditu & parto gestire triumpho.

Sepulta
Coloniz
in Eccle-
sia B.M.
Virginis
ad Gra-
dus.

Anditi,

Auditi, motisque fremens ter Vistula ripis
Nimbo sumque caput quassans ter Carpatum ingens
Prodere letitiam. Spes est hac auspice Divâ,
Nunc iterum presente, novas in praelia vires
Donandas Regique novo, gentique Polonæ.

Et simul hinc aderant, quales vicina citarunt
Iubila, magnanimi Heroes, quos extitit inter
Vir gravis armorum cinctu, viridique senecta
Spectandus, gladiis cui decussata duobus
Palla crucis ritu talos pendebat ad imos.
Parma latus, qualem tribuit mihi stemma paternum,
Aldenburgiacis Trabibus depicta tegebat.

Obstupui mea signa videns: tum leniter ille,
Pone metum, dixit, generis sate sanguine nostri.
Non ignotus ego, Ty deus ego fortibus ausis
Elatus, prestansque animi tibi sistor Achilles,
Vna mihi tecum gens est & gentis origo
Aldenburgiacos per Avos deducta vetusto
Widkindo, qui Marte ferox bella, horrida bella,
Narratur toties Carolo movisse potenti.
Vvillhelmum dixere, mihi dum vita superstes
Durabat, nomenque Jugo de PRINCIPE* tractum
Omne non fortuna suo, sed idonea ferro
Dextera, & incoctum generoso pectus honesto
Æquavit; Livonum quum me legere Magistrum
Vna: imi Proceres voto, clarusque Senatus
Teutonicorum Equitum. Charta mea bella loquaces
Æternant sacrâ pro religione tuendâ
Et Patriis pugnata foci: jam major olympo
Gloria turpatos formoso pulvere crines
Fonte lavat Superum: tamen hæc tamen una momordit
Cura, quod heu quondam mea, tanto tempore, regna
Islebius premat infelix, & cætera pestis
Quæ Suecus dirasque fovet contagia Moschus
Verum spes animo melior nunc surgit, ut alter
Ille CASIMIRUS tot Regum sanguis Avorum
A prisco Jagelone, RICHEZA & matre propago
Lechica sceptrum capit, patriosque orditur honores

*Furste-
bergh.

Firma

Firmatos tanta precibus redituque Parentis.
 Ille erit, Ille prior virtute Polonia cuius,
 Calestes Zephyros Magnâ aspirante RICHEZA,
 Bellorum ponet fluctus, Pacisque quietem
 Sentiet, Æoliæ jam mirefcente tumultu
 Sicut ubi trifida placantur cuspidis ictu
 Pontus & aquoreo surgentes monte procella.
 Ille Cosaccorum metuendas conteret iras
 Militiæ accitæ nexu, Thressæque superbas
 Præsidio Lunæ, studioque asperrima Martis
 Pectora tranquillis coget mansuescere fatis.

Tunc vel Bellonâ Rigam vel Pace sequestrâ
 Restituet Sacris Latis, quæ Præsule quondam
 Meinardo didicit, quæ Te Bernarde magistro
 Lippiadum gnato Comitum, quem Numinis ardor
 Imperium septo MARIÆ postponere CAMPO
 Impulit, & pietas Livonum vertisse Deastros,
 Et verum docuisse Deum, ritusque Latinos.

Marien-
 feld mo-
 nast.ord.
 Cisterc.

Sic ubi cum somno jucunda refugit imago,
 Non etiam divinantis præfagia, rebus
 Et verbis grave pondus inest, nec talia fingit
 Porta laborato perfectâ Elephante nitescens,
 Somniat aut Helicon: at spondent robora dextra,
 Et mores REX MAGNE tui, virtusque RICHEZÆ
 Derivata, Tuis frangendos viribus hostes
 Ausonii que Tibris rediturum in fœdera Dunam.

EJUSDEM IN PYRAMIDEM Conditione vacat JAGELONICA
 Regiam Polonicam. Pyramis illâ,

Quæ Ptolemaeorum clausurunt funera quondam
 Quam non humanus condidit arte
 labor;

Pyramides, alto conspicienda situ, At Divûm virtus tantæ fundamina molis
 Mortali quia structæ operâ, labentibus lecit & ætherios duxit ad usq; polos.

annis
 Vltima fortuna busta fuere sua. Nec mortis locus hîc, Atavos nam vi-
 vere præcos,

Con- Testatur mores Rex CASIMIRE tui.

Typographica menda sic corrige: in anteriore sive præcæmiali libri parte, apices arboris
 genealogicæ in prælo motos, non nihil retrahere ad sua signa. lit. K. linea 22. lege *Archiepiscopus*
Colonienfis. Lit. L. in fine adde. A. In altera parte ipsius Historiæ pag. 4. li. 9. lege *filius* p. 6.
 lin. 5. lege *depellit*. pag. 16. lin. 16. expunge *Archi*. pag. 22. ad finem lege *ligaturæ*.

HIST.

HISTORIÆ ET VINDICIARVM
B. RICHEZÆ PALATINÆ
Reginæ Poloniæ

Caput Primum.
DE NOMINE B. RICHEZÆ, ET DIVER-
sitate ab aliâ Sanctâ ferè cognomine.

DIS COLOR Scribentium est facies, variansq; ca-
lamus; Stylum ungit alter Diuiniorem literarum
auro, humanæ philosophiæ minium mauult alter,
est qui pacis bellorumque alternans vices, clara-
rum gentium cunas, rumulosq; vestiget, est quem
pacatioris Camœnæ amantior penna vehat in æ-
ternitatem. Mihi, vt probentur omnes, quotquot
huiuscemodi in femente messem prouident seræ posteritati: diuersa
tamen lubet orbita; Lubet sub ruinis seculorum gementia Maiorum
acta vindicare; & archiuorum damnata latibulis vbi ceu blattarum
pabula pudendæ obliuioni imputrescunt, honore suo conuestita de-
nuo æternis memoriæ postibus inscribere. Lubet aureos Proauorum
mores hodierni vitijs aui, & nimium, heu! ferrei corruptelis expo-
brare; vt aureis huiuscemodi interpolata exemplis vetus tandem in
obrizum chalybs nostra resplendeat. Prolusi huic consilio meo nu-
peris lucubratiunculis aliquot, cœloque aspirante maiora daturus a-
lias. Nunc B. RICHEZAM Poloniæ Reginam gentilitiæ coronæ gem-
mam, aui sui decus, nostri facem tanquam nouum atque insolens in
Arcto nostrâ Boreales inter Vrsas notatum sidus ostendo. Vtinam,
Vtinam quod millenis precib. voueo barbarus Aquilo noster cæcus,
frigens, inde moribus suis disciplinam, erroribus lumen, impietati vi-
uificum deuotionis calorem mutuetur. Nomen ei vt dixi fuit RICHE-
ZA, quod Italis ex origine vocis Longobardicæ diuitias significat, il-
ludq; totidem, quod hic expressi characteribus insculptum reperi Richeza, id
plumbeo eius Epitaphio, atque in diuersis exaratum diplomatibus est, diuitia
ac monumentis. Ab Authoribus tamen alijs variè scribitur quibus
Ri-

Ri-

Varia le-
ctiones no-
minis Ri-
cheza.

Richeza a-
mita ma-
gna B. Ri-
cheza.
B. Richza
Confluen-
tina.

Richza, Rixa, vel Riza indigitatur: est qui ex titulo *Beata & Rixa* nomi-
ne nomen componens Beatricem dicat Iuliacenses (vti à Clarissimo
Prouinciali Iuris Consulto sum edoctus) Ritzam, vel Richardam,
pro eodem vsurpant nomine, & fortè hoc ipsum B. Reginae nomen
impositum est, ob memoriam amitæ suæ magnæ RICHEZÆ, matris
Conradi Præfulis Constantiensis, Filiæ Ottonis primi, ex Adelheide
secunda coniuge, vt Author est Urspergensis: Verustior quoque al-
terius Richezæ, vel potius Richzæ appellatio, in Augustali stemmate
reperitur. Nam apud Confluentes Rheni & Mosellæ, inter Beatas co-
litur, Caroli Magni ex Loduico Filio (vti tradunt Confluentini) ne-
ptis, B. Ritza virgo, quæ quotidianis claret miraculis; ac licet vtraque
Richza in eodem tractu Mosellano, contermina ferè possederit præ-
dia, eaque sacris ædibus hæreditario iure transcripserit: Nostra tamen
Poloniae Regina quæz Martij satis concessit, & in Colonienfi B. M.
Virginis ad Gradus Basilica quiescit, *Cochemb/Clotten/* aliaque ad
Mosellam municipia olim tenuit, hæc verò Confluentina, quæ in S.
Castoris sacræ æde hincmata est, ac tertio Kalend. Septembris religiosè
colitur, in *Helffenstein/* trans Rhenum arce, traditur habitasse, & Bea-
to Castori Legasse sua ad Mosellam bona, cum decimis in *Soueren/
Wels/* minori Cōfluentia, *Arghelm/* Insula superiori Rhenana, &c. cu-
jus reliquæ in editionibus magno à Cōfluentinis honore afficiuntur.

Caput Secundum.

DE B. RICHEZÆ NATALIBVS.

QUOD VENVSINI POETA LYRA CANIT: *Quid mēs rice quid in dolet nos-
tricia Faustis sub penetrabilib. possit, quid Augusti paternus in pueros animus.*
*Fortes NEMPE creantur fortib, & bonis Est in iuuenis, est in equis patrū Virtus, nec
imbelle serocis Progeneras Aquila colūbā* Clarius liquet illustri B. Richezæ exē-
plo, quæ à maximis Europæ Procerib, ipiritum, & generositatē hausit,
educationemq; indidem, ac domestica habuit exempla: Pater illi A-
ctius Ariouistus fuit, siue Ezzo Erenfridus, Comes Palatinus Rheni
& Nemoris, monasterij Bravvilerensis Fundator, Auus paternus Her-
mannus, *vir prole & nobilis*, audit in archiuis, Mater Beata Mathil-
dis, Ottonis Tertij, soror, secundi filia, primi neptis. Præter parentes
eius plures eadem ex gente in Beatorum numerum refertur.

Theophania videlicet, auia Materna Vxor Ottonis secundi, A-
delheidis, proauia Vxor Ottonis primi, & Mathildis Abauia vxor
Henrici Aucupis. Imo qui vitam Fundatorum Bravvilerensium,

REGINA POLONIE

B. Wolphelmo inscripsit, omnes Ezzonis filias vitæ sanctimoniam & Sanctæ ex morte virtutum claruisse operatione testatur, quas ut ipsas, ceterosq; eius cognatione, eodem ex sanguine virtutibus, sanctitate, & dignitate illustres, vni-
co qua contuitu beneuolus Lector peruideat, ex Bravvilerano archiuo tabellam stemmatis hic interfero, & transcribo quam in historia mea Engelbertina euulgaram ante quadriennium beneficio Amplissimi Viri & Prælati D. IOANNIS MÜNCH Abbatis Bravvilerensis.)
HERMANNVS COMES PALATINVS cognomente

Puffillus, non mediocri inter magnates Ottonis primi Imperatoris, auctoritate pugnauit, pro imperio, contra Vngaros, Locumq; Bravviler hominibus habitabilem primus fecit.

HELWIGA VXOR; Hinc descendunt Fundatores Bravvilerenses

Ezzo vel Erenfridus Comes Palatinus apud consanguineum suum S. Vdalricum Episcopum Augustanum, etate iuuenis, aliquamdiu vixit, ac ramusculum media hyeme in eiusdem sancti manibus virentem & florentem, in itinere ex equo desiliens assumpsit, cumq; secreto diligenter conseruatam sponse sue Mathildi post modum obtulit. Apud Ottonem I. Imperator. iam senem locum patris obtinuit, eiusq; charus fuit, uti quoq; Ottoni Imperatori II. cuius tandem gener factus est. Theophania Imperatrici & Ottoni III. à consilijs suis, dumq; cum Lotharingis S. Henrico II. Imperatori obniteretur, Ducem Mosellanum Theodoricum iuxta Dornheim in pralio captum, ad castrum suum Thonaburg cum alijs abduxit, quos Imperator redemit, ac consultius putauit virum egregium beneficijs placare, quam molestijs vllis molestore, amicitiam eius expetere, quam consecutus Infulam S. SVIBERTI, Duissburgum & Salefeldt ei possidenda largitus. Fundauit hic strenuus vir cum coniuge sua, Monasterium Bravvilerense Anno 1021. in quo opere Beatum Popponem Abbatem Sancti Maximini, & Sancti Remacli directorem adhibuit, ac dedicationem primam per Archiepiscopum Piligrinum anno 1028. fieri curauit. Octogennarius tandem in Salefeldt duodecimo Kalend. Iulij Anno 1034. obiit, eiusque corpus ad Monasterium Bravvilerense delatum, ab eodem Piligrino, iuxta sepulchrum dilectæ coniugis sue sepultum est. Vxor Ezzonis Beata Mathildis Ottonis II. Imperatoris Filia, & Ottonis III. soror, in Monasterio Effendiensi ab Amata sua instructa est, obiit vigesimo Nouembri anno millesimo vigesimo quarto. Cuius exequijs Piligrinus Archiepiscopus cum

Hezel. Com. Palat. pradiu suum Bercheim cum medietate sylua qua pra magnitudine sua (die Bille) dicitur, monast. S. Cornel. Indesit dedit. Alia vero Nemoris parte frater eius Erenfridus Monast. Bravvilerensi contulit.

Henricus Comes Palatinus hic à Neptre sua Richers Pol. Reg. accepto castro Gooheim cum oppido adiacente, primus defensor seu Aduocatus pradij sue territorij Clotensis factus est. fuit hic Henricus Fundator Lacensis monasterij, liberos non reliquit, præter priuignum ex Adelheide coniuge Comitæ scilicet. Sifridum Brabantinum, alius etiam est ab Henrico Palatino S. Annonis hoste, post quem hic diu superstes fuit.

Cl.

Clero Coloniensi per triduum intefuit, ad sepulchrum Ezzonis contigerunt miracula.

Ladolphus comes Zutphanix, Primpilarins seu signifer Archiepiscopi Coloniensis, tribus annis ante obitū patris mortuus 2031 in monasterio Bravvilerensi sepultus est. Vxor Mathildis, filia Ottonis Comitis Zutphanix.

Henricus Comes Zutphanix. Post breve tempus mortuus, in Ecclesia Bravvilerensi ante criptam inter duas columnas versus aquilonem apud Patrem sepultus est.

Cuno Dux Bauariæ Hic post Patrem & fratrem aduocatiam territorij Bravvilerensis prius habuit, præter ducatum Bauaria quem ab Imperatore Henrico III recepit, ac cum eiusdem filia nubere contempnisset, ducatu exutus est Qui cum postea contra Imperatorem (auxilio fratris Hungarorum) bella ageret veneno extinctus, ac post aliquot annos per Annonem Archiepiscopum Coloniā translatus, in Ecclesia Beata Maria Virginis ad Gradus sepultus est.

N. N. N.

Otto Dux Sueuorum Vir statura procerus, dum esset comes Palatinus Imperatori Henrico Conradi Imperatoris filio fideliter adhasit, ac pro ipso laboriosissime decertauit, vnde Imperator accepta ab eo Insula S. Syviberti & Duisburgo Sueuorum Ducatum ei commisit, Henrico Patris eius filio ad Palatis officium substituto, sed post tres annos Otto in Thonaburg 7. Idus Septembris obiit, cuius mortem Archiepiscopus Coloniensis Hermannus frater eius Xantis coram Imperatore ad expeditionem Flandrensem accincto exhortationem ad plebem faciens, cum cognouisset, stibili voce finem allocutionis fecit & omnes ad lamenta incitauit. Missusque est Bruno Episcopus Tullēsis (postea summus Pontifex factus & Leo IX. vocatus) vt eū in Bravviler sepeliret. Exequijs eius soror Richeza Regina Polonia multum tristis interfuit, ac eodē die omnem ornatū suum, & pretiosa quæq; in diuinos imposterum commutanda cultus principali altari imposuit, acceptoq; à prædicto Episcopo sacro velamine, caput obnubit sibi, sepulturā iuxta Fratrem fore disposuit, suorumq; fide, super hoc, quod idipsū superstites ipsi fideliter cōpleat, exposcit, & vt id ratū foret literas desuper cōfectas, proprioq; sigillo muniat, Monasterio Bravvil. dedit.

Hermannus Archiepiscopus Coloniensis. Nobilis dictus. Cum regnare cepisset Henricus Conradi Imperatoris filias, exorta contra eū Godefridi Ducis ac Balduini Comitis inuidia, multa passus est aduersa, qua, quāuis cū difficultate, Hermannus tamen Archiepiscopus & Fratre eius Ottonne, quos præ omnibus sui semper laboris & gloria consortes habuit laboriosissime secum decertantibus, & gloriosissime adiuuantibus, superauit vniuersa.

Hic Archiepiscopus instituit celebrari festū S. Vdalrici Episcopi in Ecclesia Coloniensi, propter miraculum præcipue Ramusculi, quem pater suus Erenfridus olim supra natura ordinē in manibus eiusdem Sanctissimi Antistitis efflorentem, proiectū in terrā, collegerat.

B. Richeza Regina Poloniae Mifconis
Comunx. genuit B. Casimirum Monachum Clunia-
censem, Ordinis S. Benedicti, & Diaconum, postea
dispensatione S. Pontificis Poloniae Regem. Hac prop-
ter pellicis instigationem ex Polonia, ad Imperato-
rem Conradum in Saxoniam fugit; dedit Colonienfi
Ecclesiae Salefeld & Soburg, acceptis a S. Annone
Archiepiscopo vsufructuariè possidendis Domini-
cus sui villis: Dnckel/Wenffendorff/Wutters-
heim/Wlasheim/(& vti videtur, Zonß/ Fretß
heim). Donationem verò S. Nicolao seu Cœnobio
Bravvilerensi à Parentibus suis factam, non solum
ratam habuit, sed etiam de suo patrimonio plura
bona adiecit. Clotten tamen vsufructuariè sibi re-
servauit, postquam proprietatem Abbati & Mona-
sterio Bravvilerensi contulisset. Item ex eius mune-
ribus & thesauris Monasterium novum, destructo
veteri, validioribus fundamentis adificatum est, cuius
Ecclesiam S. Anno Archiepiscopus presente etiam Ei-
gelberto Mindensi Episcopo, denuò consecrauit, 3. Ca-
len. Novem. an. 1061. sub Tegenone Abbate secunda.
Aliud quoque Monasterium eius sumptibus con-
structum est per Alberonem Episcopum Herbipolensem
in loco vbi S. Kyllani sociorumq; eius sacrum extat
martyrium; vtpote cuius Episcopum ex eiusdem Re-
gina numerosa familiarium clientela, cum omnibus
qua ad oppidum Calgo pertinent, regia prorsus
munificentia aduictum est. Præterea pro commodo
suo sacellum in Clotten construi fecit, quod appella-
batur Reclusorium Dominarum. Mortua est in
Salefeld 12. Cal. Apr. an. 1063. (ex alia era 1057
9. Cal. Apr.) & Colonia in Ecclesia ad Gradus S. Ma-
riae sepulta, licet certò & aliquoties sibi sepulturam
apud parentes in Bravviler elegerit. Sed exinde
postea, & alias ob causas, exortam litem,
Hermánus III. Archiepiscopus composuit,
& decídit, diplomate ann. 1090. Indicti 3.
dato. Teste inter alios Adolpho de Monte.

Theopha-
nu Abba-
tissa XIII. Es-
sendiensis
Monasterij
que virum
moribus
agens, Effen-
diense M-
nasterium
cum vniuer-
sis officinis
iam partim
verustate col-
lapsis, ab ip-
sis funda-
mentis nouo
erigens. ope-
re, mirabili-
ter amplifi-
cauit; vnde
& ibidem
eius memo-
ria semper in
benedictione
erit. Fuerat
Præposita
in Relling-
hausen,
obiit 5.
Martij,
sepulta
ante Alta-
re S. Iaco-
bi Effen-
dia.

Adelheidis Abbatissa Monasterij Niuellenfis, sepulta in Ecclesia Bravvilerensi, ante Altare B. Mariae Virginis in crypta.

Helwigis Abbatissa Monasterij S. Quirini in Nuffia.

Ida Abba-
tissa Mo-
nasterij S.
Mariae, qd
est Colonia,
cui ad se-
pulchrum
Beatitatis.
Titulus adscribi-
tur. Hac à
trithemio
in Fraco-
furtensi a-
pud We-
chelios e-
ditione,
appellatur
Wilichal-
da; errore
librario-
rum com-
posito vo-
cabulo ex
nomine,
Vilich
quod præ-
cedebat
(vbi Ma-
thildis facti
bebatur
Abbatissa)
& ipsi-
us quod
subiuge-
batur I-
DÆ no-
mine.

Sophia Abbatissa Monasteriorum S. Mariae Moguntia & in Sanderfeldm. hanc vita S. Gothardi lib. 2. c. 4. & c. 14. scribit
generis dignitate claram & Palligero tantum voluisse consecrari; & sed merito quia simul erat Moguntia sub Palligero Abba-
tissa, de qua plur aliter eam S. Gothardus reprehendit, & reconciliata mortem prædixit, obiit an. 1038. 30. Iam optime merita
de Eccl. & Clero Hildeshemensi.

Notationes in Caput II.

SHEMA Nostratiū, Erudite Lector, Palatinorū genealogicum, cōplures in quos hæctenus induerunt se nōnulli, errores degellit, ne tamē quis incidat in Scyllā, dū vult vitare Charybdim, obserua plures dari eādema ferè ætate Henricos Comites Palatinos.

- I. Henricus Zutphanie Comes.** Nam inter cæteros numeratur Henr. Zutph. Comes, Ludolphi filius, Ezzonis nepos, Hermanni pronepos, Cunonis Bauariæ Ducis frater, circa annum 1031, defunctus, modico enim tempore superstes fuit. Parenti suo Ludolpho, triennio ante millesimum tricesimum quartum auo suo Ezzoni fatalem annum, extincto. Quare vtrique & Hentico & ipsius parenti Ludolpho annum 1031. fatalem assigno.
- II. Hēricus kostis S. Annonis.** Alter Henricus Comes Palatinus S. Annone Archiepiscopo Cononiensi aduersatus, tandem illi montem Sigæ fluuiio imminentem, in monasterij ædificandi vsu cessit, ac viuo Archiflamine infœlicem animam exhalauit.
- III. Henricus fundator Lacēsis.** Tertius Henricus Hezelini filius B. Richezæ nostræ patruelis, monasterij Lacensis author & fundator, diu Sancto Annoni superstes vixit.
- IV. Henricus Vicarius Imperij.** Quartum eisdem temporibus florentem Henricum Hermanni filium, Theoderici fratrem Palatinum & Vicarium Imperij produnt Domini Miræi Notitiæ Belgicæ sæp. 118. mihi pag. 263.
- V. Henricus Comes Ardennas.** Tum denique ætate illis ferè par fuit Henricus Sigefridi Comitis filius de quo P. Christophorus Brovverus in Annal. Treuerensibus pag 196. sub annum 982 refert se reperisse inter donatiua monumenta & priuilegia San Maximiniani monasterij, Siffridi Comitis donationem & Haderoigis coniugis, qua remedio sui & superstuum liberorum S. Maximino primo mansum ex villa Marsch in Comitatu Ardennensi, qui tunc regimini ipsorum filij
- VI. Siffridus aduocatus San-Maximianus.** HENRICI COMITIS subiacebat, elargiuntur, ad altare S. Clementis, vt aiunt: vbi corpora nostra diem extremi examinis expectabunt, Deo propitio. Hinc & alias possessiones donant, cum pradio, cuius sibi fructum in vita reseruant, ad anniuersarium obitus. Quæ ita Treueris apud S. Maximini adstante Volemario Abbate gesta, anno Domin. Incarn. DCCCCXIII, Indicti VI. dante comite Sigifrido fideiussores quos Saleburgiones vocabant.] Hæctenus ex San Maximiniano Archiuo P. Christophorus Brovverus. Qui etiam Siffridi Epitaphium nuper erutum affert, & diploma in quo Siffridus asseritur rerum S. Maximini aduocatus.

Ex

Ex his vitam B. Annonis, & quæ, cum Schaffnaburgensis ad ann. 1057. 1062. 1061. tum Dodechinur in appendice ad Marian. Scot. an. 1095. afferunt, facile licet intelligere.

Henrico isti Palatino Lacensis Monasterij fundatori priuignus fuit Siffridus, diuersus à Siffrido, (quem Sicconem cognomine appellant) Theoderici tertij Comitis Hollandiæ fratre, cuius Egmondana monumenta apud D. Miræum meminerunt in *Notitia Eccl. Belgij* c. 107. Nam huic Siffrido Hollandico mater Luthardis, nostro vero Siffrido Lacensis Monasterij, auctori mater fuit Adelheidis.

Nullatenus quoque mihi persuadeo, eundem esse Siffridum cognomento Sicconem, & Sicconem cuius tam diplomata B. Richezæ frequenter meminerunt, tum præclarum facinus & stratagemata pro Poppone Treuerensi Archiepiscopo, contra Athelbertum S. Kunigundis fratrem susceptum, vita S. Meinwerci pag. 41. Kyriander pag. 72. parte XI. atque P. Christophorus Browerus *Annal. Treueren.* pag. 622. recensuerunt.

Expeditâ de Henricis, Siffridis, & Sicconibus difficultate, aliæ circa Palatinos mortæ, nullo negotio ex Nostratibus dissoluuntur. Principio Eberhardum Archiepiscopum Treuerensem Ezzone nostro non esse progeneratum, quod tamen aliqui astruunt, ex quorum auctoritate P. Christophorus Browerus, *Annal. Treuerens.* pag. 646. Ezzonis defectu huius notitiæ ex archiuo Brauilerensi hauriendæ, dubius hæsit.

Deinde quem antiquissimus libellus manuscr. Henricum Ezzonis filium, alij Hezzelonem appellant.

Illud & minimè prætermittendum, quod P. Christophorus Browerus Annalibus suis Treuerensibus pag. 630. ex *San-Maximiliano tabulario* inserit: S. Henricum Cæsarem ab Hatichone Abbate, loco seruitiorum imperio competentium, recepisse quædam prædia, quorum possessionem contulerit Henrico Duci, Ezzoni Palatino Comiti, necnon Ottoni Comiti, anno 1023. Indictione VII. anno verò Henrici II. regnantis XXI. imperij autem decimo, &c.

Circa Cunenem Bauariæ ducem, Ezzonis ex Ludolpho Filio nepotem, quatuor occurrunt notatu digna. Primum, quod R. P. Andrea Brunneri Annalibus Boicis de Conrado seu Cunone Duce agentibus lucem præferat, nam cum de eius origine in vetustis monumentis inuestiganda hæreant, hinc plenè expediuntur, atque illustrantur.

VII. Siffri-
dus Sicco.

VII. Sicco
Comes.

IX. Eber-
hardus Ar-
chieps Tre-
uerensis an-
tiquissimus

X. An alius
Henricus
Ezzonis fi-
lius?

XI. S. Hen-
rici munifi-
centia in
Palatinos
nostros.

XII. Cuno
Bauariæ
Dux Co-
mes Palati-
nus.

Alte-

- XIII. Cunonis Ducis liberi. Alterum, quod Cunoni fuerint liberi, quorum nomina necdum comperi P. Gretzerus in *Diuis Bambergensibus in notis ad cap. 17. vita S. Henrici* laudat Comitem Palatinum Cunonem, eiusq; Filium N. ac ceteros.
- XIV. Cuno minor Salicus Dux Vangionū. Tertium est, quod hic noster Cuno Dux, sit distinctus à Cuno- ne vel Conrado, qui sub ann. 1025. floruit Dux Vangionum, patruelis Conradi Salici maioris, de quo multis agunt Wippo, & Christophorus Broverus in *Annal. Treuerens. pag. 632.*
- XV. Cuno vel Chuonrat Fundator Limburgensis. Vltimum, quod à Cuno nostro planè diuersus sit Chuonratus Comes Eburharti filius, qui tempore Ottonis I. circa annum 940. in Loganae pago, Nepotis sui Conradi Franconiae Ducis consilio, in Limburgensi Ecclesia (ex cuius archiuo mihi cognitus est) in S. Georgij martyris honorem Limburgense Collegium instituit, ac posteris temporibus, sub annum videlicet millesimum nonagesimum nonum nostri Palatini dotarunt.
- XVI. Adelheid Palatina, Hermā quondam maritus ei, Pater Sigefridi. Nam ita antiqua documenta referunt: *Adelheid Comitissa Palatina, volente & presente filio suo Sigefrido, beneficium Manegoldi Capellani sui, propter animae suae salutem, Dominiq; sui Heremanni perpetuam redemptionem Ecclesiae S. Georgij in Lintburc in pago Logenabe donauit.*
- XVII. Adelheidis Ezzonis Filia. Alius Adelheidis Abbatissae Niuellensis, Ezzonis filiae, sororis B. Richezzae meminit D. Miræus in *Donationibus Belgicis cap. 18. vbi signat literas ann. 1003.*
- XVIII. Hermannus II. Archps Coloniensis. Herimannus cognomento Nobilis & Pius Vbiorum Archiepiscopus, Ezzonis F. cum apud alios, tum imprimis apud Caesarium Heisterbacensem scribitur SANCTVS. Vide *Conciones Caesarij in Dominic. II. post Pascha, mihi pag. 99.*
- XIX. B. Idda Ezzonis Filia. B. ITTA Abbatissa capitolina Ezzonis Filia, B. Richezzae soror, ipsa est, sub cuius sepulchro in Capitolio Coloniensi fons B. Plechtrudis appellatus scaturit, de quo in vita S. Plechtrudis. Eadem mihi videtur IDDA, cuius instigatione Anselmus apud D. Chapeauille Leodiensium Episcoporum historiam scripsit, licet illic (sed vt existimo mendosè) asseratur S. Ceciliae Coloniens. Abbatissa.

DE INSIGNIBVS GENTILITIIS

B. Richezz.

In signium diuersitas, primum ad internoscendos milites, atque ad euitandam omnem, quæ in bellicis tumultibus oriebatur, confusionem, sunt excogitata. Deinde etiam internoscendis familiis sunt attributa, vt, quo quis sanguine, vel genere prodierit, ex insignibus liceat deprehendere. Ita (vt Auentinus libro primo Annalium Boiorum) Alemanni Herculis vndecimi Germanorum Regis, primi autem Boiorum Conditoris insigne fuit Leo, qui posteriorum è domo Bauarica insignibus etiamnum inhæret. Atqui, vt ad B. Richezzam reuertar, ex insignibus ipsius facile est colligere, cuinam ipsa sit accensenda familia, nimirum in idem traxisse genus, vnde & Serenissimus atque Eminentissimus Princeps noster Elector FERDINANDVS Archiepiscopus Colonienfis, familiam gentemq; suam deriuat, id quod è virtutis maiorum nostrorum monumentis comprobabo. Nam insignia, quæ B. Richezzæ, & germano ipsius fratri Hermanno cognomine Nobili & Pio, Colonienfi Archiepiscopo, & Principi Electori, in Basilica ad Gradus B. Mariæ Virginis Coloniz, appinguntur, referunt Bauaricum Leonem, qui & in libro & in fibula pectorali, qua pallium B. Richezzæ connectitur, expressus est. Quin & ad pedes diuisum collocatur insigne, cuius medietatem dissecta occupat Aquila, quod insigne in imaginibus Regum Poloniz Boleslao B. Richezzæ socero tribuitur: alteram verò medietatem Leo Bauaricus obtinet: Ad Hermannii Archiepiscopi pedes, Leo depictus

Insignium
quis vsus.Insignia
B. Richezzæ

ceteri

Imperij Consul præfuit, ex Palatinis Comitibus fuit oriundus. Lego etiam Rechlitiorum gentem, Palatini Saxonici, titulo & dignitate fuisse decoratam. Rhenanorum autem Palatinorum nomine, & ex eadem fortassis origine plures censentur; erant enim olim à Lotharij Palatio dicti Palatini Lothariorum, deinde in diplomatis frequens est mentio Mosellanorum, Rhenanorum, Thubingensium, Schirensium, Witelsbacensium, & aliorum, è quibus, sicut posteriores ex una eademque; prodijisse stirpe facile ostenditur; sic eiusdem quoque stirpis priores fuisse, cum ex allatis insignibus conuincitur, tum etiam inde verosimile redditur, quod Henricus eius nominis III. Cæsar, Cunonem B. Richezæ, ex fratre Ludolpho, nepotem, ad Bauarici Ducatus hæreditatem admiserit. Et scriptor vitæ Fundatorum Bravvilerensium, de Ezzone B. Richezæ patre dicat: *Eum Regalis Palatii apicem iure paterni sanguinis strenuissimè gubernasse.* Quare merito mihi dicere licuit, B. Richezam ex gente Palatinorum Bauariæ, & Rheni fuisse profectam. Cum ex archiuis Hermannus pusillus auus ipsius Palatinus fuerit Comes, vt testis est locupletissimus Dithmarus Episcopus Meisburgensis, Chron. lib. 4.

Caput Quartum.

DE B. RICHEZÆ APVD PARENTES ET

in aula Boleslai Regis Poloniæ educatione.

Beatam Richezam ab Ariouisto, seu Erenfrido, & Mathilde, atque Ottone tertio Rege auunculo, optimis & genere suo dignis, institutam moribus, minime est dubitandum. Quin & literis excultam, tradit Matthias à Michouia, in Chronicis Polonorum lib. 2. cap. 11. Deinde Otto III. Imperator, cum religionis causâ magnis in Poloniam itineribus abiisset, vt B. Adelberti reliquias veneraretur, à Boleslao Polonorum tum Principe, atque mox beneficio Ottonis Augusti Rege, Illiam vsque obuio, magnificentissimè Gnesnam deductus, quo arctior esset inter Germanos, Polonosque necessitudo, hanc suam ex sorore neptem, ætate adhuc teneram, sub annum 1001. despondit Micislao Boleslai filio duodecimum annum agenti. Ipsa verò Regina Richeza, vt vltèrius regia institutione imbueretur, in Poloniam aduecta, educatione commissâ socru ipsius Iudithæ, lectissimæ Regi- næ ac Dominæ, à pietate & clementia apud rerum Polonicarum scrip- tores commendatissimæ. Aula quoque Boleslai Regis, in qua edu- Reges.

Nutritij B.
Richezæ
Erenfridus
Palatinus,
B. Mathil-
dis, &
Otto 3.

An. 1001.

Boleslaus
& Iuditha
Poloniæ
Reges.

Aula Polo- cabatur B. Richeza, erat quasi quoddam omnis honestatis domici-
nica ex duo- lium. Delegerat enim Rex, duodecim Proceres è tota Polonia pro-
decim Pa- batissimos, & annis iudicioque graues, quos vna cum vxoribus ipso-
tribus. rum, mensæ suæ, & conuiuio, persæpè adhibebat. Hac igitur in mo-
Desponfa- & erudita disciplinis Richeza, adulta adultiori Miecislao nupsit vir-
tio B. Ri- tutibus auctior. Tantum enim interest, quorum contubernio ado-
cheza. lescentia consuescat. Porro in assignando tempore horum spon-
 saliorum, secuti sumus vulgatos Authores. Cæterum manuscripta

Proposita placare, quam molestiis vllis infestare, pro abolenda Ducia, & concapsiuorum cala-
hæreditate mitate, eo accersito offensas ignoscit. fidem amicitiamq; exposcit, vsq; non minore
assignantur etiam apud se, quam Maiores suos familiaritatis vel honoris emeriti gratia potia-
illi Insula sur, Insulam qua est in Rheno S. Suipti, cum omnibus suis appenditijs, Dußo
S. Suiberti burghetiam atq; Salefelde / non modica regni subsidia sibi, suisq; liberis perpe-
Quisburg tuâ hæreditate possidenda largitur. Parum dixerim, si infra Romanum tantum or-
& Salefeld bem, & non etiam apud ceteras, & barbaras gentes, maxima foret viri opinio.
Rex Polo- Nam eodem tempore Polonorum Rex uomine Mischeo, cum diuersis, regia tamen
nia petit E- persona congruis munerum speciebus, missis prociis, per præfati Regnatoris interuen-
zonis filiam tum filia eius, qua primogenita erat, Richeza petit consortium, cuius vt desidera-
Richezam bat puella sponsalibus, quo decebat multorum fauoribus aptatur. Quoniam eius-
pro vxore, dem occasione coniugij, Regnum Schlauorum Regno Teutonicorum confæderari,
Henricus à multis spe non inani credebatur, quo non multo post tempore, Rex suarum de statu
Romæ pro- securus rerum, quarum procul dubio vir Excellentissimus tutum erat firmamentum.
fectus fit Romæ profectus Imperator creatur.]
Imperator,

Caput Quintum.

NUPTIÆ EIVS CVM MIECISLAO PRIN-
cipe Poloniæ, & aduerfitates, quas in primo matrimonij
stote perpeßa est.

A Nno reparatæ salutis supra millesimum tertio decimo, cum
 R.

RICHEZA haustam à parentibus naturæ & indolis bonitatem, Regiã Boleslai Iudithæque conuersatione, & duodennali institutione plurimum excoluisset, Miecislao Principi solemnni matrimonij vinculo connexa fuit. Natam ex eo coniugio prolem B. Casimirum, postea ex Diacono Monacho Poloniæ Regem, ab infantia septenni non maiorem, ipsa bonas litteras edocta, liberalibus disciplinis erudiendum tradidit: Primus hic asseritur inter Polonorum Reges, qui ingenuis artibus fuerit excultus. Non defuere prioribus matrimonij annis B. RICHEZÆ graues admodum difficultates. Nam & Maritus à Duce Bohemiæ in vincula compactus fuit, idemq; paulo post, cum Imperatore Henrico Sancto infelicibus ad Oderam fluium prælijs decertauit. Rem gestam ita narrat Fabritius. Anno 1015. Polonus Rex, qui contra Imperatorem se egisse nouerat, Mescionem filium ad eum ablegat, quo Mersburgum veniens, ad Imperatorem accessum non difficulter impetrauit. Is, quamuis amicitiam simulabat, & multa polliceretur, tamen clam persuadere Bohemo conabatur, vt bellum communibus viribus Imperatori faceret, quem Vtriusque suspectum habens, quod etiam sibi insidiaretur, in agrum colloquij specie deducit, socios eius interficit, ipsumq; vinctum in Bohemiam trahens, in carcerem compingit: factum Imperatori non placuit, quia Mescioni honorem habuerat, & quasi vnus ex aule sua familiaribus esset, tractat liberalissimè, itaq; detestatus facinus in hostem commissum, virum fortitudine præstantem, Ditericum defuncti Beringerij fratrem, ad Bohemum mittit, qui eum violentiæ causa obiurget, eiq; eadem, contra ius gentium perpetrata exprobet, admoneatq; ne captum iniuriã aliqua indigniore afficiat, sed ipsum in potestatem suam quam primum tradat. Id Bohemus ratus non esse faciendum, negat Imperatori; Imperator itaq; Ditericum ire rursus iubet, qui Duci nunciet & omni sollicitudine depositã Mescionem ad se transmittat, se curaturum vt pax eiusmodi ineatur, qua sit futura iusta atq; vtilis omnibus: Boleslao deinceps Polono significat, quo in loco filius eius sit, & quo animo Dux eum dimiserit, ipsum tamen ad Patrem remittere adhuc differt, donec aliorum etiam Principum voluntates audiret. Ad diem præscriptam cum Principes conuenissent, Imperator de capto, reddendoq; adolescente rogat sententias, quibus in fauorem capti Miecislai dicitur, cum honesto tandem comitatu Parenti remittitur, qui fidem simulatione datam statim atq; domum redijt neglectit atq; violauit. Quam infœlix deinde Miecislau Richezæ maritum inter & Imperatorẽ Henricum prælij comissi Miecislau fuerit successus, idẽ enarrat Author: Mescio, inquit, statim vt in patriã redijt, à vinculis instigatur à patre vt bellum Germanis faciat, quod cum esset, per fidos homines Imperatori significatum, conuentum indicit Magdeburgum, in quo de expeditione Polonorum

Nuptiæ B.
Richezæ.

B. Casimirus
filius B.
Richezæ.

Aduersitates B. Richezæ.

Miecislau
capitur.

Imperatori
displicet
fraus facta.

nicā, sententijs omnium est constitutum. Imperator itaq; bellum Polonicum persequitur, sed in transeundo Oderam flumen milites multum laborabant, nam cum nec naues essent, nec pontes strui tantā celeritate possent, ex vtrāq; ripa hostibus imminentibus audendum aliquid Saxones rati, Dei implorato numine, vadum in loco non vadoso ingenijs efficiunt, oppositis enim vnda equis fortioribus, & obliquo natu transeuntes flumen tandem superant, eo in loco, quo Poloni minimē fuerant suspicati. Id quamuis fieri serō aduertissent, ad ripam tamen confluunt, eos qui traiecerant inuadunt, reliquos prohibere exitu nituntur. Saxones ita agmen instruxerant, vt pugnarent densati, irruentes in se Polonos excipiunt, nonnulli sese colligentes suis in ripā occurrunt, & hostem aliā ex parte aggrediuntur, duplici praelio commisso, ita Polonos vrgent vt certamen vltra horam non duraret; nam Poloni fugā sese mandarunt, & vix castra misilibus defenderunt, desiderati ex illis equites sexcenti, vel (vt Quidleburgicum Chronicon) nongenti. E nostris ceciderunt Vdo, & Ericus viri nobiles, suspecti hactenus fuerant, quasi cum Polonis colluderent Siffridus Lusatius, & Guncelinus Marchio Misnensis, sed eo die in acie fortissimē dimicantes factis repellebant calumniam. Pater Siffridi Marchio, hostem longius insecutus erat, primum sagitta missa amittit oculum, tum obrutus multitudine, & lassatus dolore vulneris, inter cuneos hostiles interficitur. Dum Mefico apud Imperatorem ageret, ei à cura corporis Siffridus constitutus fuerat, eiq; præ Saxonibus ceteris familiaris, qui cum Vdonis occisi corpus agnouisset, de vita humana conquestus miseria, id honestē habuit, & ad sepeliendum, in castra Imperatoris cum muneribus misit. Laudata Meficonis humanitas est à toto exercitu, dolentibus multis, quod vel insaniam patris, vel leuitate adolescentiæ suæ, non potius vt i Imperatore amico, quam hoste mallet. Hac victoria Imperatori contigit Nonas Augusti vt Dithmarus anno supra millesimum quinto decimo, vt & Lambertus & Chronicon Quidleburgicum. Meficone autem impetum Germanorum non sustinente regio trans Oderam longē lateq; vastabatur.

Caput Sextum.

PRIVATÆ CALAMITATES

B. Richezæ Reginae.

Publicè acceptas ex Mariti captiuitate, & sinistris eius prælijs calamitates, priuatæ deinde auxere afflictiones, vt semper Regia prosperitas fortunaq; Richezæ, aduersis temperaretur. Anno siquidem 1018. sub tempus alterius belli Ruffici, quod Miecisslaus Maritus felicissimis armis promouebat, Iudith Regina, Sanctæ nostræ socrus dilectis-

dilectissima, fuit extincta. Anno deinde 1024. ipsius B. Richzæ mater, Ottonis III. soror, B. Mathildis, in fata concessit. Mox anno 1025, intervivos esse desijt socr Richzæ Rex Boleslaus anno regni quinto & vicesimo, cum annos octoginta quinque vixisset. Porro Boleslaus priusquam tentaretur à morbo, quem aliquot exinde mensibus patientissimè toleravit, filium suum & nurum Richezam designatos, à se regni successores, coacto Procerum Senatui commendavit; eo quod filij sui, in publicis iudicijs quibus illum (reservatâ sibi cæterorum administratione) præfecerat, iam diu explorasset dexteritatem. Defuncto Parente, omnium quidem voluntatum inclinatio in Miecislauum filium incumberebat, fauorq; & cura regni habebat. Reginam verò Richezam quasi re minus bene gesta, in invidiam vocabant, ea enim mortalium peruersitas est, vt innoxios sæpè infortunio mactet, maximè vbi mentem imbuerit aliqua suspicio sinistra. Traducebatur itaque B. Richeza, quasi plus Teutonibus suis, quam Regni ciuibus studeret. Quo etiam nomine passim apud Poloniæ scriptores, innocentissima quamuis Regina, & exterarum quamuis nationum semper studiosissima, vsque hodie malè laborat. Videntur autem eam suspensionem mouisse Germanorum arma, quibus cum ignauus Miecislauus Maritus eius, facillè debellaretur; seseq; Germani in libertatem vindicarunt, suspicati nonnulli sunt, ea Regine Teutonice auspicijs, contra Maritum suum fuisse expedita, eiusdemq; fauoribus adiuta, cum tamen ipsa ab omni bellico tumultu esset quam alienissima. Nihilominus præualuere suspiciones, vnde multorum sermonibus, vsque adeo publicis regni odijs concussa fuit, vt regni limitibus cogeret tandem excedere, prout postea referam. Sanè Germanici nominis invidiam & ignauiam Mariti potissimas exilio causas dedisse tradit Krantzius, lib. 2. Vandal. cap. 36. Cum ex hac vita, inquit, subtractus esset Rex Boleslaus anno Christi M. XXV. Mescio (Miecislauus) filius eius regnavit pro eo, longè impar paterna pietati. Sed sustinuit eum magni patris dulcis apud omnes memoria, vt filij degenerem animum minus odirent subditi. Duxit uxorem nobilem filiam (filie secundi) Ottonis Imperatoris & sororem nihilominus tertij: sed hic Mescio (Miecislauus) cum desiderijs & delitijs resolutus, propriis non communibus utilitatibus intenderet, coeperunt extera nationes, quæ Patri suo essent vectigales, minus honoris illi impendere, colla iugo subducere, & tributa regionum denegare. Contemptus ergo vixit, non modo à suis, sed ab exteris. Vtunque tamen ille viuente viguit in cordibus hominum

Origo per
secutionis
contra Ri-
chezam ex
suspicionibus,
quas igna-
uia Mariti & Na-
tionis odium
genuit.

memoria Patris, cuius etiam reuerentia filio seruabat qualemcunque obedientiam. Cum vero ille rebus exemptus humanis, filium relinqueret Casimirum, cognomento Carolum, mox insurrexere Proceres, & filium, CVM TEUTONICI NOMINIS ODIO EXPVLERVNT REGNO.] Hæc Crantzius, In sequentibus etiam commemorabo, ad Teutonici nominis odium, inimicam quoque Regiæ Pellicis instigationem accessisse.

Caput Septimum.

CORONATIO B. RICHEZÆ ET acta tempore Regni.

Rex & B.
Richeza
Regina co-
ronantur
1025.

Antiftites
coronatio-
ni præfetes.

Bellum
Russicum.
Ignauia
Miecislai.

Verum vt vnde digressus sum, eodem redeam, procurato Boleslai Regis Parentis funere, Miecislav & B. Richeza, destinatum sibi iam ante Poloniæ regnum inierunt, frequenti Procerum, & nobilium conuentu, qui ad Regis exequias confluerant. Itaque his stipati Gnesnam veniunt, vbi anno 1025. ipsis solennibus S. Spiritus ferijs seu Pentecostes, vterq; Regio diademate coronatus, ab Hippolyto Archiepiscopo Gnesnensi, adistente Gompone Archiepiscopo Cracouiensi, Paulino Gnosnaniensi, Marcello Wladislauensi, Albino Plocensi Pontificibus, alijsq; regni Senatoribus, Inaugurationis suæ Regiæ splendorem pijs in egenos & mendicos viscerationibus decorarunt. Æstate sequenti Rex in Russos fecit expeditionem; Nam ij acceptâ Boleslai Regis morte, Ioroslao & Mescislao Ducibus rebellabant, quos primo aduentu Miecislav repressit. Inde, visitata Polonia Bohemicum quidem bellum suscepit, at nulla cum laude, vti & alias plerasque expeditiones ignauè & infœliciter administravit. Cum enim à morte Parentis sui, Miecislav libertatem nativus esset, in leuitatem omnemque libidinem fræna laxavit, aliarumque præter Vxorem mulierum contubernio consuevit; quarum instigatione Richezam nostrum grauiter oppressam Annales nostratùm & archiua referunt. Polonorum tamen aliqui quæ pellicibus adscribenda erant, Richezæ malè impingunt, quasi Regis torporem & desidiâ non tolerauerit modo, sed & plurimum fouerit. Sed quis crederet Regem venere & concubinarum amoribus captum, sanctissimæ Vxori, quæ Filium Casimirum tam bonis artibus ac moribus instruebat, aures præbuisse: Veneri igitur indulxit maritus, at non impunè, mox enim populos

pulos à patre olim domitos sensit rebelles, suæque pristinae libertatis assertores, regni insuper Polonici vires minui indies, ac debilitari. Quin idem Miecislaus infania & phrenesi percitus anno Christi 1034 15. Martij Posnaniae, in furore ac dementiâ diem clausit extremum. Interim haud exiguas experta est ærumnas B. Richeza; quippe quæ in externâ & bellicosâ natione, longè à suis remotissima, Marito moribus dissimillimo inuisa, subditis suspecta & contempta ex continuis minusque prosperis à Marito susceptorum bellorum prælijs, quod perpetuum exilium mens præfagierat, mox ab obitu sui Mariti subsecutum perpessa est, uti rerum Polonicarum Scriptores volunt. Quamuis vita Fundatorum Brawilerensium, ad B. Wolphelmum Abbatem scripta, memoret. B. Richezam à Miecislao viuentem, exilio immo diuortio fuisse separatam, instigante imprimis pellice. Eodem, inquit, tempore facto inter se (Richezam Reginam & Regem coniugem suum Miecislauum) diuortio per odium & instigationem cuiusdam sua pellicis, cum ei iam peperisset Casimirum, cuius generosa posteritas diuitijs & potestate nobiliter insignis permanet vsq; hodie, veste mutat à paucis se fugam clanculo agentem, adiuuantibus, utpote fastus eius Regis intolerabiles, simul & barbaros Schlauorum peruersa ritus, venit ad Imperatorem Conradum in Saxoniam, à quo venerabiliter & ipse est suscepta. & ipse nihilominus gloriosus ipsius Xenijs magnificè honorificatus est. Accepit namq; ab ipsa duarum, ipsius, Regisq; sui coniugis coronarum insignia, concessitq; ei eadem in suo sicut in regno proprio quo ad viueret auctoritate potius semper, eademq; gloria congrua planè sibi reddita vicissitudine, cuius totum venit ex munere, quis quid suum extra Limitem Romanum imperium eius magnificentie ad sese contraxerit in tempore, nam patrasa mox super Polonos expeditione triumphatoq; sub tributo Mischone cum tota Schlauorum gente, victoria trophaum, duplici quidem sub corona sortitus est Sed in hac in breue functus sicq; defunctus est. & Henrico filio eius summam rerum agere concessum est.]

Caput Octauum.

EXILIVM B. RICHEZÆ, ET VINDICTA
Dei contra exturbatores.

DEfuncto Marito (vt in hoc potius Polonos scriptores sequamur) Regina cum filio suo Casimito vigesimum annum nato, & iam per ætatem ad regni gubernacula apto, audaci improbitate, à Primotibus quibusdam, quorum animi implacabiliter exulcerati erant, non solam regno abstinere, sed & finibus eius iussa est excedere. Disce-

**B Richeza
exilium.**

**Casimirus
exul fit
Monachus.**

**Pena regni
exturbatis
legitimos
Principes.**

dens diligenter circumspexit, ne regium thesaurum, atque vtraque diademata in hostium relinqueret manibus. Ea enim hæreditate secum asportata in Saxoniam ad Conradum Imperatorem concessit. Volunt aliqui, Casimirum non cum matre, sed ad S. Stephanum Hungariæ Regem propinquum suum confugisse. Sed verosimilius existimo, ipsum cum Matre in Saxoniam, atque ad Vbios abiisse, inde subministrato ex allatis thesauris sumptu, Lutetiam Pacifiorum voluntate Matris ablegatum, ut exilij molestiam honestis leuaret disciplinis; Perlustrarâ tandem obiter Italiâ, spe melioris hæreditatis illectus, Cluniacense Monasterium, quod ex S. Benedicti præscripto id ætatis viuebat, adiit, ibiq; mutato Casimiri in Carolus nomine & habitu, vitam monasticam solemniter fuit professus. Verum Richezæ Reginæ & quidem Coronatæ, atque Casimiri legitimi hæredis indignam in Polonia exturbationem atrox Dei vindicta subsequuta est. Chromeri verbis hanc enarrabo: *Regina, inquit, & filij Regis discessu, quasi Lymphatico furore Polonia omnis exagitur, miscentur omnia cadibus, mutuis latrociniis via publica infestantur, incenduntur pagi, atque oppida tumultuantur, collatisq; signis inter Ciues atque Procere concurrunt, ut quisque audacissimus est, ita maximam perditorum hominum manum cogit, aliena inuadit, veteres possessores possessionibus deturbat (& merito exturbantur, qui legitimum Regem & Reginam suam expulerant) trucidantur passim diuites, & locupletes, paterfamilias, liberi eius eliduntur, casorum coniugiu atque bonis interfectores per vim potiuntur, stuprantur honeste virgines, & matres familias, in tanta vastitate atque confusione, agrestes quoque à laboribus & agriculturâ feriat in Patronos ac Dominos suos insurgunt, in Nobilitatis excidium conspirant, veteres nonnullorum iniurias & oppressiones, concepto in omnes odio, omni crudelitate summâq; acerbitate vlescuntur, neque ministris sacrorum, ac ne ipsis quidem templis, aris atque sacris parcitur, atque in pristinam barbariem atque impietatem Polonia relapsura esse videbatur. In latebris sese abdebant Procere & Episcopi, eratq; miserabilis vbiq; rerum facies. Nihil vsquam tutum, nihil cuiusquam proprium, nemo mali exorerat. Per hoc tempus Meslaus, siue Masos, qui Pocillator Regis Micislai fuerat, vir potens & audax, dominatum inter suos in tractu Plocensi & consinio Prussorum, arripuit; confluenteq; ad eum vndique magnâ hominum partim vi & armis exercitatorum, partim potentiorum, vim & iniurias vitantium, multitudine permagna, potentia auctus est, & Massosia siue Masouia nomen ei Ora, quam dominatu complexus est, dedit. Ad hæc domestica mala accedebant, hostiles insursiones erumpebant, deuota denudarum gentium in Polonos odia. Hinc Ieroslaus Russia Dux terrestribus*

& na-

& naualibus copiis secundo Bugo viciniam omnem, qua nunc Polesia sive Podlasia est, & à Russis atque Lituanis tenetur (ante aliquot tamen annos in Polonorum potestatem reuenit) vsque ad eam oram que Massouia, post ea tempora finibus suis complexa est, infestauit. Illinc Pradislauus Bohemus, quam post Vlderici Patris mortem Latomiro ceco Patruo concedente Principatum suscepisset, cum valido exercitu ferro & igne Silesiam, que sic posterius dicta est, Vuratislauiam, Pansoniã aliãq; minora oppida comolura diripuit & incendit, nulli neque sexui neque etati hominum pepercit, nec à templis impias & sacrilegas manus abstinuit. Nam de Cracouia, Syluis & Hageco non assentimur, refellitq; eos locorum ratio; Gnesnam metropolim, nec manu munitam, & habitatoribus defensoribusq; vacuam, primo impetu capit, ad Basilicam eius oppidi spoliandam, vbi iussu ipsius venere milites aliquoties irrumperere conati, subitò cecitate & lethargo diuinitus percutiuntur. Erat in castris Pradulau Senerus Pragensis Episcopus, is miraculo attentis omnibus, & spoliationem templorum in religionem vertentibus persuasit, non ob id quod putabant omnes, sed propter nefanda flagitia & enormia scelera Bohemorum, cecitatem illam & obliuionem ipsis accidisse; triduanõq; ieiunio diuinam iram placandam esse censuit. Quo expleto Bohemi liberè iam Episcopo auctore templum ingrediuntur, aurum & argenti omne, vestes sacras & omnem Basilicæ supellectilem, itemq; quinque Eremitarum, de quibus in Boleslao mentionem fecimus, corpora, que illic à pio Rege translata erant, auferunt. Hanc igitur prædam asportauit à Polonis Pradulauus, & in Basilicam arcis Pragensis deposuit, præter Christini vnius de quinque illis Eremitis corpus, quod Olumucensibus concessit: atque hac anno Christi 1038. acciderunt. Conradum quoque Imperatorem, Rixa Regina precibus & muneribus adductum, ad vexandos & infestandos Polonorum fines exercitum misisse, Duglossius memorat: Ceterum Pomeranos quoque defectores, Poloniam tunc diuexasse innuit. His tam sauis tempestatibus totos panè sex annos iactati & fatigati Poloni, & acerbiora etiam extremum tantæ florentis dudum Regni naufragium metuentes, comitiis Gnesna institutis, heredem Regni Casimirum vbi vbi sit, quarendum, placandum & reducendum esse censebant. Eam ab exilio reuocationem paulò post narrabo, interea quid mater Regina extorris egerit, commemorandum est.

Caput Nonum.

DE HV MILITATE B. RICHELZÆ.

EXacerbatos veterum Polonorum in externam Principem animos, iterum hoc tempore nostro nonnulli eadem de Natione Poloni Scripatores induerunt, ex quibus modestiores alijs Matthias de Milumniatur chouia,

B. Richezā
de super-
bia & aua-
ritia.

Arch iua te-
stantur B.
Richezam
fuisse hu-
mitem.
Testimo-
niū de hu-
militate B.
Richezæ
ex archiuo
Collegij S.
Vrsulæ.

20
chouia, Loduicus Decius, & Alexander Gaguinus Veronensis, Poloni-
carum rerum scriptores prodiere, Caterum Clemens Ianitius Poeta,
Martinus Cromerus Episcopus, & Arnoldus Mylius Colonienfis Bi-
bliopola in imaginibus Regum Polonorum, nonnulliq; alij, iisdem
quibus olim maiores Poloni, B. Richezam auaritiæ & superbiæ ma-
culis aspergunt: A quibus omninò puram ac liberam fuisse, facile ex
nostratibus archiuis comprobauero, si ex ijs ostendam, quomodo
exul vixit: Atque vt à labe primum superbiæ eam vindicem, Inno-
cuam profitentur tabulæ hæctenus conseruata, in archiuo Sanctarum
vndecim millium Virginum Britannarum martyrum, disertè attestat-
tes, quod B. Richeza, se totam statim ab exilio suo, sanctarum Virgi-
num cultui addiderit ac manciparit, quin & tributariam se multa cum
animi demissione constituerit, Tabulæ ita se habent.

Quomodo B. RICHEZA fuerit Cerocen-
sualis SS. Vndecim millium Virginum.

IN memoriam & Laudem Sanctæ & Indiuiduæ Trinitatis, omni-
lanque Sanctorum Dei. Quamplures Dei fidelium Ecclesias dedi-
cari, se suisque rebus à Deo sibi collatis & præstitis effecerunt, hoc
autem vel ob amorem futurorum bonorum, seu metum infernalium
tormentorum, quibus condignè remunerandi prout gesserunt, siue
bonum siue malum, cum venerit, qui venturus est iudicare, actus cu-
iuscunque nostrum, quod ego Richeza sapius animo voluens, & mu-
tuâ confabulatione, cum amicis meis differens, insuper animata à
Domino Archiepiscopo Pelegriano cum essem Ingenua, deliberaui
esse ancilla, & sub tributo. Quia verò post pusillum facilimè quo-
cunque casu obliuiscimur quod hodie factum fuerat, manuscrip-
tæ fieri memoriale quatenus sic sit manifestum, tam futuris quam
præsentibus Christi fidelibus, quomodo, vel quo facta sim sub tribu-
to. Ego enim Richeza alicuius cupida, cuius essem patrocinio, ab in-
surgentibus in me secura, Archiepiscopum Pelegriano Aduocatum
feci omnibus, nullo excepto exclusioe; donans me in Vrbe Colonia;
ad Sanctas Virgines suo consilio, eâ videlicet professione, quatenus
singulis annis persoluerem duas denariatas ceræ, & vt mei posteri
sint eiusdem conditionis, post obitum verò, id etiam statui, vt detur
ad altare supradictarum virginum mea pretiosa vestis, seu meorum
successorum, videlicet quæ fuerit elaborata nendo, vel texendo, nec
dein-

deinceps vlli sumus conditione subditi, sed nostri sumus liberi arbitrij: Ad hanc meam traditionem testes idonei presentes fuerant, quorum subscripta tenentur nomina. Archiepiscopus Pilegrimus, Comes Kathelo, frater eius Ydelolphus Præpositus.

Qui vero huic chartæ contradixerit meamque traditionem infringere præsumperit, Omnipotentis Dei, Sanctarumque virginum, & omnium Sanctorum Dei, incurrat maledictionem, nisi pœnitentiam egerit Amen.

Ampliora animi dimissi Brawilerense archiuum profert argumenta. Tradit enim exutam omni ornatu, & relictâ maiestate, ipsam um de humiliter religioso velo fuisse obnuptam. Nam cum Ottonis fratris sui Suevo-
rum Ducis exequijs in Brawiler adesses, ea ipsa die gemmas, aurum, reliquum Richezæ
splendorem exiit, & pretiosioribus altari impositis, ut diuino in posterum cultui ex archiuo
deseruirent, ipsa à Brunone Tullensi Episcopo, qui deinde summus Christi in terra Brawile-
vicarius, Leo IX est appellatus, Deo consecrata, velum suscepit:] Hæc archiuum
Brawilerense, Ex quibus relinquitur, temere admodum & erronee à
nonnullis B. Richezæ am superbiæ insimulari.

Notatio ad Caput IX.

Nallato diplomate testis laudatur Kathelo Comes, Kathelo
quis ille, reperi apud Christophorum Browerum, Comes.
Annalium Treuerens. pag. 645. vbi sub annum Christi 1047
refert: Popponem Archiepiscopum Treuerensem cartem Brun-
feldisam à Kadelao Comite, & Iringarde coniuge ere que-
fuisse.] Mentio etiam apud eundem Browerum Cadaloi; pag. 665.
Annal. Treuer. Nomen id à nomine Gothilonis vsitato apud Lotha-
ringos illis temporibus non valde discrepat. Gothilo.

Liber, ex quo diploma transcripti, tabulas mendosè & sine interpun-
ctonibus scriptas exhibebat; Ego, ne crederetur frater Pilegrimi Co-
mes Kathelo, nomini Kathelonis comma subieci, ut Kathelonem
Ydelolphi Præpositi fratrem dicam, non Pilegrimi, qui ex familia
minimè illustri erat. Nam in vita S. Bernwardi ostenditur: pauperem
fuisse scholarem Pilegrinum, qui ostiatim cantando cibum mendi-
cabat. Licet verò Pelegrimus à Genoldo in Tractatu de Electoribus insi-
nuetur fuisse consanguineus Aribonis Moguntini Archiepiscopi,
qui Aribo ex sententia P. Nicolai Serrarij de gente Palatinorum Co-
mitum erat. Hinc tamen nihil derogatur veritati vitæ S. Bernwardi;

Peregrinus nam ex *Metropoli Salisburgensi*, alijsq; Noricis scriptoribus patet, **Peregrinum** Archiepiscopum & Aribonem ex Noricis Procures, longè & **Aribo** a nostro Pilegrimo diuersos, eodem ferè tempore vixisse.

Laurea- Deinde assero non cum Scriptoribus **Peregrinum**, sed **Pile-**
centes. **grimum** plurimum auctoritate archiuorum. Denique obserua,
B. Pilegri- quod **Cæsarius Heisterbacensis** **Peregrinum** Archiepiscopum **SAN-**
mus. **CTVM** appellat, vide *Cæsarium* *Dominica II. post Pascha*, mihi pag 99.

Caput Decimum.

DE LIBERALITATE B. RICHEZÆ.

A Ge nunc Beatam nostram expurgemus ab aspersa auaritiæ nota, idq; ex antiquis potissimum tabularijs. Refert Fr. P. Cratopolus in *Annone Vbiorum* Archiepiscopo, diœcesin Coloniensem duobus ab ipsa auctam oppidis. Hoc tempore, inquit, fuit *Richeza* matrona religiosa ac Comitissa illustris, cuius progenitores Cœnobium in *Bravouier* fundarunt, hac vt regni cœlestis posset esse heres, suas facultates ac possessiones delegauit Ecclesijs, *Diuo Petro Coburg & Salefeld* inscripsit. Quam **B. Richezæ** donationem vita *S. Annonis* iussu *Reginardi* Abbatis *Sigbergenis* in *Diœcesi Colo-* illo sæculo conscripta, ita confirmat: *Regina*, inquit, *Polonorum*, *ex Teutonicis oriunda*, fama nominis eius (*Annonis*) ducta, ad visendum eum **B. Richezæ** properauit, eiusq; ditioni *Salefeld*, & quæque coherentia concessit, acceptis ab eo variarum specierum & precarij condignis pretijs. Deinde quantæ **B. Richezæ** *Richeza* in *Metropolitanam Coloniensem* Ecclesiam fuerit liberalitatis, ostendit inter alia *Metropolitanum Necrologium*, dum sic ait: **Ecclesiam.** *XXI. Martij, Benedicti Abbatis, obiit Rianza Regina, soror Hermanni Archiepiscopi Colonienfis, qua contulit Ecclesie in Vnckele LX. lignasuras lignorum, quæ comburuntur de festo omnium Sanctorum vsque ad Pascha in Camera, & si quis est medio tempore defectus lignorum, illum custos altaris supplebit. Item contulit vini decimam in Vnckele ad luminaria Ecclesie Colonienfis, & idem custos ponet iij. candelas.*

Decime Vnckelenses. NB. Huc alludit & illa in quodam *Metropolitani Colonienfis* sacrarij marmore octopalmarum, incisa vncialibus litteris inscriptio:

Mensura lignaturæ Sexaginta ponderum lignorum de Vnckele.

B. Richezæ Eiusdem **B. Richezæ** in Ecclesiam *B. Mariæ Virginis ad Gradus* in Ecclesia munificentiam sequentes tabulæ declarant.

B.M.V.

Pars

Pars Diplomatis S. Annonis.

Huic itaque Ecclesia in Dei nomine edificata, contulimus de bonis Ecclesia Bli-
sena, VVissa, Vnckela, Neumbach / Elincka, Blammersheim / quod ipsius
antecessoris mei (Hermannii) pradium fuerat, & eidem Ecclesia ab eodem destina-
tum erat, & in pago Aquensi, quod de pradiis Irmendrudis adquisierat, Bolo-
ckenberg / Müngen / Gynnich / Eperen / Wilre / cum omnibus appenditiis
suis, & quod ego per precarium à Domina RICHEZA Regina & coheredibus eius ac-
quisiui, Weedenheim / Dienumderode / Assela, Etotene / & Ecclesiam ma-
ricem in Tremonia cum Decania eadom Brucke / quod Sigehardus Cancellarius
mihi dederat, & decimationem in Saxonia, quam ad vestitum fratrum destinavi-
mus. Ne quem verò moueat, quod iniuriose Slottene / Monachis in Drawiler
abstulimus, volumus cunctis innotescere, quod pactum ipsa nobiscum fecerit, &
nos postea cum Monachis fecerimus, ipsa quidem viuens Monachis dedit Kanada,
quod soluit quinque libras, in qua re voluntas eius plurimum valet. Mihi verò
reliquum dedit, ut in quocunque Monasterio sepeliretur, eius Monasterij prafatum
pradium esset. Sed cum ab Abbate loci illius, & Palatino Comite sepius inque-
taremur, pro nummo abrenunciationis Monachis dedimus viij. arpennas vinearum
in Clotteno, & quatuor in Sigenell / & calicem aureum & gemmatum, quò
Lutzoni Decano pro xxx. marcis oppigneratus fuerat. Pradium verò Clotteno
Canonicis S. Marie, ut ipsa peterat, tradidimus. Prater hac eiusdem Ecclesia
Preposito cum banno dedimus Decaniam in pago Zulpiaco. Pranominata itaque
omnia, & cetera, quacunque eidem Ecclesia contulimus, mobilia, siue immobilia,
statuimus secundum Apostolicam auctoritatem, ut nullus auferat, quem auferen-
tem Apostolici sententia terribiliter damnat. Si quis ergo huius nostre traditionis
& Apostolica auctoritate confirmata, corruptor violentus extiterit, vel fraudu-
lenta machinatione infringere voluerit abominationem Dei & Sanctorum omnium
incurrat, & gehennam aeternaliter ibi mansurus ingrediatur, nisi velociter resi-
piscat. Anno Dominica Incarnationis MLXV. Indictione tertiâ. Anno Episcopa-
tus D. Annonis viij. Actum Colonia, vij. Calendas Augusti.

Apostolica Confirmatio.

Nicolaus Episcopus seruus seruorum Dei, dilecto fratri Annoni Archiepiscopo
Colonienfi, perpetuam in Domino salutem. Pontificij Apostolatus nostri est, vni-
uersali vigilantia omnibus ecclesiasticis negotiis vtiliter prospicere. Religiosorum
tamen locorum vtilitatibus summam sollicitudinem piâ deuotione impendere.
Quam cum omnibus generaliter debeamus, specialiter tamen assensum prerogatiua
dilectionis erga Reuerentiam fraternitatis tue semper habere optamus. Quocirca
anno

dum omnibus iustis petitionibus debeat facilis assensus, suggestione benignitatis
 tue promptus charitatis nostra exhibetur affectus. Itaque secundum amorem peti-
 tionis tua Ecclesiam B. Mariæ matris Domini nostri IESU Christi, sitam inter mu-
 ros urbis Colonia, in loco qui vocatur ad Gradus, quam pia deuotio tua construxit,
 & ad omnipotentis Dei honorem, atque anime perpetuam mercedem, possessioni-
 bus ac rebus interius & exterius ditauit, sub Apostolica defensionis tutela recipimus,
 Apostolicam nihilominus auctoritate confirmamus, eidem Ecclesie quidquid & tua
 deuota religionis intentio diuini zeli seruore hactenus contulit, scilicet Blisena, VVis-
 sa, Vnckelo, Heigenbach, Elincke, Flammersheimb, & antecessor tuus Hermannus
Hermannus Palatinus Archieps Colonien. Meckenicheim, Clotteno, Demunderedo, Affela, & decimationem
Prædia B. in Saxonia, quæ feudum Hentici fuit, & quicquid in futurum quocunque
Richezza. modo diuinis vel humanis legibus cogruo tua charitas, quorumcunque fidelium ac-
 quirere poterit. Statuimus itaque per huius nostri Priuilegij decretalem paginam,
 ut nulla vnquam, cuiuscunque dignitatis, gradus, vel ordinis magna paruaq; per-
 sona, audeat & presumat, ipsam Ecclesiam aut religiosè famulantes ei villo modo
 inquietando molestare, aut de suis mobilibus vel immobilibus, temerario ausu discu-
 sere, quoniam dignum est, ut qui continuo obsequio in Christi solius militia exer-
 citantur, indeficientis nostræ inspectionis salubri munimine protegantur. Vnde
 auctoritate Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, & Beatorum Apostolorum Princi-
 pum Petri & Pauli, affectui sanctæ deuotionis tue, Charissime Confrater; gratanti
 animo annuentes statuimus, & sub interpositione perpetui anathematis, ac diuini
 iudicij obseruatione precipimus, ut Tua & hæc Nostra eadem, ad augmentum præ-
 fata Ecclesie perpetualiter confirmanda, statuta, inuiolata permaneant. Si quis i-
 gitur, quod non optamus, huius nostre decretalis Priuilegij pagina, temerario ausu
 violator existere, & sanctæ Sedis Apostolica contumaci rebellionem decreta corrum-
 pere presumpserit; sciat se perpetua maledictionis anathemate damnandum, &
 cum diabolo & satellitibus eius æterni ignis incendio cremandum, nisi forte res-
 puerit, & Deo & prædictæ Ecclesie condignè satisfecerit: qui verò piâ deuotionis
 intentione conseruator extiterit, peccatorum suorum omnium, precibus Beatorum
 Apostolorum Principum, consequatur veniam, & cum omnibus diuina legis ob-
 seruatoribus, æterna beatitudinis promereatur gloriam. Scriptum per manus
 Octauiani sacri Scriniij & S. Romanæ Ecclesie Notarij, Calendæ Maij, Indi-
 ctione xij. Anno Domini nostri Iesu Christi M. L. VIII. per manus Humberti
 S. Ecclesie Syluacandidæ Episcopi, & Apostolica Sedis Bibliothecarij: Anno
 primo Pontificatus Domini Pape Nicolai secundæ, Indictione duodecima.

Deni-

Denique quæ veteri Monasterio Bravilerensi olim B. Richeza Liberalitas liberaliter contulerit, ipsum hodie testatur regium Monasterij ædificium, quod destructis veteribus muris, ipsa potissimum suis sumptibus de nouo excitauit, quin immo donationes à parentibus suis factas, non solum ratas habuit, sed & iis alia quædam, ac pagos integros liberaliter adiecit, prout sequentes referunt literæ.

Priuilegium Domini Henrici III. Regis
seu Imperatoris super Clotteno aliisque bonis
in tractu Mosellano datis ad
Braviler.

IN nomine Sanctæ & Indiuidue Trinitatis; Henricus diuina fauente clementia Romanorum Imperator Augustus. Si locis Deo dicatis, quibus beneficia non conferimus, saltem ab aliis fidelibus Christi tradita confirmauerimus, diuinitus nos procul dubio remunerari confidimus. Quapropter fidelium nostrorum, tam presentium scilicet, quam futurorum magnitudo comperiat, qualiter quadam Domina venerabilis Richeza nomine, Regina quondam Poloniæ, prædium suum Clotteno dictum cum aliis locis subternoratis, id est Coecheheimb / Ebre / Brembe / Asche / Masbrech / Veruus, Canelach / Witre / Pulego, Cochemo / Conde / do / Wette / & Kyle / Endrichie / Lusenradt / Dreise / & Ottingin, cum mansis & mancipiis, & cum omni integritate ipsius, in villis, in arcibus, in mansionibus, in vineis & arpennis, in syluis & in agris, in pratis & aquis, aquarumq; decursibus & in pascuis, vitis & inuis, terris cultis & incultis, exitibus & redditibus, quæsitis & inquirendis, & cum omnibus appenditiis suis, absque vlla sui diminutione, pro remedio anime sue, suiq; fratris bonæ memoria Ottonis Ducis, aliorumq; parentum suorum in Monasterio Bravilerensi sepultorum, liberè & integre Deo sanctoq; Nicolao ad prædictum Monasterium per manum Henrici Palatini Comitis, filij patris sui, sub cuius tunc mundiburnio manebat, contradidit. Terminum etiam & bannum eiusdem prædij sicut ipsa prius habuit à fluuio Andrida usque ad fluuium Elza ita constituit, vt nullus ibi aliquam potestatem habeat, nisi Abbas eiusdem loci, & villicus eius, quem constitueret. Quasdam etiam arpennas, id est vineas quibusdam seruiantibus suis beneficiauerit, id est Roberto Pincerne tres, Epponi de Altendorff duas, & cameram iuxta dominicam curtem Adelberto fratri VViboldi duas, Embrichoni de Geldesdorff duas, Aufriao Cleri-

B. Richeza
elecmosy-
na.

Otto Dux
Henricus
Palatinus
Fluuij Andri-
da & Elza
Christop. Bro-

B. Richeza
noia & feu-
da ad vitā.

D

uentium *eo suo cuius mansos cum mancipiis suis ad Luczenrode, & vnum quod dicitur*
B. Richeza *Scozyvein in Clotteno, Ernestoni fratri suo duos mansos cum mancipiis in Dreife,*
 redeant à *V Volferum etiam tradidit illuc cum sua possessione, eâ videlicet conditione, vt*
 morte ad *quamdiu viuant, Ecclesia bona suo beneficia habeant, post mortem verò illorum*
Bra wilerē. *nullus heredum suorum quicquam de his sibi quasi iure hereditario vindicet aut*
Mancipio- *possideat, sed in ius & dominium S. Nicolai & Abbatis ipsius ac fratrum sibi ser-*
 rû *cōditio-* *uentium redeant, vt quod Abbas vtilius sibi ac fratribus inde iudicauerit, faciat*
 nes *matri-* *ac disponat. Homines etiam quos dedit S. Nicolao, ita tradidit, vt nullus extra-*
 moniales. *neas nisi fortè liberas, vel ex parte S. Petri Colonia ducat vxores. Si autem alias*
NB. Malmū- *acceperit vxores, omnis hereditas eorum, & vniuersa qua possident, ad S. Nicolai*
dariēses habēt cedant Monasterium, & nullus heredum suorum in his quicquam habeat;
in Clottē villā Si verò ex potestate S. Petri Colonia vxores duxerint, filij eorum iterum accipiant
dictā S. Petri, vxores ex potestate S. Nicolai, quod si non fecerint, omnis hereditas eorum, &
ad quā quoq; omnia que possident, ad S. Nicolai & Abbatis redeant dominium. Eadem verò
multa spectat rogante Abbas Tegeno predicti Monasterij idem ei pradium promisit, cui benefi-
mancipia. *cium postquam ipse illud in suum redegerat dominium, cui statim curtem Caueda*
Tegeno *& familiam quinque libras ibi soluentem, quod fuit Ellonis beneficium ad Gerverre,*
Abbas, El- *tradidit; & VI. arpennas Clotteno, que fuerant Sicconi Comitis beneficium, &*
lo, *Sicco duas mansuunculas, quas V Vecelinus habuit, & in quibus habitauit. Tradidit*
Comes. *etiam castrum suum Chuchomo Henrico Palatino Comiti filio patru sui, eâ sci-*
Wicelin^o. *licet conditione, vt quamdiu viueret, super ipsum Clotteno defensor & Aduocatus*
Hēricus Pala- *existeret, post obitum verò suum, si ipse heredibus careret, proximus hares Domi-*
tinus, qui ha- *ne Richeza Regina, aduocatiā super eadem bona haberet, si verò & ipsi heredes*
buit priuignū defuerint, Coloniensis Archiepiscopus eandem aduocatiā tribuat, cuiusque
Siffridū Bra- *Abbas & Fratres petierint; Sicconi verò Comiti, qui eandem aduocatiā à Pala-*
bantinū, con- *tino Comite predictā Reginā Richezā potente suscepit, tale seruitium tribus tan-*
ditor Lacensis *tum temporibus anni, sibiq; succedentibus aduocatis constituit, scilicet vt ad v-*
Monasterij. *numquodque placitum detur aduocato modius vnus tritici, & vnus siliginis, &*
Archps Co *solidi quinque leuis moneta, pro carne autem porci vel ouis quinque solidi leuis mo-*
lon. Aduo- *neta valentes, & tantum vini detur, quantum ad istud seruitium conueniat,*
catu Co- *modij quinque auena, id est ad duo placita modij decem auena. In natali verò*
cheimēsis. *S. Ioannis Baptista, in prato quod vocatur Humur, pabulum ei detur in gramine,*
Sicco Co- *addito vno modio auena. At si villicus vel de adificiis, vel de agriculturā placi-*
mes. *tum ibidem habuerit, nullam inde partem vel iusticiam quærat aduocatus, simi-*
liter & de placito quod vocatur Budinck. Hanc autem traditionem, cum monetā
& mercatu, per manum Henrici Palatini Comitis, sub cuius tunc mundiburnio
Hermānus manebat, *in presentia nostra & Domini Hermanni sancta Coloniensis Ecclesia*
2. Archieps, vene-

venerabilis ac p̄j Archiepiscopi muleorumq; Principum regni fecit. Quam Abbas
 Tegeno eiusdem Monasterij & Sicco p̄satus Comes & Aduocatus ibidem susce-
 perunt, nostram Imperialem flagitantes clementiam, vt eadem bona Deo sanctoq;
 Nicolao confirmaremus; & vt nauibus & bonis, Abbatis & Fratrum, & familia
 de Clotteno & Mese nich, per alueum Rheni siue Mosella, quotiescunque necessitas
 poposcerit, liberum ascensum & descensum sine aliqua exactione thelonij tradere-
 mus, quorum petitioni annuentes chartam hanc inde conscribi, manuq; propria
 vt subius videtur corroborantes, sigilli nostri impressione iussimus communiri.
 Quam si quis infringere tentauerit, ad primum iram Dei, sanctiq; Petri, simulq;
 omnium Sanctorum incurrat.

Signum Domini
 Henrici Tertij Regis
 Inuictissimi Secun-
 di Romanorum
 Imperatoris
 Augusti.

CR

VVinthericus Cancellarius vice Bardonis Archicancellarij recognouit.
 Dat. X. Kalend. Augusti, Indictione IV. Anno Dominica Incarnationis M. L. I.
 Anno autem Henrici Tertij Regis, Secundi Imperij ordinationis eius XXIV.
 Regni vero XIII. Imperij V. Actum Comphynge feliciter Amen.
 Cuius rei testes sunt Hermannus Coloniensis Archiepiscopus, Henricus Comes
 Palatinus, Sicco Comes, Starchri Comes, Gerardus, Berengerus, Gozwinus,
 Ruetgerus, Embrico, Eppo, VVinboldus, Auffridus.

1052.

Priuilegium Domini Henrici III. Regis
 seu Imperatoris de Prædio In Bruvviler, & de Sylua &
 aliis bonis prope Coloniam donatis.

In nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis Henricus diuinâ fauente Clementiâ
 D 2 Roma-

Erefridus. Romanorum Imperator Augustus. Notum esse volumus cunctis presentibus, quam
 futuris, qualiter Ere^{fridus} beata memoria Comes Palatinus, una cum coniuge sua
Marhildis. Domina Marhilde, Abbatiam in loco qui vocatur *Druwotre* construxerunt, quam
 secundum quod a Domino fuit eis inspiratum, compositam & ordinatam posuerunt,
Mundiburnius. Petro Colonia, scilicet ut Abbas loci illius, annis singulis trium
 Colonensium monete denariorum pondus auri, quod lingua vulgari mancus appellant,
Census S. unum ad altare B. Petri persoluet pro cęsu, sicque Monasterium illud in perpetuum cum
Petri. vniuersis appenditiis suis ad cetera liberum, sub tutela Beati Principis Apostolorum,
Hermanus ab omni posteritate permaneret intactum; postea defunctis supradictis Principibus,
Archieps. filij eorum Hermannus scilicet charissimus noster sanctę Colonensis Ecclesie venerabilis,
B. Richeza. ac pius Archieps, nec non sorores eius, D. Richeza Polonia quondam Regina, ac
Theophania, Theophanu Asnydensis Monasterij Abbatissa; Hi, inquam, parentum suorum succes
 sores, edocti a legis peritis, irritari posse traditionem illam supradictam, Monasterium
 cum omnibus eo pertinentibus in hereditarium sibi ius legibus postularunt, quibus
 loco & tempore concessis, Dominus Hermannus Archiepiscopus cum Aduocato suo
 Rutgero, nec non Domina Richeza cum Aduocato suo Gerardo in Puderbrunnon,
 Domina quoque Theophanu in Goselare in meam venerunt presentiam, legem de pra
 dicto postulantes Monasterio. Quibus, in mea presentia placito indicto, legibus discus
Adiudicatę sis, filij parentum suorum hereditatem Principum obtinere iudicis. Sed mox ti
hereditatę more & amore Dei commoti, pro se suorumque parentum aeterna memoria, eandem
Religiosis hereditatem, pręfatum scilicet Monasterium, cum omnibus aliis locis subternoratis
 reddant. & vniuersis ad hoc pertinentibus, id est Louenich / Dremysdorff / Kunig
Brawiler dorff / Danhwilre / Blebene / Kyrdorff / Sintere / Mannede / Rhindorff /
 & 10. pagi Stenderhagen / cum omnibus appenditiis suis, hoc est vtriusque sexus, mancipiis, lo
dantur Re- cis, edificiis, terris cultis & incultis, viis & inuis, pratis, pascuis, syluis, venationibus, a
ligiosis. quis aquarumque decursibus, molis, molendinis, piscationibus, exitibus & reditibus,
 quę sitis & inquirendis, cum omni utilitate, quę vllō modo inde provenire poterit.
 Dominus Hermannus Archiepiscopus, & Domina Richeza in Puderbrunnon, Do
 mina verō Theophanu paulō post in Goselare rata ac perpetua traditione S. Petro Co
 lonia in perpetuam proprietatem absque omni exceptione cum Aduocatis suis in ma
 nus Christiani Aduocati sui, tam liberum ab omni seruitute donando tradiderunt,
 quam pręter Abbatem & Fratres eiusdem loci nulli hominum, in aliquo iure te
Termini neatatur obnoxium. Terminum etiam ac banuum eiusdem predij predicto Monaste
districtus. rio, sicut eorum progenitores habuisse noscuntur, designantes a via, quę dicitur
Arnafa fl. Jaropswech / vsque ad viam Hespary / rursusque, a via Hespary / ad viam regi
Erst. giam, & a via regia, per cursum riuuli, qui dicitur Bisparch / vsque trans fluiuium
 qui dicitur Arnefe / ita constituerunt, vt nullus ibidem aliquid iuris vel potestatem
 habeat,

fiat præter Abbatem ipsius loci, & villicum quemcumq; statuerit. In eodem quoq; Quatuor
 pradio quatuor sylvas, quarum nomina sunt **Widehowe / Hanepure / Assp / &** sylvar dantur.
Brom eidem Monasterio cum omni sua integritate contulerunt, quarum duas id est
Wiedehowe & Hanepure illi solummodo familia Ecclesie qua censu soluit ad
 subleuamen concesserunt; ita tamen vt nullus extraneus aliquid iuris in eis habeat;
 porro duas reliquas id est **Assp & Brom** liberè & integrè ad Camera Abbatis cõ-
 stituerunt: Cui etiã Abbati singulariter duas paludes, vnã inter **Syntere & Gles-** Duæ palu-
sene / alteram circa fluuiũ **Arnefe** à sylua quercæ, vsq; ad pontẽ **Turre** / tali iure Religiosis.
 tradiderunt, vt nemo in his præter Abbatem aliquam potestatem vsurpare præsu-
 mat, neq; aliquis ibi excepto Abbate, & fratribus piscari audeat; præter quoq; qua
 ipse **Ezzo Comes Palatinus** tunc habuit, vel **Abbas & fratres** eiusdem loci, acquirere
 potuerint, in illis terminis qui vulgo dicuntur, **Eoppelen / Wede** / quorum ter-
 minorum duas **Sancto Petro** dedit, vnum in **Thoneburgh** / alterum circa ripam
Arnefe / tali eos pace habere decreuerunt, vt nulli penitus quicquam iuris inde face-
 re compellantur. Sylua etiam qua præ magnitudine die **Dele** nũcupatur, **D. Ezzo**
 memoratus & frater eius **Comes Ezelinus** dum communi vtilitate possiderent eandẽ
 vtilitatem parcientes, ob remedium suarum animarum duobus canobis tradiderunt:
Com. Palat. suã quidem patre **S. Nicolao** in **Bravviler** frater verò eius suã **S. Cornel-**
lio cũ pradio **Bercheim**; hanc vtrobq; legẽ statuentes, vt nullus in prædicta sylua ali-
 quid potestatis aut iuris habeat, præter supradictorum canobiorũ patres, & mansio-
 narios illos, qui in bonis Ecclesie destructa resarcire, & cõmunire debebunt, vel quibus
 ipsi Abbates per misericordiã concesserint; nullus aut extraneorũ in eã aliquid quasi
 per iusticiã, vsurpandi licentiam habeat, præter illos tantũ, quos prædicti Abbates in
 illam persoluedo sibi frumento consignauerint, qui vulgo dicuntur **V Verlude**, eã ta-
 men conditione vt si ipsi homines, aliquid contrarij admiserint, liceat ipsis Abbatibus
 eos inde expellere. & alios quos voluerint pro eis admittere, si quis aut absq; eorum
 concessione aliquid in illa sylua præsumserit, & forestarius Abbatis in **Bruwille**
 hoc deprehendens aliquid pro pignore detinuerit, vtriq; Abbates ex æquo potiuntur
 eãdem vicissitudine custoditã, ex parte Abbatis **Sancti Cornelijsi** forestarius ip-
 sius idem deprehenderit, simili modo partiendo, nec suis aduocatis inde aliquid da-
 re aut respondere tenebuntur. Venerabilis itaq; **Archiepiscopus D. Hermannus**, suãq;
 sorores prænominate tam piã ac sanctã imitati deuotionem, & factã ab eo
 traditionem approbantes, dictã syluam cum suis vtilitatib; præfato cœnobio adiece-
 runt eã ratione quod tam caminata Abbatis quam fratru officinis, id est coquina, pi-
 strino, infirmoru domibus, vel vbicunq; iusta ordinatione fratru necessitas postula-
 uerit vsus necessarius in perpetuũ inde proueniret. His ita per omnia, perinde & distin-
 ctè psecutis, & traditione legitima atq; cõpetite peracta, ritug; legali Col. Ecclesie p-
 priis.

Exemptio Regia. prietate confirmatâ, ipsi qui tradiderant nostram adiuere Clementiam, rogantes ut eam loco prædictæ libertatis gratiam statueremus, quatenus ab omnium præsentium ac futurorum tant Pontificum quam Regum seu Imperatorum, liber dominatu latius tam pro nostrâ quam pro ipsorum salute vacaret. Quod si etiam Abbas loci ad Dominum migrauerit, & est infra locum Frater idoneus, electum à Monachis Archiepiscopus Abbatem constituat; si verò secum non inuenerint, inter alios Archiepiscopi Monachos Patrem eligat Monasterij, qui ab Archiepiscopo ipsum ordinante præficiatur, Archiepiscopus quoque Abbatibus consilio Aduocatum constituat, dum Abbas idoneum velit, sub quo nequaquam alius fiat, quem secundum vocant Aduocatum; hæc eorum petitionem iustam ac piam agnoscentes, annuente simulq; regnantibus Domino Hermanno tunc temporis in Vrbe Sanctâ pio ac venerabili Archiepiscopo, qui & ipse traditionem fecerat, Aduocato quoque Domus S. Petri Christiano præsentem atque assentiente voluntati eorum præbimus assensum, loco illi scilicet Bruvillare, prænominatam Abbatia libertatem statuentes; Atque ut rata & inconuulsa mansat in perpetuum, chartam hanc libertatis ei conscribi, manuq; propria ut subius videtur corroborantes, sigilli nostri impressione iustam insigniri, quam si quis infringere tentauerit, ad primum iram Dei, sanctiq; Petri, simulq; omnium Sanctorum incurrat, sciatq; se compositurum auri purissimi libras centum, nostra Camera medietatem, Archiepiscopo alteram medietatem.

Signum vti supra pag. 27.

Priuilegium aliud D. Henrici III. Imperatoris seu Regis de Prædio in Bruvville, &c.

Hermānus Archiepū. Richeza Regia. **Donatio & approbatio Brauilenſis.** **I**N nomine Sanctæ & Indiuina Trinitatis. Henricus diuina fauente Clementia Romanorum Imperator Augustus, Notum esse volumus præsentibus & futuris, quod charissimus noster Hermannus sanctæ Colonienſis Ecclesie venerabilis ac pius Archiepiscopus, necnon soror eiusdem Domina Richeza Polonia quondam Regina, ad nostram accedentes præsentiam, Abbatiam in loco qui Bruvillare dicitur, à suis parentibus Domino Erenfrido scilicet, Comite Palatino, & sua coniuge Domina Mathilde primum fundatam, dehinc post decessum eorum ad ipsos iure hereditario deuolutam, ipsum etiam prædium Bruvillare cum omnibus appenditiis suis sicut ab ipsis deuotè Deo sanctoq; Nicolao traditum, ac pia dispensatione primum fuerat constitutum, sibi in ius hereditarium legibus postularunt. Quibus in mea præsentia placito indicto, legibus discussis, filij parentum hereditatem iustitia dictante per sententiam Principum obtinuerunt. Qui amore & timore Dei commoti, pro se, suorumq; parentum, fratrum & sororum, in gremio eiusdem Ecclesie sepultorum, æternâ memoriâ, dictum prædium Bruvillare, cum omnibus appenditiis suis, & cum

& cum omni integritate scilicet, in agris, in pratis, aquis, pascuis, syluis, Deo ac piis-
 simo Nicolao, & Fratribus ibidem Deo seruientibus perpetuo possidendum secundum
 definitionem, ac liberam parentum suorum traditionem pari deuotione contulerunt.
 Terminium etiam & bannum ipsius predij, predicto Monasterio, sicut eorum pro-
 genitores habuisse noscuntur, designantes à via qua dicitur Zaicpsweg / vsque ad
 viam Neßpach / rursusq; à via Neßpach / ad viam regiam, & à via regia, per
 cursum riuuli, qui dicitur Bischoch / vsque trans fluium qui dicitur Arnese /
 ita constituerunt, vt nullus ibidem aliquid iuris vel potestatis habeat, prater Abba-
 tem ipsius loci, & villicum eius quemcunque statuerit: pro abundanti quoque cau-
 tela B. Petro sancta Coloniensis Aduocato Ecclesie summo Patrono, idem Monaste-
 rium dictumq; predium in proprietatem, absque omni exceptione, in manus Chri-
 stiani Coloniensis Aduocati, rata ac perpetua donatione tradiderunt, quatenus idem
 locus ab omnium presentium & futurorum, tam Pontificum quam Regum seu Im-
 peratorum liber dominatu letius, tam pro nostra quam pro illorum salute vacaret.
 Verum quod plerumque accidit, seruos Dei aut perfidorum violentiis opprimi, inui-
 riis seu damno fatigari, cauto deliberationis moderamine constituerunt, vt Colo-
 niensis Archiepiscopus de consilio ac voluntate Abbatum dictæ Ecclesie Aduocatum
 preficiat, dummodo Abbas idoneum velit, post quem qui secundus dicitur Aduoca-
 tus, nullo modo subrogetur; de seruitio etiam quod exhibendum erit huiusmodi Adu-
 uocato, sic ordinauerunt, scilicet, vt tribus anni temporibus, quibus legitima placita
 obseruanda erunt, cum viginti equis Aduocatus in locum veniat, & prima nocte
 qua venerit, sequentiq; die seruitium ei Abbas tribuat, vt tantum sufficiat, dehinc
 manè scilicet tertia die prandium solummodo recipiat, & recedat. Ipse quoque Adu-
 uocatus caueat, ne super statutum sibi seruitium superfluum aliquid exigat, vel re-
 quirat. Si verd plures secum adduxerit, in Abbatum erit arbitrio, ipsis aliquid aut
 nihil dare; familia quoque eiusdem Ecclesie obseruet placitum eiusdem Aduocati
 tribus anni temporibus & non amplius. Quoties verd Abbas, vel sius villicus a-
 pud Bruvvilre, vel quolibet in loco, infra terminos Abbatis placitum habere voluerit,
 quod vulgariter Bedung dicitur, id sue sit potestatis, nihilq; in tali placito Aduo-
 catus requirat, aut vendicare presumat: Huius igitur constitutionis paginam, qua
 ad instantiam supra memorati Coloniensis Archiepiscopi & sue sororis Domine Ri-
 cheze Regina, in Nostra Primorumq; regni presentia, iuste & rationabiliter ordi-
 nata est, vt rata & inconvulsa in perpetuum permaneat, manu propria vt subius
 videtur, corroborantes, Nostri sigilli impressione iussimus insigniri. Quam si quis
 infringere tentauerit, Dei omnipotentis sanctiq; Petri & omnium Sanctorum in-
 currat iram, & vt violator Nostra Constitutionis perdat advocatiam illam, sciatq;
 se com-

Termini iu-
 risdictionis
 Brauile-
 rensis.

Christianus
 Aduocatus
 Coloniensis.

se compositurum auri purissimi libras centum, nostra Camera medietatem, Archiepiscopo alteram medietatem &c.

Signum vti supra pag. 27.

B. Richezæ Reginæ diploma de sua donatione quorundam mansorum & mancipiorum.

Religiosis
cedunt mā-
si & man-
cipia B. Ri-
chezæ.

In nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Notum esse volo tam presentibus quam futuris, quod ego Richeza Regina, postquam frater meus beata memoria Otto Dux medietatem Bravvilerensis pradij, quæ annuente fratre nostro Hermanno Archiepiscopo, iam in vsus nostros transierat, pro anima sua, & pro parentum suorum ibidem pausantium æterna memoria Deo sanctoq; Nicolao reassignauit, pro illo paulo post defuncto, aliqua etiam de meo chartula huic indita, monasterio illi statui addere, velle habens bonum adhuc ampliora, si vita comes fuerit, conferre, quod illic locum sepulture meæ iuxta matrem meam elegi Deo volente Auffridum videlicet Clericum meum cum xiiij. mansis ad Dürrenrode / & mancipijs suis & cum iij. carradis Schet & vvin à Clotteno. Et insuper fratrem eius Arnoldi / cum beneficio, quod habet Dreife / id est ij. mansos, cum mansis & mancipijs suis. Ruotpertum Capellanum meum, & Embrichonem ministrum meum, cum beneficijs suis quæ post mortem eorum deputavi ecclesiæ. Amborum verò assiduâ petitione deuicta, voluntati eorum assensum præbui, ab hac eos donatione absolui, ac pro eorum commutatione alios subternotatos cum beneficijs suis ibidem assignaui. VVolphardum scilicet & cum suo & eo quod dedit Adelgerus filia sua, vxori eius plus ij. mansis; Huczonem fratrem eius cum dimidia, Vniconem ad Seldestorff / cum ij. mansis, & terra de Seelanden / & molendino, VVendechem ad Aldendorff / cum manso, VVipertum cum dimidia, Ezzelinum de VVrmerstorff cum iij. Ezzelinum ad Mechletenheim cum dimidia Ruotpertum & Azerris ad iij. denariatas cera, Milonem Clericum cum iij. parte Ecclesiæ, Ruboldus Rode, Vulfere cum possessione suâ; Ea autem ratione dedi eos, vt ipsi & omnis successio eorum, soluant singulis annis duas denariatas cera ad Ecclesiam ipsam; Beneficia verò quæ habent, vt post mortem eorum non ad filios, aut filias, sed in census redacta, statim in vsus Deo illic seruientium transeant, hoc modo vt per singulos annos in anniuersarijs nostris de fratrum plenâ refectioe nostra augmentetur memoria & vt per circulum anni saltem solemnibus diebus ex ipso eorum exhibeatur cæna. Qui ergo ex his aliquid commutauerit vel in vsus alios quam statui transtulerit ex elemosyna mea peccatum gi ande se contraxisse nouerit, quæ causa cum ad defensores ecclesiæ peruenerit, forte Deo volente irrita erit, & ipse perpetuæ maledictioni subiacebit. Subnecto quoq; quoniam iam dictus minister meus Embricho, post aliquot annos pœnitentiæ ductus,

ductus, possessionis sua qua **Geldesdorff** dicitur, quæ am ipse & vxore eius **Douerranna**, me donante propriam habebant, post mortem eorum **S. Nicolaum** heredem instituerunt, & à **Tegenone** Abbate aliam ad **Budeltchoue** vtramq; iure precario habendam quam diu vixerint susceperunt, & mansum vnum ad **Gelpenho** de soluentem quinq; solidos, & duos castratos gallos, & modum tritici, in anniuersarijs suis singulis annis, ad refectiorem fratrum addiderunt; possessionem etiam **Ditunge** dictam, quæ data est pro anima **Henrici Comitis filij** fratris mei **Ludolphi** subiungo, monens vt ex ea fiat memoria charitati & elemosyna in eius anniuersario, mansum quoq; vnum & x iugera ad **Wisteberge** / qua **Ruotgerus** aduocatus minister patris mei, pro anima sua dedit, & xv iugera cum mansiuncula xxiiij. denariorum ad **Naperseeze** / qua vxor eius **Vazela** addidit, partemq; terra ad **Bacherendorp** quam **Chuno de Dwestirche** communem **S. Nicolao** & **S. Heriberto** obtulit, pro anima sua, cuius medietatem **Eppo de Aldendorp** ab Abbate **Ellone** prestari impetrauit sibi quam diu viueret habendam. Nulli autem heredum suorum, post mortem suam relinquendam litterulis his adicio, vt eorum omnitempore non negligatur commemoratio sui. Quæ ne posteros lateant hanc cartulam sigillo nostro insignitam fieri iussi, & testibus subscriptis corroboratam fore censui, **Henrico** Comite Palatino, **Ruotgero** aduocato, **Gerardo** Comite, **Guosvino**, **Storckero** Siccone Comite, **Ruodperro** Capellano, **Emricone**, **Eppone**, &c. Datum vij. Idus Septemb. Anno ab Incarnat. Domini **M. LIV.** Indictione vij. Regnante **Henrico III.** Romanorum Imperat. **Augusto.**

NB. Sigillū
B. Richeze.

Aliud diploma liberalitatis **B. RICHEZÆ** Reginæ.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Sicut Religiosa ac pia semper parentum sollicitudo quodam affectu dilectis filijs non solum in temporalibus ad præsens, sed etiam de mansuris providere debet in futurum: sic deuota filiorum successio rationabilia parentum Deoq; placita instituta non tantum debet inconvulsa custodire, verum ad instar seruorum fidelium sibi creditum à Domino talentum geminanda per opera misericordia & semper ad meliora proficiendo æterna retributionis premium fiducialiter expectare, Inde est quod ego **Richeza** Polonia quondam Regina, post decessum Patris mei Domini **Erenfridi** illustrissimi Comitis Palatini & Matris meæ Deo deuotissima **Mathildis**, **Brauvvilerensi** cænobio ab ipsis primum fundato paterne donationis intuitu debitam cupiens exhibere reuerentiam, possessiones ad ipsum prædium **Brauvviler** pertinentes, cum villis, agris, mansis, mancipijs, syluis, pratis, pascuis, molis, molendinis, aquis aquarumq; decursibus, questis & acquirendis, in ipso termino constitutis, **Klotena** etiam super **Mosellam** cum suis

E

appen-

appenditijs Mesenich & Nite cum omnium integritate. Sicut Pater meus ea iure proprietatis legitime & pacifice possederat, & iam dudum viuus & incoluimus pro remedio anime sue, & Matris mee defuncte, presato monasterio cum filiorum consensu libere tradiderat. Quemadmodum in Priuilegio Domini Piligrimi venerabilis Coloniensis Archiepiscopi continetur, hac inquam Deo sanctoꝝ Nicolao consignata secundum Patris mei constitutionem, non solum rata & inconuulsa custodire curauimus, verum etiam de meo Patrimonio ad huc mihi superstite, Christum faciens heredem, ob sempiternam parentum & fratrum meorum in gremio eiusdem Ecclesie sepulcorum meoꝝ memoriam D. Nicolao Presati Cœnobij Patrono arpennas xxxj. in Cloteno perpetuâ traditione adieci, mihiq; in eodem loco post decessum meum locum requietionis & sepultura destinando prouidi, si quis autem hanc mea constitutionis paginam infringere, vel ausu temerario violare presumpserit, iram Dei Omnipotentis & Beati Petri Principis Apostolorum, Sancti Nicolai & omnium Sanctorum incurrat, & nisi mature respiscat auctoritate Patris & Filij & Spiritus Sancti perpetuò anathemati subiaceat, verum ne quis huic libera mea traditioni in sua simplici veritate derogare possit, in futurum contra perfidorum Machinationes presens scriptum sigilli mei impressione munire, ac roborare curauimus testibus Idoneis, qui hac viderunt, & audierunt subternotatis. Nomina testium Henricus Comes Palatinus, Ruotgerus aduocatus, Gerhardus Comes, Gosvvinus, Storchero, Sicco Comes, Ruotpertus Capellanus, Embrico, Epopo, VViboldus, Ansfridus, Henno, data vij. Idus Septemb. Anno ab Incarnat. Domini Millesimo 51. Indictione iij. Regnante Henrico Tertio Romanorum Imperatore Augusto.

Diploma S. Annonis de liberali donatione oppidorum Salevelt & Coburg per B. Richezam Christianissimam Reginam.

IN Nomine Sancte & Indiuidue Trinitatis, Anno secundus diuinâ prestante misericordia Sancta Coloniens. Ecclesia Archiepiscopus. Consideramus ergo, quod fecit mihi Dominus magna qui potens est, anxius factus sum, pro eo quod vix inuenirem quid retribuere Domino pro omnibus qua retribuit mihi: his curis astuanti mihi diuina pietas viam aperuit qua pergens, eo quod desiderabam attingere posse speraueram, scilicet vt ampliando Ecclesiam dono Dei mihi commissam his quibus me precesserunt viris toto pœne orbe terrarum, tum sanctitate tum patrimonio, cum generis claritate conspicuis, & vt pace illorum dicam me studiosius operantem, parentibus illis factam esse, dicere non formidem. Inde occasione datâ Dominam Richezam

Regi-

Reginam super quibusdam prædijs Saleuelde videlicet & Roburgh / quatenus de his precariam consentiens, ea sancto Petro Colonia traderet, convenimus. Quod cum in aditu primo parum ad votum responderet, voluntas Dei suis ut non longo post tempore, quod querebamus prosperum ac felicem haberet exitum. Vnde notum esse volumus cunctis tam futuris quam presentibus, Domini Dei, & Sancti Petri fidelibus, qualiter Starckhare quidam vir ingenuus & Comes, miles ipsius Regine præcepto atque petitione Domina Sua Saleuelde / castellum cum omnibus & Vniuersis ad hoc pertinentibus terris ac syluis forestis atque piscationibus, pratis, pascuis, & familijs, & quicquid ipsa proprietate habere visa est exceptis seruientibus Sancto Petro Colonia ad usum Archiepiscopi Christiano Aduocato tradidit iure perpetuo possidendum: eo videlicet tenore, ut ipsius prædij vsus fructum Domina Richeza vsq; in finem vita sua teneat, ea quoque ratione ac firmissimo interdicto, ne vnquam aliquis Archiepiscoporum per concambium, vel cuiquam in beneficium dando Satesfeldt vel ad hoc pertinentia à Dominatu suo faciat alienam, nisi forè quantum nos cum eiusdem Regine consilio, pro anima nostra nec non ipsius suorūq; parentum per monasteria Coloniae distribuendum ex ipso statuerimus. Sed & decimam vestimentorum, siue cuiusq; generis pannorum, nec non & Lodicum mellis, & cera in usum Monachorum in Brunwiltre Regina disposuit; Nos quoque pro deuotione Christianissima Regine, non multa quidem à nobis querenti, quantum tamen ipsa proposuerat in precariam eius concessimus; has videlicet villas dominicatus nostri, ei tradentes vsq; in finem vita sua, cum omni vtilitate possidendas, Sedtebach / Brigenheim / Wictolo / Woffendorff / Wuoter sheim / Blasheim / Zuouero. Insuper annis singulis centum marcas argenti, de Camera nostra, qua omnia eo tempore facta sunt, ut si quis vel Rex, siue Episcopus, siue ipse ego, vel aliquis successorum meorum de his omnibus ei aliquid minuere, vel aliquo modo mutare nisi ipsa petente tentauerit, odium Dei & S. Petri incurrat, ipsaq; sit potens Saleuelde & omnia ei per continentia recipere, eisq; ut proprijs uti. Tradidit quoq; Domina Regina, imo super dictus Comes Starckhare / seruientes quos supra excepimus omni vtriusq; generis, ad hæc prædia pertinentia, præcepto atq; petitione Domine sua, ad Altare S. Petri, sub censu duorum denariorum annis singulis, quatenus ipsi & omnis posteritas eorum, sub eâ lege permaneant, quem omnes similem censum ad altare soluant. Illud quoq; firmâ ratione constituens, ut liberis ..... venatoribus siue cuiuscunq; generis hominibus adhanc donationem pertinentibus qua suis temporibus iura & optimas consuetudines habuisse probare poterint ..... Anno ab Incarnatione Domini nostri IESV Christi M.L.VII. * Indictione x.vij. Kalend Iulij. Facta est hæc traditio in

NB

Alienatio
Saleuelde
annullatur
nisi in mo-
nasteria
fiat.

* 1056.

Saluelden / secundum legem & ritum gentis illius; Cuius rei testes sunt, hi astantes quidem & videntes traditionem, Otto Comes, Dilogh / Wetego / Romo / zzo / Herman eiusq; filius Herman / & iterum Herman / Ruachart / Gerwahrdt / Adelger / & iterum Adelger / Guntbere / Kathere / Wazzo / Ruodolff / Herman / Adelhart / Adelbert / Gerber / Vstro / Helmbolt / Ruozelie / Adelech / Marlog / Duicho / Bebo / Babo / Sadelher / Starckhare. Quando Domina Regina stans in domo S. Petri traditionem hanc recognouit, & Starckhare Comes ita vt in Sal fe: dt tradidit, S. Petrum ita vestiuit. Testis est Colonienfis Clerus, & populus, tum hi quos subternotauimus, Bertholt / Sizzo, Ruozgher / Adolff / Christian / Ingram / Bering / Adelger / Durahart / Thiemar / Herman / Arnoldt / Godefrid / Vereintz / Sigebodo / Balta: re / Rug / Bogwin / Wecho / Luno / Wigman / Hermann / Herwardt / Bertholt.

Notatio.

IN descriptionem huius diplomatis mendū irrepsit, nam pro ann. 1057. legendus est annus præcedēs 1056. illo enim anno indictio decima fuit. Deinde cū aliqui ex Epitaphio B. Richeza velint fatalem ei diem, fuisse 9. vel 12. Cal. April. anni 1057. Si annus huius donationis fuisset 1057. iam post tres à morte menses donasset B. Richeza Saleueldiam & Coburgum, quod absurdum foret.

Caput Vndecimum.

B. RICHEZÆ ERGA EXTURBATORES suos, eorumq; Legatos mansuetudo, & B. Casimiri è Monachatu ad diadema reuocatio.

NONnulli rerum Polonicarum Scriptores, posteaquam miserum regni sui, exulantibus Regina & Rege filio, describere statum, Sanctissimam Matronam nostram, quasi crudeliter pasta fuerit subditorum miseris, leonino prorsus dente rodunt, ac dilacerant. Nam ita Cromerus, de legatione agens ad inquirendum a simirum adornatā ait: *Oratores delecti, primores viri ad reuocandum cum luculento viatico & amplis muneribus, publicè contributis instructi, ad Rixam in Saxoniam proficiscuntur, ei dona dant, quo in statu sit res Polona, curue ipsi veniant, supplici & mis-*

miserabili oratione exponunt. Illa implacabilis mulier aspernari preces, exprobrare eiectionem suam, insultare malis miserorum, negare filium postulat a ipsorum facturum esse, ipsorum scelere eò redactum, ut calamitatis tadio exiliq; pudore in Gallias secederet, Cluniaciq; vita monastica sese addiceret.] Hæc ille. Verùm ego potius Dugloto Nobili è Polonia viro fidem esse adhibendam cenleo, qui à Baronio sæpe laudatus refert: RICHEZAM afflicta & miseram regni Polonici vices doluisse atque misertam fuisse. Ipsam vnà commemorabo. Casimiri ex monachatu reuocationem ad regnum. Itaque Baronius ad annum 1041. ex Dugloto sic narrat: Omnibus autem in Polonico regno Rempubl per desperationem deserentibus, nihilq; salutare in commune conferentibus, patria occasum cum suo exitio propediem venturum, arcibus aut locis palustribus & inuis Procere, & Primores operiebantur. Republica Polonorum vehementi & interno & externo hoste deformatà, & ad extremam penè internecionem detrusà & depressà: cum singuli quasi quadam tempestate fuissent iactati, splendor quidam, velut è caelo dimissus pectora Primorum inspirauit. Primores enim & Barones Polonorum crebris tractatibus, exiguas eius & exangues reliquias saluare cupientes, de summa rerum & quoniam modo status prior & facies Reip. reddi posset, consultabant; & omnium quidem sententia congruebant, sine Rege & Principe, neque mala exorta depelli, neque ad debitum ordinem posse regnum reduci. In eligendo tamen & assumendo Principe, erant varij & diuersi. Quibusdam enim placebat, aut ex vicinis Principibus, aut ex propriis militibus Regem eligi. Sed hæc etiam sententia multas secum difficultates futuras & incommoda trahens, cum verendum esset, ne eligendus si de Principibus vicinis esset, principatum detrectaret: Si verò de genere proprio, ne in contemptum fastidiumq; veniret, ominabantur. Aliis placebat, exputum & in exilium missum hered. in & filium Regium Casimirum quarere, & omnibus modis ad regni reducere regimen, quo viuente certissimum esset, quemlibet iustum & prudentem Principem, Regnum Polonia & lacerum & deforme abnuaturum, neque parui pendendam prolem Regiam, cui hereditas & successio debebatur, sed immo autam sperandam in Casimiro indolem, neque alium extare Principem, qui Reip. Regni Polonia equè possit & abrogare deformitates & instaurare ruinas. Iniquum in super esse, Boleslai Magni primi Polonorum Regis beneficia, & in patriam & in se praestita, oblitum iri; nepotemq; suum eo regno priuari, cuius ille virtutis sua excellentiâ primus diadema meruit. Hæc sententia cum ab omnibus collaudata & accepta foret, decernentibus iudicantibusq; singulis Proceribus, Regionem Polonorum suam dignitatem suamq; statum, nisi Rege Casimiro recuperato, recuperare & tenere non posse. Post multos itaque tractatus, post varias iactationes, simulhates & tumultus,

Calūnia in
B. Richezā.Refutatio
calumniæ.

finem ad hunc modum disidiis placuit ponere, modumq; statuere odii, solueq; Casimirus dignus visus est, cui Regnum legali communi voto eligendi deferrent. Quem Deus Omnipotens in sua indignationis nubilo, misericordia sua non oblitus, quasi scintillam modicam pro Polonorum restauratione gloria voluit conseruare. Pontificibus interim & Palatinis, ex quibus maximè ecclesiastico scilicet & seculari statu vniuersum corpus Consilij apud Polonos ad promouendam Rempubl. concinnatur; nonnullisq; aliis Baronibus paucis tamen admodum in Gnesnensem Metropolim iterum conuenientibus, Stephanus Gnesnensis Archiepiscopus, de CASIMIRO deligendo sententiam dixit, quem omnes sunt tacite secuti: Nuncij post hæc ad querendum CASIMIRVM designantur, & mittuntur mandato & auctoritate, instructioneq; fulciti, vt pro illius reductione queque etiam difficilia subeant, cum in eo vnico, vnica spes miserabilis patria consistat. Nuncij autem Polonorum publica executuri mandata, arreptoq; itinere, primò ad Alemanniam diuertunt, & RICHSEHAM Polonia Reginam, Mieslai olim Polonie Regis relictam, in Brunfwich degentem offendunt, cui cladum & malorum, quibus Polonia regnum pressum erat, magnitudinem, quam & ipsa ex rumoribus intelligebat, exponunt; rogantq; vt vbi terrarum & gentium filium suum Casimirum inuenire possint, eis fideliter nunciet & declaret; Regina autem RICHSEHA, etsi suas filij sui propter exilium illatum iniurias vltas esse gaudebat; calamitatum tamen multitudo, etiam muliebrem affectum superabat, propter quod Regno Polonia, tam miserabili & afflictio non poterat non compati, spiritusq; compassionis impulsus, viuere quidem filium Casimirum, sed in religionem sacram S. Benedicti transisse, & monachali habitu & statu in Cluniacensi Monasterio in Gallis sito, perseverantem, Regni terreni cupiditate distrahi non posse, & spe conceptâ Legatos frustrandos esse. Terruisset delatio hæc quantumcumque constantes viros; Legati tamen Polonorum, nihil eis quâ Regina pro indifficultando & succidendo eorum itinere dicebantur percussi, honorata Regina RICHEZA, de iis qua secum ferebant muneribus, in Gallias profecti, Cluniacum tandem perueniunt, & Ducem suum CASIMIRVM monachali habitu vestitum, recognoscunt, obortoq; lachrymarum imbre, certatim in eius ruunt amplexus, felices se ac beatos astruunt, qui Principem tanto labore questum, viuum & incolumem repererint. Ad quem petita audientia & de consensu Abbatis Cluniacensis obtento (is erat Magnus ille Odilo, sanctitate precipuus) verba faciunt: Omnium, inquit, Pontificum, Procerum & Nobilium Regni Polonia nomine ad te venimus, Princeps Clarissime oratum, qui solum Regnum nostrum in d tuum labefactatum at tollere, & decerptum reintegrare tueriq; emixè & egregiè potes, si ad Regnum Polonia te per nos reduci, & illius successionem paterna scepra tibi debi-

Legati Poloni ad B. Richezam veniunt.

B. Richeza cõpatitur Polonis.

Poloni B. Richezam muneribus afficiunt.

Poloni B. Richezæ filium Monachum reperiunt.

S. Odilo obiit 1048. Cal. Iã.

Oratio Polonorum ad Monachum Regem.

debita regere velis, neq; preces nostras, & totius patriæ, neq; labores nostros, qui te per varias regiones, nationes & populos, discurrendo quasiuimus, despectum iri sinas: Veni igitur seditiones sedaturus Polonicas & intestinas, eradicatorus illorum discordias, hostes abacturus ab eorum faucibus, & Regni tui erepturus reliquias: & alia pleraq; his addidere, qua vel truculentum Scytham quempiam ad commiserationem mouere potuissent. Quibus subiicit Author: Recognoscit CASIMIRVS Dux Regni sui Proceres, & de illorum aduentu iubilo immenso iucundatur & exultat, quid tamen agat, quem affectum, quem vultum Legatis & Proceribus Polonia, quorum aduentus causam ipsis prodentibus habebat non ignotam, exhibeat, penitus ignorat. Iam enim regulam B Benedicti professus erat, & Diaconatus gradum susceperat, alieniq; iuris & arbitrij factus, etiam communionem conuersationemq; cum Legatis, non nisi Abbate permittente, nedum regressionem in seculum nouerat sibi professionis virtute interdictam: Quæ cum Legati Polonorum Duce eorum Casimiro referente didicissent, Abbatem Cluniacensem conueniunt, congruisq; muneribus ipsi presentatis, cur & vnde venerunt, exponunt, petuntq; ob necessitates ingruentes reddi sibi suum Regem, Regni legitimum successorem. Abbas autem Cluniacensis vir ipse eruditus & industrius, prudentum & expertorum virorum communicato consilio, Polonorum Legatis respondet, se quidem ad gerendum petitioni & requisitioni eorum morem è compassione singulari, vt calamitates Polonici Regni depelli & sanari possint, beneuolunt atque prouum esse, non tamen sua potestatis fore, vt & Monachum & Diaconum è religione professâ emancipet, & in terreni Regni regimine prauaricato profectibus sua tenore succedere permittat. Proinde supremum in terris tribunal, supremamq; potestatem, Sedem videlicet Apostolicam Romanam, & Vicarium Christi adirent, & necessitate publicâ Poloniæ Regni eiusq; conditione & statu summo Pontifici declarato, Principem Casimirum reddi poscerent, eâ benignitate summum Pontificem praditum esse, vt afflictorum & calamitosorum precibus non possit non moueri, & Regno cui suapte debetur miseratio, propitiationem non prestare non posse, sine verò Apostolicis mandatis, in remittendo absoluendoq; Monacho, quam grauissimè pro salute publicâ pariturum. Cluniacensis Abbatis responso accepto, Polonorum Legati, etsi illos non mediocri haberet molestia & amaritudo, quod Principem suum regulari professione, & Diaconatus officio intelligerent irretitum, duplicemq; illum nodum non sine plurimorum laborum & difficultatum interpositione soluendum: omnia tamen, etiam extrema se deuouent perpeffuros, dummodo salutem miserabili & afflictâ patriæ referre possint. Ex Cluniaco itaque facto discessu, rectori quo possunt itinere Romam tendunt, quo cum incolumes peruenissent, à Benedicto Papa nono benignam audientiam sortiti, quibus bellis, quibus cadibus & spoliis Regnum Polonia, tum ab externis, tum

Rex Casimirus Monachus Diaconus. Poloni ab Abbate petunt dimittere Regem Monachum, Abbas Polonos ad Papam remittit.

Poloni pro Rege Monacho dimittendo à pro-Papâ ad eum

Oratio Polonorum ad Papam.

à propriis, propter carentiam & exulationem stirpis Regia, vsque ad internecionem confectum sit; quibus quoque ex causis restitutio Principis eorum Casimiri, per Cluniacensem Abbatem negata sit, declarant. Atque demum Pontificem his compellant verbis: Ex te, Sanctissime Pater, nostra & totius Regni Polonici salus & restauratio pendet, tu solus patria nostra potes sanare discrimen, tu bellicum furorem inhibere, te patria nostra inuocat, te intuetur, ad te fiducialibus precibus recurrit, tua maxime interest, facili auctoritate & decreto ei prestare gloriam & quietem, salutem & integritatem, per te regionum nostrarum sanari debent vulnera, quibus prater te nemo mederi potest, vt Respublica Regni nostri Polonici, seu a discordia miserabiliter prolapsa, in prosperitatem pristinam pace confecta, vigoreq; resumpto, diuinitate propitiâ, consurgat. Maturato opus est ni cito succursum fuerit de capite, de fortunis infontium, de totius in super corpore Regni actum esse.

Nec semel Papam & Cardinales petuisse contenti, frequentius petere & instare perseverabant, rogantes ne se frustratos spe abire post tantos labores fatigationesq; triste responsum in patriam referre paterentur. Compateretur summus Pontifex, benignitate paternâ, Polonorum Regno miserabilibus cladibus obruto, non aliam habenti fiduciam, quam si esset sine capite truncum corpus, sine oculis frons & facies tenebrosa. Legatione Polonorum Benedictus nonus auditâ, quid factò opus foret, aliquanto tempore cum Cardinalium Collegio caterisq; timoratis viris & iuris peritis deliberat.

Magnè difficultates in dimittendo Rege Monacho & Diacono.

Res enim vt supplicatio noua, & sine exemplo ad se delata, non parum in vtramque partem difficultatis & periculi secum trahens, alta indagine & deliberatione, vt dirigeretur, summum Pontificem impellebat. Nam ex Monacho Diaconoq; Laicum efficere, solemne religionis & continentie votum, transgressionis in diuinam legem facinus ingens censebatur, & laboranti afflictioq; Regno non prouidere, erat specimen patenti crudelitatis, qua à Sede Apostolica, benignam se omnium Matrem vocitante, longè abesse debet. Muebant autem tanta Sanctitatis virum facies miseranda Legatorum, vilis & obsoletus habitus, vultus supplices, demissa supercilia, & verborum humilitas. Intelligebatq; vir Apostolicus, propter defectum Regalis regiminis multas Polonis iacturas accidisse, vrpote militum dissensionem, populi concussionem Regni depredationem, fidei subuersionem, Episcoporum & Sacerdotum indignam oppressionem, virginum deflorationem, & coniugalis pudicitia contaminationem. Itaque post varios tractatus & concertationes hac in re habitas, dum plures via Polonorum Legatis à summo Pontifice proposita, vel vt dura & intolerabiles repudiarentur. Ea tantum à summo Pontifice decreta, & à Polonorum Legatis recepta est. Et tunc demum summus Pontifex Legatorum precibus annuit, & Casimirum illis precariò Regem dedit, vxorem illi ducere, & filios procreare concessit.

Dispensatio Apostolica cum Rege Monacho & Diacono.

Dona

Dona tamen Apostolica, exempla non habentia, nec vnquam alicui persona, eue
 regioni concessa, rata esse decernit, si illa lex à Polonorum Legatis suscipienda, & per-
 petuò seruanda promittatur. Princeps Polonia Casimirus dispensante summo Ponti-
 fice, Monasterio Cluniacensi exeat, habitusq; regula, & gradu Diaconatus abdicatus,
 solutus & liber, paternum & auitum regnum instauraturus, illud resumat, nu-
 bendi & in spem Polonia Regni successores generandi habens potestatem: Sed tum
 Polonorum regiones, ac regnum in signum præstiti, per Apostolicam Sedem, acceptiq;
 in magno necessitatis sua articulo, beneficij, B. Petro & successoribus Romano Pon-
 tificibus de quolibet capite nobilium (capitibus circum scriptis) vsualem nummum
 annis singulis soluere, cesariem capitis & comam, barbaro more non nutrire,
 sed auribus patentibus, instar Religiosorum Latinorum, consuratum caput,
 gestare, & in præcipuis Christi, & Virginis Mariae Matris eius, festiuitatibus,
 panno linteo albo, in stola modum dependente, ceruicem exornare, perpetuò sit
 astrictum. Vt his tribus signis ex Monacho, & ex Diacono, Apostolica conces-
 sione & benignitate, cum aliter concretum periculum dispelli non possit, Polonus
 Regem sibi creatum, & redditum recognoscens, tam in Deum, quam religionem
 Christi, sit grator, atque deuotior. Ita eum planè veluti aucto fœnore, vt pro vno si-
 bi oppignorato votis solemnibus Monacho, eum cum reddit Ecclesia Polonos oēs qua-
 dammodo tonsura Monachos (quoad fieri lisuit) habitus schemate solemnibus die-
 bus religiosos præferentes, & annui pensitatione tributi perpetuò obligauerit.
 Quo cum nobiles omnes pariter astricti tradat Longinus, miramur quomodo
 Chromerus eâ tributi pensitatione, minime deuinctos fuisse dicat, Nobiles, neque
 Clericos sacris addictos; Ritum autem illum, vt cum sanctum Euangelium in sacris
 Missarum solemnibus inchoatur, Poloni gladium stringerent, ac mediotenus
 euaginarent, in signum prompti animi, in defensionem Euangelij, etiamsi opus sit
 armis, iam à tempore Miecislai Polonorum Regis inoleuisse Chromerus tradit;
 seruauit ista omnia populus sui natura, religionis custos, veritatis cultor & aman-
 tissimus aqvi. Quomodo autem his acceptis à Sede Apostolica perpetuò conseruan-
 dis decretis, Cluniacum sint reuersi Legati, literisq; Pontificiis patefactis, recepe-
 rint suum Principem, eumq; reducerint in Poloniam, à quo profligatis sceleratis,
 ipsum Regnum fuerit in statum optimum reuocatum, & quomodo ad debellandos
 hostes affuerit ei diuinum auxilium, Angelico ministerio exhibitum, idem auctor
 pluribus narrat; sed hac nobis satis ad institutum, quomodo insuper in gratiarum
 actionem Monasteria extruxerit, ad quæ habitanda suos in Gallis vocauit Clunia-
 senses, idem Author inferius scribit.] Hucusque Baronius,
 & quem affert Longinus.

Conditio-
 nes Apo-
 stolicæ dispen-
 sationis.

Caput Duodecimum.

DE MORTE ET SEPULTURA B. RICHEZÆ.

CLuniaco igitur discedens CASIMIRVS, vnà cum Polonorum Legatis, Matrem suam B. RICHEZAM Brunopoli (aliis in *Ca. lesfeld*) inuisit, à qua pretiosis locupletatus donis, & egregiâ Alemanorum equitum cateruâ stipatus, instructus viatico, recto itinere ad Henricum III. Imperatorem in B. Swiperti *Werda* (nunc *Cæsaris-Insulam* dicimus) commorantem contendit, indeq; in Poloniam profectus. Ipsiùs verò Parens B. RICHEZA cum reliquum vitæ suæ, & habitu decorasset religioso, plurimum vtens familiariter sacris Antistitibus, Pelegrino potissimum, Hermanno fratre suo, S. Annone Archiepiscopis Colonienfibus, & B. Leone summo Pontifice, vt ex archiuis insinuauit, & sacris ornasset largitionibus, ac complura excitasset templa, Anno Dñicæ Incarnationis millesimo sexagesimo tertio, die 21. (alias 1057. die 24.) Martij in *Salesfeld* Saxoniz oppido sanctè obdormiuit in Dño; ipsius reliquias S. Año Archiëps Colonienfis Colonia transtulit, cum hac ad caput ipsius & in plumbo incisa inscriptione:

Mors B.
Richeza.

Epitaphiũ
B. Richeza

* Aliis 12.
Cal. April.

*F. Sancto
Petro vel*

Anno Dominicæ Incarnationis millesimo LVII. (MLXIII.) secundo Idus Aprilis Richeza Regina, ab Annone secundo, Sedis huius venerabili Archiepiscopo, atque præsentis Ecclesiæ Fundatore, cum ingenti totius Cleri & populi frequentia honorificè sepulta est, & per ipsum inducta Pontificem duobus ornatissimis prædiis sibi precario collatis. Nono * Kalendas Aprilis obiit.

Epitaphium hoc aliter ab aliis scio lectum, atq; ex diuersa ratione computandi & æra diuersa M. S. & archiui *Brawile* ense ab illo, seu potius ab illius aliorum lectione discordare, & ann. 1063. fatalè B. Richezæ Reg. assignare. In plũbo verò fatalis quoq; diei nota ferè oculos fugit, deinde vbi lego *sibi precario*, duæ hęc literę S. P. habentur, quę etiam *sibi Pontifici vel sepultura perpetuè* explicari possunt, & alias interpretationes admittunt.

Caput XIII.

DE EXORTA LITE PROPTER B. RICHEZÆ
corpus, & quosdam census loco sepulturæ relictos.

IN historia nostræ capite 2. ex veteris Bravilerensis Abbatiæ archiuo
Innueram, B. Richezam delegisse sibi tumulum in Monasterio Bra-
wilerensi. Verum ab obitu ipsius, acris Monachos inter & S. Annonem
cepta est cōtentio. Monachi enim piæ Matronæ desiderio satisfacturi,
exuuias apud se tumulandas afferebant: At Annonis Colonienſium
Archiepiscopi inclinatio ad Ecclesiã B. M. V. ad Gradus ferebatur, vt
eam sacro hoc pignore honoraret. Atque ex hac controuersia aliæ de-
mum pullularunt lites, de quibus vita B. Wolphelmi Bravilerensis,
septimo & octauo capitibus, apud Surium 22. Aprilis, prolixissime au-
tem in M. S. vita Fundatorum Bravilerensium. Quæ quidem si huc
transcribamus, ne quis B. Annonis honorem vocet in dubium, aman-
damus lectorem ad Cæsarij Heisterbacensis libri octauo de illustribus
miraculis caput 69. Vt tamen nostra tempestate, Ecclesiarum Præpo-
siti exemplum habeant, quanta ipsis pro domus Dei sit certandum li-
bertate, Emunctores verò & inuatores bonorum Ecclesiasticorum
vt videant, quod sæpe posteritatis iudicium sibi timendum sit, li-
bet eam manuscripti relationem hic inserere: Anno, inquit, donat Año
Dominica Incarnationis millesimo quinquagesimo sexto, defuncto pio Archipræsule
Hermanno, successit ei in Episcopatum, vir venerabilis Anno, qui quamuis
sanctæ Religionis approbatus cultor fuisset, interdum tamen proprii plus arbitra-
tus, ... tenax . . . . . quod sentiens Richeza Re-
gina, habito prudentum apud se consilio ratum duxit esse, Pontificem beneficiis pla-
care, Veniensq; ad eum in Insulam S. Syriberti commorantem cum Imperatore, S.
Petro Salefeld & Eoburg / S. Nicolao verò Clotteno, per manum Mundibordis
sui Henrici Comitis Palatini de placito sibi ad vitam vsufructuario sub solempni dedit
traditione Vbi mox Archiantistes eodem animi voto, eademq; sententia qua S. Petro
& sibi Salefeld & Eoburg / Clotteno S. Nicolao & Abbati Tegenoni, qui præ-
sens erat, vt ipse Imperator sub diuo hoc agi iustum fore dicebat, banno suo, terribili
sub anathemate . . . . . earundem rerum perpetuo possidenda confir-
mabat; . . . . . Anno autem post hoc millesimo
sexagesimo primo, cum iam perfectum esset in Bravilere Monasterium, idem Re-
uerendissimus Archipræsul Anno quod sui erat officij expleturus, cum Egilberto Min-
denſi B. Richezæ

B. Richeza *de* Episcopo eo veniens & sub veneratione sacerdotum Confessorum Christi, pari-
 terq. pontificum, Nicolai atque Medardi, eiusdem Monasterij dedicationem tertio-
 Calend. Nouemb. consummavit, & ita vt erat sacerdos talibus indumentis insularis,
 aliud con-lesum restor, Cloteno specialiter, & reliqua generaliter pradia, sacro illi collata loco,
 struxit Mo-banno suo secundâ vice confirmavit Constructum est & aliud ex eiusdem gloriosis-
 nast. S. Kyli sine femina atque Regina sumptibus, Monasterium, per Adalberonem VVittenbur-
 ani pVirtz gensen Episcopum, in loco vbi S. Kyliani. sociorumq. eius sacrum extat martyrium,
 burg. Epim. vt pote cuius Episcopium ex eius numerosa familiarum clientela cum omnibus qua ad
 * alias 1075 oppidum Saltho pertinent, regia prorsus munificentia aduictum est, verum non
 9. Cal. Apr. multo post anno scilicet Dominice incarnationis millesimo sexagesimo tertio, 12 Ka-
 Bravvile- lend. Aprilis * apud Salsfeld ipsa de-functa est, corpus vero eius religioso tantaq.
 renses pri-femine congruo apparatu Colon. delatum est, ibidem Archipontifice insistente
 vantur cor-in Ecclesiam S. Mariae qua est ad Gradus, humatum est: Hac ex occasione. . .
 pore B. Ri- . . . . . excepto quinque librarum censu, . . . Sacer Bravvilerensis locus,
 cheza Fun- non solum Fundatricis suae corpore, sed & Cloteno priuatus est Super
 daticis. quare, ex industria Abbatis & Fratrum formata, in persona S. Nicolai,
 S. Anno epistola, sibiq. in presentia reliquorum etiam Episcoporum missa, correptus est.
 Cloteno Cuius hoc exemplar est:
 excipit. Nicolaus Dei Gratia Murrhensium Archiepiscopus Annoni fratri &c..
 Sub noieS. Miror paternitatem tuam, propter quosdam impios, infidos ac. adulatoris in me
 Nicolai ad nescio ob quam causam mei. sic grauiter exarsisse, ...
 restitutione Quanto igitur excellentiorem locum tenes inter homines, tanto aspectui omnium patet,
 epistolâ & ideo non solum reprobabile sed etiam quoduis vel quod. agis debet esse lauda-
 monetur bile. Sciat autem fraternitas tua, quia fratres, qui sunt in meo Monasterio, non
 S. Anno. sicut tibi dictum est opibus abundant, sed multa eos sapissime constringit egestas
 predium autem Bravvile quod Mathildis Deo dilecta à marito sumpsit in do-
 Bra wilerē. te, illud eos enutrit in pane ceruisia, sagina, & legumine, nam cetera pradia qua
 fes erāt ma-supersunt, nec vno quidem mense possunt panem sufficere, vini autem tanta co-
 le delati a-pia est eis, vt si nimia abundantia orbem terrarum repleuerit, pro miraculo sit,
 pud S. An-si vltra 3 carratas meruerint, ha sunt opes nimia, quibus dicuntur fratres mei
 nonem. superabundare. His igitur prelibatis rogo tuam dilectionem per illam qua in-
 Fest rer Deum & homines charitatem, ... qua hereditario iure mihi relicta sunt
 restituere, ne ad communem Iudicem clamor meus veniat. . . . .
 Otto Capell. Sed mirum dictu, ... Capellanus eiusdem RICHEZAE
 B. Rich. quod Regina, Otto nomine, iustas sua luit pœnas perfidia, ... siquidem
 per sublatariū idem ille Otto ab eadem venerabili Regina in mandatum acceperat, vt venerationem
 reliquiarū doctas Sanctorum reliquias, quas in serinio decenter ornato condiderat, post mortem
 nationē me- suam

suam Brunwiltre deferret, sed ille cœcus auaritiâ, earum pretio pactus prepositus vitus esset pra-
ram . . . mox, vt in Saxoniâ ad sua cum Archiepiscopo reuertitur, quadam in sylua positura gra-
ictu fulminis tactus, ab equo cui insederat, præceps agitur, tanta autem inuendatio inter punitur.
pluuiâ tonitruum est subsecuta, vt ex eius effusione valida, attriti corporis cinere
cum arena inuoluto, sola tantum ipsius dextra manus integra sit reperta. Nihilomi- S. Anno me
nus vero successor Abbatis Tegenonis, Dominus V Volphelmus, . . . parum proficiens ditatur resti-
tutionem)

Quæ sequuntur, ex manuscripta vita S. Wolphelmi, liber inferere. Clottensis
Post aliquot tempus Archiepiscopus Anno incidit in grauem infirmitatem, cuius Clottensis
incommoda dum vehementer anxietur, & moris articulus imminere cœpisset, municipij.
venerabilis Abbas noster V Volphelmus, visendi eum gratia adiens, & inter cetera
consolationis verba, huius rei mentionem ingerens, monuit eum piâ sollicitudine, . . .
addens nisi per emendationem mutaret commissum perniciosum,
anima imminere periculum, cuius ille vt erat mentis ingenua, benigne suscepta ad-
monitione sciens eum virum iustum, & sanctum humiliter quidem eius se commē-
dabat orationi. spondens in proximo, aut idem bonum redditurum, aut aliud reci-
procâ vicissitudine pro eodem restitutum. His exhilaratus promissionibus, gau-
dens remeât ad propria, Domini seruus noster Abbas V Volphelmus sed pro dolor, . . . Clotteno
immatura morte præuentus obiit. . .] Hactenus Mica vita S. Wolphelmi, recupera-
quæ sequuntur, Mica vita Fundatorum Bravilerensium continuat: tur, sub Re-
Eo defuncto regiam presentiam, plurimo labore sui, suorūq., super hoc negotio ge Henrico
ollucitabat, deniq., tam disupto labore institit, donec Rege Henrico Imperante, præ- & admini-
ipud tamen pio Palatino comite Hermanno sibi per omnia fideliter admimiculante, culo Her-
carmutente vero superdicti Archipontificis successore, Hildolpho, Clotteno recepit, manni Pa-
& exacto ab Incolis fidei iuramento, in vsum propria possessionis redegit, cuius cum latini.
fidei virtute qualis habita esset animi constantia, in quadam eius manifestè contine- Hildholp
tur epistola, cuius hæc forma est. successor
S. Annon.
Epistola S.
Wolphel-
mi ad Hen-
ricum Re-
gem.

Domino Henrico Augustorum sangui-
ne, Dei gratia, Romanorum Regi, Wol-
phelmus, cum omni Bravilerensium con-
gregatione,

Fidem, cum intentissima precum deuotione, misericordia vestra genibus pro-
uoluiti. Quod cōquesti sumus, iterum conquerimur, quia pro iustificatione, quam no-
bis fieri præcepistis frustra clamantes tedijs atterimur. Est autem querimonia nostra
super quodam pradio, quod Clotteno dictum B. Nicolao quando puer fuistis, immo
quia fuistis, est ablatum, quod quia tunc vestra non prohibuit infirmitas puerilis, a-
spiret

Miracula a
pud sepult.
S. Annon.]

Henricus
Imperator
pater Hen-
rici,

spiret Dominus vt modo corrigat auctoritas virilis, nullumq; patiatur ecclesiasti-
cam censuram infirmare, quamuis etiam dicatur miraculis coruscare. Nam cum
sint dua natiuitates miraculis coruscantium, vetus Adam, & nouus, boni maliq; li-
te gereret, inter se compugnantium, ac ex bono quidem eorum statuit nos Dominus
Deus informari, malum vero vel in B. Petro, presertim quod Christum negauit, non
debemus imitari, cur enim egressus fleuit amare, si non malum fuit Dominum suum
negare. Ex his ergo bona eorum, non mala imitari nos debere intelligitur, & mox in
eisdem miracula qua faciunt ob ea tantum qua imitatione digna sunt, fieri colligi-
tur; quod si miracula eorum nulla mala struunt, nec ecclesiasticam censuram, quod
ceteris malis aliquanto grauius est, destruunt, ergo ne miracula qua fieri dicuntur,
ad sepulturam Domini nostri Archiepisc. Annonis, nostram querelam apud Vestram
Clementiam videatur impedire. Qualiter Imperator Augustus pater vester Henricus,
pro nobis agat, dignetur Vestra Serenitas audire, nam in charta quam nobis fieri
iussit, de Domino nostro Archiepiscopo Hermanno, & suis sororibus, ita loquens: No-
stram, inquit, adiuere Clementiam rogantes, vt eam loco Brunwiltre nominato,
libertatis statueremus gratiam, quatenus ab omnium presentium & futurorum, ta
Pontificum quam Regum seu Imperatorum, liber dominatu latius tam pro nobis &
quam pro ipsorum salute vacaret; & post pauca.

Hanc etiam petitionem iustam, ac piam agnoscentes, voluntati eorum prabui-
mus assensum, loco illi Brunwiltre nominato libertatem statuentes, atq; vt rata &
inconuulsa maneat in perpetuum, cartam hac libertatis conscribi, manuq; propria
& roborantes, sigilli nostri impressione, iussimus insigniri: quam si quis infringere &
auerit, ad primum iram Dei, Sanctiq; Petri, simulq; omnium Sanctorum incur-
tat; Sciatq; se compositorium auri purissimi libras centum nostra camera medietate,
Archiepiscopo alteram medietate. Ecce si munera desideratis, Vos & Dominus
noster Archiepiscopus Coloniensis sine peccato, Caesaris edictum veriusq; cameram
ponderibus onerat immensis: si tamen iustificetur vnde nobis causa mouetur ...

Controuersiam haectenus enarratam, anno Domini Millesimo
nonagesimo, composuit hisce tabulis, Hermannus Tertius Archie-
piscopus Coloniensis.

In nomine Sanctissima & Indiuinae Trinitatis. Notum sit omnibus fidelibus
in Christo, ta futuris quam presentibus, qualiter ego Hermannus III. licet peccator,
Coloniens. Archiepisc. desiderio desiderans, pro humana fragilitatis possibilitate, ini-
quitatum molimina, controuersiarumq; litigia, ex vniuersis Episcopatus nostri ter-
minis procul eliminare, statuimus, decreuimus, odibilem discordiam, diuinamq;
concertationem, qua inter duas, e nostro Praesulatu, congregationes, videlicet Canoni-
cos de Monast. S. Maria, quod est in Gradibus, & Monachos de Brunwiltre diu ...
dura-

duravit, pace sequenti finit; nam cum ob prædium quod RICHEZA Regina in Clotteno habuerat, & Ecclesia qua in Bravilie in honore S. Nicolai fundata est, tradiderat, sed Dominus ac prædecessor noster Anno Archiepisc. ad præfatam S. Maria Basilicam, postea contulerat, ex utrisq; querimoniarum, crebrius infestarentur, molestijs prudenti priorum, ac familiarium nostrorum consilio, nec non triusq; cōgregationis precatam deuoto, ac assensu voluntario, deliberauimus, quatenus præfati monachi Clotteno absq; iniuria contradictionis retinerent, & Canonice S. Maria bona qua in Bocklebach habuerant & Reigemage dimidiam arripennam, & mansum, quinq; solidos persoluentem, & in Euredale 18. Sols. & in Eitgritche vniuersa qua prius habuerant, tam in agris, quam in aruis in vineis ac mancipijs, omnibusq; prorsus appenditijs, nec non in Sigentell 4. arripennas redderēt, vnde auctoritate patris, & filij, & Spiritus S. sub interpositione perpetui anathematis, & diuine vltionis animaduersione præcipimus, asserimus, quatenus hæc Pontificalis nostræ sententiæ decreta, perenniter statuta, inuiolatq; obseruentur tenacimemoria. Si quis ergo ausu temerario, huius nostri decreti, instinctu diabolico, corruptor violētus, existere molitus fuerit seu præsumpserit, perpetuā anathematis execratione se exauctoratum intelligat, & æterna damnationis incendia, nisi respiscendo infesti sceleris machinamēta correxerit, nequaquam euadat. Vt autem totius contradictionis, etiam benignitatis plenā stipulatione extirparemus offendicula, hanc paginam priuilegij inde conscribi, proprijsq; sigilli impressione insigniri mandauimus. Testes quoq; procurauimus adhibere, quorum hæc sunt nomina: Ioannes Spirēsis Episc. Hermannus Præpositus S. Petri, Gerhard Decanus, Arnold Præpositus, Rudbert Præpositus, Johann Præpositus, Diederich Præpositus, Hezil Præpositus, Volfhelm Abbas, Hermanuus Abbas, Isaac Abbas, Hartman Abbas: Laici Steph. Comes Gerhardt in Hochstade / Arnold: Præfētus vrbis, Adelbrech de Saffenberge / Adolff de Monte, Adelbert de Duna, Suitger ministerialis Linest, Sigeboldt, Reginnold, Ottvvin, Arnold, Meginzhe, Tizelin. Facta sunt hæc in Colonia Anno Dominice Incarnationis Millesimo nonagesimo Indictione 13.

Caput Decimumquartum.

TESTIMONIA DE BEATITATE RICHEZÆ.

Colophonē operi addant haud pauca de B. Richezæ sanctitate te- Vita S.
 Cōstmonia, atq; monumēta à maiorib. nostris accepta Cōradus im- Wolphel-
 primis Monachus Bravil in vita B. Wolfhelmi, quā circa ann. 1094. mi de B. Ri-
 scripsit ita loquitur; Dñā Richezā cuius Genitores Bravil à Fūdamentis extru- cheza.
 xerunt cōnobiū, Fidei ac deuotionis eorum emulatrix existens, terrenarū possessio-
 num suarum, Ecclesijs Dei fecit heredes, vt regni celestis ipsa compos effici mereretur.
 & hæc

martyrologium Mola- & hares Deinde martyrologiū Vsuardi, ex additione Ioannis Molari,
 ni de B. Ri- 13. Cal. April. die 20. Martij, de eadē inquit, Colonia ad Gradus obitus Rixa
 cheza. Regina, neptis S. Annonis Episcopi, cuius nō canonizata corpus patet in magnis festis.
 Cratepo- Cū quo conspirat & Petrus Cratepolius, ex ordine S. Francisci Minor.
 lius ~~de B.~~ Rixa, inquit, Regina . . . . . consanguinea S. Annonis Episcopi: Colon. Colonia
~~de B.~~ ad Gradus Mariae requiescit. De cuius Canonizatione non constat; Illud tamen
 Richezâ. obseruandū est, labi hic nonnihil Cratepolium, dum in catalogo San-
 ctorum tradit, illā Vngariæ fuisse Reginam; atq; peius hallu- inatur in
 Sacrarium annalibus, vbi agit de S. Annonis morte. Item in Hermanno III. S. An-
 Agrippinē- nonis Successore, vult eam vxorem, fuisse Lotharij Augusti, & Her-
 se de B. Ri- manni III. sororem, cum Hermanni II. soror fuerit, ac ante Herman-
 cheza. num III. tempore B. Annonis sit defuncta. Deniq; prioribus familia
 NouusCa- traduntur, in Sacratio Agrippinensi folio 75. his verbis.
 talogus SS. In septima collegiata Ecclesia, ad Gradus B. M. V. ante chorū, in eleuato
 de B. Rich. Mausoleo, sepulta iacet Dña Rixa Regina . . . . . S. Annonis Episcopi Colon. neptis,
 Monumen- Philippus Ferrarius Alexandrinus, ordinis seruorum B. M. V. in nouo
 ta in testi- Catalogo Sanctorum, qui in Romano martyrologio non habentur
 moniū san- hæc tradit: 13. Cal. April. Colon. Agripp. B. Rixa Regina.
 ctitatis B. Prioribus testimonijs, nonnulla placet à maiorib; nostris excitata
 Richezæ. subijcere monumēta, ex quibus colligamus, quā ipsi maiores nostri, de
 B. Richezæ sanctitate posteritati reliquerint existimationē. Principem
 inter ea omnia locū obtinet Mausoleū, in quo sacre ipsius exuuiæ sunt
 reconditæ à B. Annone Archiepisc. in media ad B. M. V. Gradus Co-
 loniæ Ecclesiâ, ædificatū: Quadratum illud è saxo Drachenseltzico elab-
 oratū, 4. pedum altitudine è terrâ assurgit, ac 7. pedes longū, latumq;
 duos, ferreis circumdatur clatris: Ad quatuor angulos totidem ænea
 candelabra eminent, Laterum porro intercolumnia duodecim co-
 ronant Apostoli pictoris manu expressi. In frontispicio orientali
 B. Richeza nostra Regina Polonorū & frater illius
 Hermannus pius Archiepiscopus Coloni-
 ensis, radijs circumfusi Diuinis, conspiciuntur; ac demum in
 facie vltima, & auersa, occidentē versus, angelica ad Deiparā saluatio
 exprimitur. Ipse sarcophagus duobus clauditur opericulis, altero fer-
 reo, altero quercino, vtriusq; tamen perforato ore, ad excipiendā Pio-
 rum
 rum

rū hominum stipē. In solemnib. olim ferijs ligneū amouebatur operculū, estq; id, quod Auctores supra citati dixere, *corpus patere in magnis festis.* Et licet hodie non ostendatur, ego tamen anno supra 1633. cū ad historiæ veteris notitiā, curiosius, sacra Colon. monumenta per-lustrarē, obtinui; vt sepulchrum B Richez Reg. Pol. 12. Apr die, in Ec-clesia B. M. V. ad Gradus, præsentib. R. mo D. Ottone Gereone, Archi-pisc. Cyrenensi, Ecclesiæ Decano, & Io: Nevvman, ac Ioann. Richart. Canonicis, aperiretur, quo mihi liceret ossa sacra accuratius scrutari. Deprehendi ergo, ea sine ordine dispersa, ac gossipio inuoluta, tege-bantur ipsa stragulo serico, sicut & bysso vestiebatur tūba lignea, mar-moreo inclusa Mausolæo: Caput reticulo aureo astrictum, incumben-tar puluinari, sub quo latebat plumbea lamina, cui in sculptum erat, quod supra retuli Epitaphium: Caput deniq; pretioso ornabatur dia-demate sex fibulis astricto, in quibus multa sane arte, quæ hic exhi-beo insignia repræsentantur.

Plumbeū
epitaph. B
Richez.

Corona B.
Richez.

Alte-

Monumen-
tum in ho-
notem B.
Richezæ
prope eius
sepulchrū.

Alterum B. Richezæ monumentū, in eadem ad Gradus Basilicā, haud procul ab ipsius tumulo, columnæ appictū, priora repræsentat antiquo opere insignia, inter quæ duæ exiguo circumplexæ toreumate imagines, quarum vna Episcopi, altera B. Richezæ, vtriusque caput radij circumfulgent, cyclades, quas pluuias dicimus, quadris iunguntur pectoralibus. Et quidem pectorale Sanctæ nostræ, sicut & liber, quem manu exhibet, præter mediam aquilam, Palatinorum Comitum exhibet Leonem, cum hac inscriptione RICHEZA REGINA. Episcopi autem imago, qui repræsentet Hermannum Pium Archiepiscopum Colonienf. B. Richezæ fratrem Germanum, nullus ambigo, cum in illius pectoralis medio, insigne Diœceseos Colonienf. nigra nimirum Crux, vna cum Leonculo contineatur, sicut & infra pedes Leo expressus.

Tertium

Tertium in eadem Basilica monumentum reperi Sanctæ nostræ statutum esse in fenestris Chori, ubi inter duos Collegij illius tutelares, nimirum inter SS. Annonem & Agilolphum Coloniensium Archiepiscopos, media collocatur Richeza, cum hac inscriptione:

S A N C T A R I C H E Z A.

Similia inuenire licet in aliis quoque templis, atque imprimis Bravvilerensi & Clottensi ad Mosellam, aliisque in locis, ad quæ olim B. Richeza sua bona agcessit.

Quod autem in Clottensibus picturis tres enses sub pedibus B. Richezæ exprimantur, sit ad significandum gladij vsum in tribus territoriis ab ipsa concessum.

F I N I S.

Ne, beneuole Lector, sequentes pagellæ vacent, subijcio quædam ex Archiuus Epitaphia.

E P I T A P H I V M

B Ezzonis Palatini Comitis ex archiuo Bruuilerensi.

Nomen Erenfridi tribuat super æthera scribi,
 Nomine pro cuius, structa stat ista domus.
 Ad quod eum factum coniunx carissima tractum
 Flexit, & hac obiit, liquit & hic subit,
 Cuius secundi dederint cum pignora lumbi,
 Subtraxit natis, quod daret hic Monachis.
 Quem sub bis senis Gemini misere Kalendis,
 Qua fouet ille domo, qui Deus est & homo.

21. Maij.

Notatio.

Cum B. Erenfridus obierit die 20. Iunij in Salefeld, dies 21. Maij, quem Epitaphium insinuat, erit translationis in Bravviler. Vel Vice Versa.

E P I T A P H I V M

B. Mathildis Comitissæ Palatinæ ex archiuo Bruuilerensi.
 Otto Auus, Otto Pater, fuerant huic Ottoq. frater,
 Sub queis Roma potens subdidit omne nocens,
 Hac huius lecti structrix Dux femina facti
 Machtilch nobilius suscipit inde genus
 Arcitonens ipsam quarto sub lumine fixam
 Transtulit ad vitam lucis in arce sitam,
 Cui quod debemus, quia non implere valentus,
 Tu ser solamen, Christe Redemptor, Amen.

E L O.

ELOGIVM B. CASIMIRI
Ex Comite Palatino & Monacho Regis Poloniae, sumptum ex Meno-
logio Benedictino Menardi.

Posnania transitus B. Casimiri, huius nominis primi, Poloniae Regis, qui ex Mona-
cho Cluniacensi, permittente summo Pontifice, ad Regiam dignitate subleuatus est.
Fuit filius Miecislai Regis Poloniae & Rixae. De solio deturbatus, Parisios venit, studio-
rum gratia; deinde in Italiam, ubi aliquot annos moratus, Cluniacum se recepit,
& a S. Odone humaniter receptus, se Religionis sacramento obstrinxit, ibiq; a Polo-
niae Legatis repertus, Benedicti IX. vel Clementis II. auctoritate, cuculla posita,
Regnum paternum recuperavit.]

E P I T A P H I V M

Ottonis Ducis Sueuorum, Fratris B. RICHEZAE,
ex archiuo Bruuilerensi.

Virgineum sidus dum septem terminat Idus,
Admonet, huc veniens ut legat ista gemens.
Heu ruit Ottonum flos Regum Magnificorum,
Imperiale quibus cessit in orbe decus,
Flos hic eorundem tulit Otto nomine nomen,
Cui Mathild Mater, cui fuit Ezzo Pater.
Dux qui Sueuorum moriens fit plandus eorum,
Sed de morte Deus, hunc reparat melius.

In Necrologio Essendienti notatur ad diem 7. Septembris obiisse
Otto Dux, & Essendienti Collegio donasse curtem in Becke.

VIATOR AD B. RICHEZAE APVD DIVITEM
Romanorum Coloniam Tumulum.

Quis iacet in tumulo? (tumulum quia cerno) Richeza,
Diuite sub terra, Diua Richeza iacet.
Quis Diuam clausit tumulo? Clausere Coloni,
Urbe in Agrippina Diua sepulta iacet.
In Miecislauum regno exturbantem B. Richezam.

ITala diuitias signat gens voce Richezam,
Diuitias Regno, Rex malesane, fugas?
De materia Authoris.

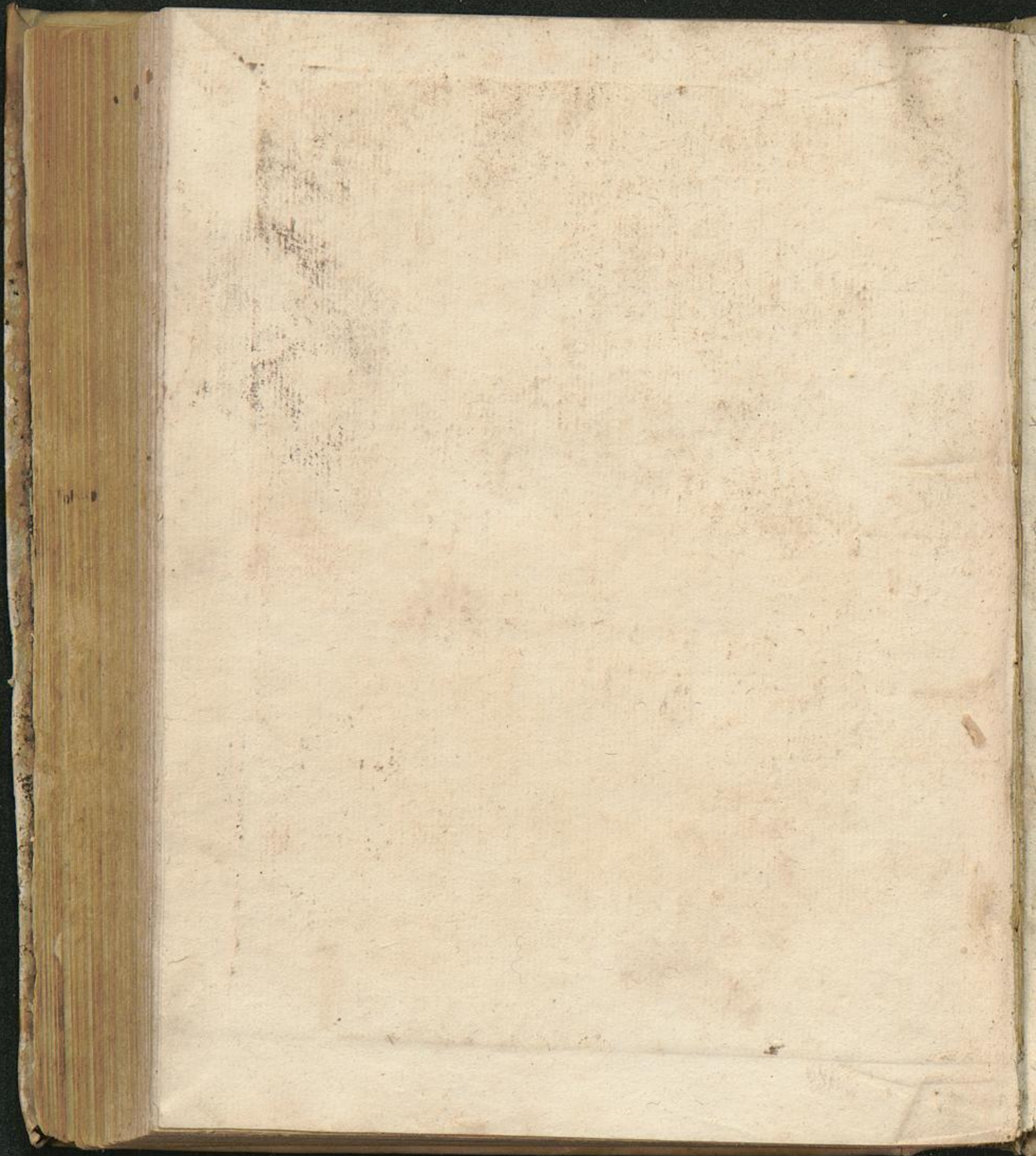
Materia bonitate sua dignoscitur Auctor.
Diuite materia ditior Auctor erit.

Honoris in Beatam & Obseruantiae in Patrium ergo iusserunt
Henricus Gelenius I. V. Candidatus, Canonicus S. Seuerini,
& Ioannes Gelenius germani fratres, atq; Authoris Nepotes.

GELENI

B Picheza

et

par. S. S.

suibertus

ac plodendis

KIV

Th

2304